

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z przedmiotu Historia

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
1. Pierwsze cywilizacje	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo stosuje pojęcie <i>historia, prehistoria</i> • wymienia w kolejności epoki prehistorii (epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza) • wskazuje na mapie rejon pojawienia się <i>Homo sapiens</i> • wskazuje na mapie rejony wielkich rzek (Tygrys, Eufrat) 	<ul style="list-style-type: none"> • – roz-poznaje rodzaje źródeł historycznych • prawidłowo wyjaśnia pojęcia: <i>paleolit, neolit, antropogeneza, rewolucja neolityczna</i> • przedstawia na mapie przebieg migracji <i>Homo sapiens</i> • wymienia najważniejsze wynalazki cywilizacji sumeryjskiej • wyjaśnia cechy ustrojowe sumeryjskich państw • wskazuje na 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje rodzaje źródeł historycznych <ul style="list-style-type: none"> • wymienia w kolejności chronologicznej epoki historyczne • wymienia w porządku chronologicznym etapy ewolucji człowieka <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie rewolucji neolitycznej • wyjaśnia okoliczności powstania pisma i znaczenie jego 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i wyjaśnia ramy chronologiczne poszczególnych epok historycznych • przedstawia ideę ewolucji Karola Darwina • opisuje etapy ewolucji człowieka <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia cechy sztuki paleolitu i neolitu • opisuje w porządku chronologicznym najważniejsze etapy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zasady pracy z materiałami źródłowymi • w szerokim aspekcie przedstawia i wyjaśnia dokonania naukowe Karola Darwina • w szerokim aspekcie wyjaśnia przyczyny powstania pierwszych państw w rejonie Mezopotamii • porównuje osiągnięcia cywiliza-

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę wielkich rzek dla rozwoju gospodarki • rozpoznaje pismo klinowe • wskazuje na mapie Egipt i Nil • wyjaśnia rolę Nilu dla gospodarki egipskiej • rozpoznaje pismo hieroglificzne • rozpoznaje piramidy egipskie • wskazuje na mapie rejon Izraela (z Jerozolimą) i Fenicji • wymienia główne założenia monoteizmu • rozpoznaje pismo fenickie • wskazuje na mapie rejon Indusu i Żółtej Rzeki • rozpoznaje główne osiągnięcia 	<p>mapie obszar Babilonu i Asyrii</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje dzieła sztuki mezopotamskiej • opisuje warunki naturalne Egiptu • opisuje główne cechy ustroju politycznego starożytnego Egiptu • wymienia główne cechy religii egipskiej • rozpoznaje dzieła sztuki egipskiej <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia okoliczności powstania piramid • wyjaśnia główne założenia religii żydowskiej • wskazuje na mapie rejony kolonizacji fenickiej • wymienia 	<p>wynależenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę wielkich przywódców: Hammurabiego, Sargona Wielkiego • wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa <ul style="list-style-type: none"> • za pomocą mapy opisuje zmiany granic starożytnych imperiów • opisuje ustrój polityczny i struktury społeczne starożytnych cywilizacji • wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji Mezopotamii • wyjaśnia cechy religii mezopo- 	<p>dziejów Mezopotamii</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę wielkich przywódców: Nabuchodonozora II, Assurbani-pala • w szerokim aspekcie przedstawia rolę czynników geograficznych dla dziejów starożytnego Egiptu • wymienia w porządku chronologicznym główne etapy dziejów starożytnego Egiptu • wyjaśnia rolę wielkich przywódców: Ramzesa II, Echnatona • opisuje główne etapy losów narodu żydowskiego • ukazuje rolę 	<p>cyjne ludów Mezopotamii</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje współczesne dziedzictwo kultur Bliskiego Wschodu • w szerokim aspekcie przedstawia okoliczności powstania i funkcjonowania państwa egipskiego • porównuje osiągnięcia cywilizacyjne ludów Mezopotamii i Egiptu • wskazuje współczesne dziedzictwo kultury starożytnego Egiptu • wyjaśnia okoliczności odczytania hieroglifów egipskich • w szerokim aspekcie ukazuje losy narodu żydowskiego w starożytności

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	cywilizacji starożytnych Indii i Chin	<p>główne osiągnięcie starożytnych Fenicjan</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne osiągnięcia cywilizacji starożytnych Indii i Chin rozdziela główne dalekowschodnie religie i systemy etyczne 	<p>tamskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> za pomocą mapy opisuje zmiany granic Egiptu opisuje główne cechy ustroju społecznego starożytnego Egiptu wymienia i opisuje najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej wymienia głównych bogów egipskich i opisuje mitologię egipską za pomocą mapy przedstawia zmiany granic Izraela wyjaśnia znaczenie kolonizacji fenickiej wyjaśnia znaczenie powstania alfabetu wyjaśnia znaczenie osiągnięć cywilizacji Indii i Chin 	<p>wielkich przywódców: Abrahama, Mojżesza, Salomona</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje główne etapy dziejów starożytnych Indii i Chin 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę religii żydowskiej dla dziejów ludzkości wskazuje współczesne dziedzictwo starożytnych cywilizacji Indii i Chin

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
			<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia główne zasady dalekowschodnich religii i systemów etycznych: hinduizmu, buddyzmu, konfucjanizmu i taoizmu 		
2.Dzieje starożytnej Grecji	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie teren Grecji • wyjaśnia wpływ ukształtowania naturalnego Grecji dla dziejów Hellady • prawidłowo stosuje pojęcie <i>polis</i> • wymienia główne cechy systemu <i>polis</i> • wskazuje na mapie Ateny • prawidłowo umiejscawia w czasie życie Peryklesa • prawidłowo stosuje pojęcia: <i>demokracja, oligarchia, obywatel</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje warunki naturalne Grecji • wskazuje na mapie najważniejsze regiony starożytnej Grecji • prawidłowo stosuje pojęcia: <i>wielka kolonizacja grecka, kolonia, metropolia</i> • wskazuje na mapie rejony kolonizacji greckiej • wymienia główne cechy religii greckiej • wyjaśnia główne cechy ustrojowe 	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo stosuje pojęcia: <i>cywilizacja minojska, cywilizacja mykeńska</i> • rozpoznaje główne osiągnięcia cywilizacji minojskiej i mykeńskiej • opisuje proces i wyjaśnia znaczenie kolonizacji greckiej • opisuje struktury społeczne <i>polis</i> • wymienia głównych bogów i opisuje cechy mitologii greckiej • opisuje skład i zasady funkcjonowania głównych orga- 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje główne etapy dziejów cywilizacji minojskiej i mykeńskiej • porównuje kolonizację fenicką z kolonizacją grecką • wyjaśnia rolę religii i sportu jako czynników integrujących Hellenów • opisuje w porządku chronologicznym główne etapy przemian ustrojowych w Atenach • wyjaśnia rolę wielkich przywódców: Drakona, Solona, Pizystrata, Klejstenesa, Peryklesa 	<ul style="list-style-type: none"> • w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie <i>polis</i> dla dziejów cywilizacji europejskiej • wskazuje współczesne dziedzictwo cywilizacji starożytnej Grecji • wskazuje współczesne dziedzictwo cywilizacji ateńskiej • w szerokim aspekcie przedstawia i ocenia demokrację ateńską • w szerokim aspekcie opisuje i ocenia działalność Peryklesa

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne organy władzy w demokratycznych Atenach wskazuje na mapie Spartę <ul style="list-style-type: none"> prawidłowo stosuje pojęcia: <i>oligarchia, wychowanie spartańskie</i> wymienia główne organy władzy w Sparcie wskazuje na mapie Persję umiejscawia w czasie wojny perskie rozpoznaje i opisuje hoplitę greckiego <ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie Macedonię i Persję – lokalizuje w czasie panowanie Aleksandra 	<p>demokratycznych Aten</p> <ul style="list-style-type: none"> prawidłowo stosuje pojęcia: <i>ostracyzm, demagog, tyran</i> opisuje strukturę społeczną Aten rozpoznaje plan antycznych Aten wyjaśnia główne cechy ustrojowe Sparty opisuje strukturę społeczną Sparty <ul style="list-style-type: none"> prawidłowo stosuje pojęcie: <i>helota</i> wymienia etapy życia spartiaty <ul style="list-style-type: none"> prawidłowo stosuje pojęcia: <i>hoplita, falanga, triera</i> wymienia i lokalizuje w czasie i 	<p>nów demokracji ateńskiej w czasach Peryklesa</p> <ul style="list-style-type: none"> prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Zgromadzenie ludowe, Rada 500, sąd ludowy, strateg</i> opisuje skład i zasady funkcjonowania głównych organów władzy w Sparcie <ul style="list-style-type: none"> prawidłowo stosuje pojęcia: <i>efor, geruzja, zgromadzenie ludowe</i> opisuje i wyjaśnia znaczenie wychowania spartańskiego <ul style="list-style-type: none"> za pomocą mapy przedstawia ekspansję perską wyjaśnia genezę wojen perskich wyjaśnia 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje w porządku chronologicznym dzieje starożytnej Sparty wyjaśnia rolę Likurga opisuje w porządku chronologicznym przebieg wojen grecko-perskich wyjaśnia znaczenie wielkich wodzów: Miltiadesa, Leonidasa, Temistoklesa wyjaśnia okoliczności i znaczenie powstania Związku Morskiego <ul style="list-style-type: none"> – opisuje w porządku chronologicznym przebieg podbojów Filipa II i Aleksandra Macedońskiego wyjaśnia rolę 	<ul style="list-style-type: none"> w szerokim aspekcie przedstawia i ocenia ustrój polityczny i społeczny Sparty porównuje i ocenia ustroje Aten i Sparty w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie wojen grecko-perskich dla losów Europy w szerokim aspekcie politycznym, gospodarczo-społecznym i kulturowym przedstawia i ocenia działalność Aleksandra Macedońskiego wyjaśnia ponadczasowe znaczenie podbojów Aleksandra Macedońskiego wskazuje

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>Macedońskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje najważniejsze dzieła kultury starożytnej Grecji – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>filozofia, dramat, igrzyska olimpijskie</i> 	<p>przestrzeni główne bitwy wojen persko-greckich (Maraton, Termopile, Salamina)</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia i lokalizuje w czasie i przestrzeni główne bitwy z czasów Aleksandra Wielkiego (Issos, Gaugamela) prawidłowo stosuje pojęcie: <i>epoka hellenistyczna</i> prawidłowo stosuje pojęcia: <i>kultura helleńska, kultura hellenistyczna, gimnazjon</i> wyjaśnia rolę Homera wymienia <i>najważniejsze osiągnięcia kulturowe Greków</i> 	<p>przyczyny sukcesu Greków</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia skutki wojen greckoperskich wymienia przyczyny i skutki wojny peloponeskiej wyjaśnia rolę Filipa II dla dziejów Macedonii za pomocą mapy przedstawia ekspansję Aleksandra Macedońskiego wyjaśnia przyczyny sukcesów armii macedońskiej wymienia skutki podbojów Aleksandra Wielkiego wyjaśnia rolę: Sokratesa, Platona, Arystotelesa opisuje główne cechy dramatu greckiego 	<p>Demostenesa</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia cechy ustrojowe monarchii Aleksandra Wielkiego opisuje główne cechy jońskiej filozofii przyrody, epikureizmu i stoicyzmu wyjaśnia rolę: Talesa z Miletu, Pitagorasa, Herodota, Tukidydesa 	<p>współczesne dziedzictwo kultury starożytnej Grecji</p>

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
			(tragedii, komedii) <ul style="list-style-type: none"> • opisuje główne porządki architektoniczne w starożytnej Grecji • opisuje i wyjaśnia rolę igrzysk olimpijskich w Grecji 		
3.Dzieje starożytnego Rzymu	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Italię, Rzym • lokalizuje w czasie powstanie Rzymu • prawidłowo stosuje pojęcia: <i>monarchia, republika</i> • prawidłowo stosuje pojęcia: <i>legion, imperium</i> • rozpoznaje i opisuje rzymskiego legionistę • prawidłowo stosuje pojęcia: <i>republika, cesarstwo, niewolnictwo</i> • prawidłowo stosuje pojęcia: 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: <i>monarchia, republika</i> • wyjaśnia główne cechy ustrojowe republikańskiego Rzymu • prawidłowo stosuje pojęcia: <i>konsul, dyktator, obywatel, patrycjusze, plebejusze</i> • opisuje strukturę społeczną Rzymu • rozpoznaje plan antycznego Rzymu • prawidłowo 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje legendę o powstaniu Rzymu • opisuje skład i zasady funkcjonowania głównych organów władzy w republikańskim Rzymie • prawidłowo stosuje pojęcia: <i>zgromadzenia ludowe, senat, trybun ludowy, pretor, cenzor</i> • za pomocą mapy przedstawia ekspansję rzymską • wyjaśnia genezę wojen 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje w porządku chronologicznym przemiany ustrojowe w starożytnym Rzymie • wymienia najważniejszych bogów i wyjaśnia założenia ich mitologii • opisuje w porządku chronologicznym przebieg podbojów rzymskich • wyjaśnia rolę wielkich wodzów: Pyrrusa, Hannibala, Scypiona Afrykańskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia w szerokim aspekcie przemiany ustrojowe w starożytnym Rzymie • porównuje i ocenia ustrój republikańskiego Rzymu z innymi ustrojami antyku • w szerokim aspekcie wyjaśnia skutki podbojów rzymskich dla Rzymu i całego basenu śródziemnomorskiego • w szerokim aspekcie wyjaśnia przyczyny i skutki przemian ustrojowych

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p><i>Imperium Rzymskie, romanizacja</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Imperium Rzymskie prawidłowo stosuje pojęcie <i>prawo rzymskie</i> rozpoznaje główne dzieła kultury starożytnego Rzymu prawidłowo stosuje pojęcie <i>chrześcijaństwo</i> umiejscawia w czasie narodziny chrześcijaństwa rozpoznaje symbole chrześcijańskie prawidłowo umiejscawia w czasie rozpad Imperium Rzymskiego – prawidłowo umiejscawia w czasie upadek imperium zachodniorzymskiego 	<p>stosuje pojęcia: <i>sprzymierzeńcy, kolonie rzymskie, prowincja</i></p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje strukturę legionu rzymskiego wymienia i lokalizuje w czasie i przestrzeni główne bitwy wojen punickiej (Kanny, Zama) wymienia polityczne i społeczne przyczyny kryzysu republiki rzymskiej lokalizuje w czasie i wymienia główne osiągnięcia Juliusza Cezara, Oktawiana Augusta prawidłowo stosuje pojęcie: <i>gladiator</i> wyjaśnia pojęcie <i>romanizacja</i> i podaje jej przykłady rozpoznaje 	<p>punickich</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny sukcesów Rzymian wymienia skutki podbojów rzymskich opisuje powstanie Spartakusa wyjaśnia pojęcia: <i>I triumwirat, II triumwirat, pryncypat</i> wymienia i lokalizuje w czasie główne bitwy okresu wojny domowej w Rzymie (Farsalos, Akcjum) za pomocą mapy przedstawia proces rozszerzania Imperium Rzymskiego w okresie cesarstwa wyjaśnia pojęcia: <i>pax Romana, limes, szlak burszty-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje w porządku chronologicznym etapy przemian ustrojowych w Rzymie wyjaśnia rolę wielkich przywódców: braci Grakchów, Krassusa, Pompejusza, Marka Antoniusza, Kleopatry VII wyjaśnia przyczyny zahamowania ekspansji rzymskiej opisuje przemiany religii rzymskiej w okresie wczesnego cesarstwa przedstawia działalność: Polibiusza, Tacyta, Cycerona, Owidiusza, Wergiliusza, Horacego opisuje w porządku chronologicznym 	<p>w Rzymie</p> <ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie przedstawia i ocenia działalność Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta w szerokim aspekcie wyjaśnia przyczyny i skutki przemian ustrojowych w Rzymie – w szerokim aspekcie przedstawia i ocenia działalność Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta w szerokim zakresie wskazuje przyczyny i skutki procesu romanizacji w szerokim zakresie wyjaśnia przyczyny trwałości Imperium Rzymskiego wyjaśnia znaczenie kultury rzymskiej dla dziejów

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny upadku Imperium Rzymskiego 	<p>główne osiągnięcia cywilizacji rzymskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie: <i>kult cesarza</i> wymienia cechy prawa rzymskiego wymienia cechy architektury rzymskiej wymienia główne cechy chrześcijaństwa wymienia etapy powstania religii chrześcijańskiej wyjaśnia symbole chrześcijaństwa prawidłowo stosuje pojęcia: <i>mesjasz, męczennicy, herezja</i> prawidłowo stosuje pojęcie <i>barbarzyńcy</i> wyjaśnia 	<p><i>nowy, wyzwoleniec</i></p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje przemiany społeczne w okresie wczesnego cesarstwa wyjaśnia ponadczasowe znaczenie prawa rzymskiego wyjaśnia zjawisko hellenizacji kultury rzymskiej wyjaśnia genezę powstania chrześcijaństwa za pomocą mapy opisuje proces rozszerzania się chrześcijaństwa przedstawia działalność św. Piotra i Pawła wyjaśnia zewnętrzne i wewnętrzne przyczyny kryzysu Imperium Rzymskiego 	<p>ewolucję pozycji chrześcijaństwa w Imperium Rzymskim</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny sukcesu chrześcijaństwa wyjaśnia główne założenia ustrojowe dominatu wyjaśnia znaczenie postaci Dioklecjana, Konstantina Wielkiego w porządku chronologicznym opisuje proces upadku imperium zachodniorzymskiego 	<p>Imperium Rzymskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje dziedzictwo kultury rzymskiej w szerokim zakresie wyjaśnia znaczenie powstania chrześcijaństwa dla dziejów porównuje formy ustrojowe w starożytnym Rzymie w szerokim aspekcie politycznym, społeczno-gospodarczym i kulturowym wyjaśnia przyczyny kryzysu i upadku Imperium Rzymskiego

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		znaczenie pojęcia <i>Wielka Wędrówka Ludów</i> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny najazdów Germanów na Imperium Rzymskie przedstawia znaczenie postaci Teodozjusza Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie <i>Hunowie</i> przedstawia znaczenie postaci Romulusa Augustulusa za pomocą mapy opisuje etapy upadku imperium zachodniorzymskiego 		
4.Początki średniowiecza	<ul style="list-style-type: none"> prawidłowo stosuje pojęcie <i>Bizancjum</i> prawidłowo umiejscawia w czasie i przestrzeni imperium Justyniana Wielkiego rozpoznaje główne dzieła kultury cesarstwa bizantyjskiego prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Arabowie, islam, muzułmanie</i> prawidłowo 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy sztuki bizantyjskiej wymienia najważniejsze dokonania Justyniana Wielkiego rozpoznaje plan Konstantynopola wymienia główne założenia religii islamskiej wymienia etapy rozwoju religii islamskiej prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Ma-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje ustrój polityczny Bizancjum wyjaśnia znaczenie panowania Justyniana Wielkiego za pomocą mapy przedstawia ekspansję Bizancjum za czasów Justyniana Wielkiego wyjaśnia genezę powstania islamu za pomocą mapy opisuje proces rozszerzania się islamu 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje w porządku chronologicznym dzieje imperium bizantyjskiego wyjaśnia pojęcie <i>ikonoklazm</i> opisuje w porządku chronologicznym rozwój imperium arabskiego wyjaśnia przyczyny sukcesu islamu wyjaśnia pojęcie <i>kalifat</i> 	<ul style="list-style-type: none"> w szerokim aspekcie politycznym, społeczno-gospodarczym i kulturowym przedstawia znaczenie Bizancjum dla dziejów Europy w szerokim zakresie wyjaśnia znaczenie powstania islamu dla dziejów wyjaśnia znaczenie Arabów dla dziejów cywilizacji ludzkiej w szerokim aspekcie wyjaśnia

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>umieszcza w czasie i przestrzeni powstanie islamu</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje główne cechy kultury islamskiej <ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Germanie, Frankowie, chrystianizacja</i> lokuje w czasie i przestrzeni powstanie państwa Franków lokuje w czasie i przestrzeni powstania Państwa Kościelnego lokuje w czasie i przestrzeni imperium Karola Wielkiego <ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo stosuje pojęcie <i>cesarz</i> wymienia główne osiągnięcia Karola Wielkiego 	<p><i>homet, Allach, Koran, meczet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje cechy ustrojowe państw germańskich wymienia i wskazuje na mapie państwa germańskie opisuje cechy ustrojowe państwa Franków w czasach Karolingów wymienia osiągnięcia kulturowe w czasach Karola Wielkiego prawidłowo stosuje pojęcia: <i>markia, hrabstwo, 7 sztuk wyzwolonych, minuskuła karolińska</i> <ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo stosuje pojęcie: <i>uniwersalizm cesarski, Normanowie, wikingowie, I Rzesza, Węgrzy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia działalność Mahometa wyjaśnia pojęcia: <i>dżihad, sunnici, szyici</i> za pomocą mapy opisuje proces powstania państwa Franków prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Merowingowie, Karolingowie, majordom</i> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: <i>uniwersalizm karoliński, renesans karoliński</i> wyjaśnia rolę Karola Wielkiego dla dziejów państwa Franków za pomocą mapy opisuje rozwój państwa Karola Wielkiego opisuje cechy ustrojowe I Rzeszy 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia osiągnięcia cywilizacyjne Arabów wyjaśnia rolę Chlodwiga, Karola Młota i Pepina Krótkiego opisuje w porządku chronologicznym etapy rozwojowe państwa Franków opisuje w porządku chronologicznym etapy rozwojowe państwa Franków w czasach Karolingów wyjaśnia znaczenie traktatu w Verdun wyjaśnia rolę Ottona I i Ottona III dla dziejów Europy opisuje główne zasady społeczeństwa stanowego wyjaśnia problem rozwoju chrześcijaństwa dla 	<p>znaczenie powstania państwa Franków</p> <ul style="list-style-type: none"> w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie panowania Karola Wielkiego dla dziejów Europy w szerokim zakresie wyjaśnia znaczenie imperium Ottonów dla Europy porównuje idee uniwersalne Karolingów i Ottonów w szerokim zakresie wyjaśnia cechy społeczeństwa feudalnego w szerokim aspekcie wyjaśnia okoliczności powstania pierwszych państw słowiańskich

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie i przestrzeni traktat w Verdun • lokalizuje w czasie i przestrzeni imperium Ottonów <ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo stosuje pojęcie <i>stan społeczny</i> • rozpoznaje rycerza i opisuje jego uzbrojenie <ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo stosuje pojęcie <i>Słowianie</i> • prawidłowo wskazuje na mapie tereny pierwszych państw słowiańskich 	<ul style="list-style-type: none"> • za pomocą mapy opisuje proces rozpadu imperium Karolingów • opisuje elementy drabiny feudalnej <ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo stosuje pojęcia: <i>system lenny, wasal, senior, herb</i> • charakteryzuje życie codzienne rycerzy • za pomocą mapy wskazuje tereny Słowian wschodnich, zachodnich i południowych • opisuje cechy kultury i wierzeń słowiańskich 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>feudalizm</i> • wymienia cechy kultury rycerskiej • za pomocą mapy opisuje proces powstawania pierwszych państw słowiańskich • prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Przemyslidzi, Rurycowicze</i> 	<p>dziejów Słowian</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę: Cyryla i Metodego, Włodzimierza Wielkiego 	
5.Polska za pierwszych Piastów	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo stosuje pojęcia: <i>kultura łużycka, Biskupin</i> • lokalizuje w 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie pierwsze ośrodki plemion polskich • – prawidłowo 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje cechy kultury łużyckiej • – prawidłowo stosuje pojęcie <i>szlak bursztynowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje losy ziem polskich w prehistorii i starożytności • – wyjaśnia 	<ul style="list-style-type: none"> • w szerokim aspekcie przedstawia losy ziem polskich w starożytności i wczesnym średniowieczu

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>czasie i przestrzeni powstanie państwa Polan</p> <ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo stosuje pojęcie <i>Piastowie</i> • lokalizuje w czasie chrzest Polski • lokalizuje w czasie zjazdu gnieźnieński i koronację Bolesława Chrobrego • – wskazuje na mapie państwo Bolesława Chrobrego • – wymienia główne osiągnięcia Bolesława Chrobrego • – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>król, koronacja</i> • prawidłowo stosuje pojęcie tendencje centralistyczne i decentralistyczne • – wskazuje na 	<p>stosuje pojęcia: <i>ród, plemię</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia osiągnięcia Mieszka I • – wymienia przyczyny chrystianizacji Polski • – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>drużyna, gród</i> • wyjaśnia znaczenie postaci św. Wojciecha, Bolesława Chrobrego • – wymienia skutki zjazdu gnieźnieńskiego • – wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>relikwia, święty, trybut, arcybiskupstwo, biskupstwo, Drzwi Gnieźnieńskie</i> • – lokalizuje w czasie wojnę Bolesława Chrobrego z Niemcami i Rusią 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę Mieszka I i Dobrawy • – za pomocą mapy przedstawia proces rozwoju państwa pierwszych Piastów • za pomocą mapy opisuje zmiany granic Polski w czasach pierwszych Piastów • – wymienia przyczyny i skutki wojen Bolesława Chrobrego z Niemcami i Rusią Kijowską • – opisuje cechy ustrojowe monarchii patrymonialnej • za pomocą mapy wskazuje zmiany terytorialne Polski w XI–XII w. • – wyjaśnia znaczenie postaci Mieszka II i Kazimie- 	<p>okoliczności pojawienia się Słowian na ziemiach polskich</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę chrystianizacji dla dziejów Polski • – opisuje i ocenia politykę zagraniczną Mieszka I • – wyjaśnia pojęcie <i>Dagome iudex</i> • opisuje i ocenia politykę Bolesława Chrobrego • – wyjaśnia znaczenie postaci: Ottona III i Henryka II • wyjaśnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny kryzysu Polski pierwszych Piastów • – wyjaśnia znaczenie postaci: 	<ul style="list-style-type: none"> • w szerokim zakresie przedstawia okoliczności powstania i funkcjonowania państwa pierwszych Piastów • w szerokim aspekcie wyjaśnia dzieje Polski w czasach Bolesława Chrobrego • – zestawia wydarzenia z dziejów Polski i Europy • w szerokim aspekcie wyjaśnia przyczyny i okoliczności kryzysu państwa pierwszych Piastów • w szerokim aspekcie przedstawia przyczyny upadku Bolesława Śmiałego • – w szerokim aspekcie ocenia postać Bolesława Krzywoustego

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>mapie państwo pierwszych Piastów</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne osiągnięcia Kazimierza Odnowiciela umiejscawia w czasie koronację Bolesława Śmiałego <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne osiągnięcia Bolesława Śmiałego wymienia główne osiągnięcia Bolesława Krzywoustego umiejscawia w czasie i przestrzeni okres rozbicia dzielnicowego <ul style="list-style-type: none"> prawidłowo stosuje pojęcie <i>rozbicie dzielnicowe</i> 	<ul style="list-style-type: none"> umiejscawia w czasie koronację Mieszka II <ul style="list-style-type: none"> wymienia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny klęski Mieszka II prawidłowo stosuje pojęcie <i>powstanie ludowe</i> wymienia przyczyny upadku Bolesława Śmiałego wyjaśnia znaczenie postacie św. Stanisława lokalizuje w czasie wojnę Krzywoustego z Niemcami wyjaśnia pojęcia: <i>rozbicie dzielnicowe</i>, <i>testament Krzywoustego</i> prawidłowo stosuje pojęcia: 	<p>rza Odnowiciela</p> <ul style="list-style-type: none"> za pomocą mapy opisuje politykę zagraniczną Bolesława Krzywoustego wyjaśnia znaczenie postaci Galla Anonima za pomocą mapy i drzewa genealogicznego opisuje proces rozbicia dzielnicowego w Polsce 	<p>Bezpryma, Masława</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia okoliczności koronacji Bolesław Śmiałego <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia problem konfliktu króla Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem wyjaśnia okoliczności walki o władzę za panowania Władysława Hermana opisuje w porządku chronologicznym proces rozbicia dzielnicowego w Polsce wyjaśnia znaczenie postaci: Władysława Wygnąńca, Bolesława Kędzierzawego, Mieszka Starego, Kazimierza 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia w szerokim aspekcie proces rozbicia dzielnicowego w Polsce

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<i>seniorat, pryncypat</i> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny i skutki rozbicia dzielnicowego 			
6. Schyłek i pełnia średniowiecza	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo stosuje pojęcia: <i>władza uniwersalna, prawosławie, katolicyzm</i> • – wymienia cele polityki Grzegorza VII • lokalizuje na mapie Królestwo Jerozolimskie • – lokalizuje w czasie okres krucjat • – prawidłowo stosuje pojęcie <i>krucjata</i> • lokalizuje na mapie imperium mongolskie • – prawidłowo stosuje pojęcie <i>Mongolowie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: <i>wielka schizma wschodnia, spór o inwestyturę, ekskomunika, celibat</i> • – lokalizuje w czasie wielką schizmę wschodnią i spór o inwestyturę • – wskazuje na mapie obszary zdominowane przez prawosławie i obszary dominacji katolicyzmu • – wymienia różnicę między katolicyzmem a prawosławiem • wymienia przyczyny i skutki krucjat 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: <i>symonia, nepotyzm, konklawe, reforma gregoriańska, obóz gregoriański</i> • – wyjaśnia przyczyny i skutki sporu o inwestyturę • – wyjaśnia znaczenie postaci Grzegorza VII i Henryka IV • za pomocą mapy opisuje przebieg krucjat • – wyjaśnia przyczyny początkowych sukcesów krzyżowców • – opisuje losy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie reformy kluniackiej • – w porządku chronologicznym opisuje proces sporu o inwestyturę • – wyjaśnia znaczenie postaci Innocentego III • w porządku chronologicznym opisuje przebieg krucjat • – wyjaśnia znaczenie postaci: Fryderyk Barbarossa, Saladyń • w porządku chronologicznym opisuje proces ekspansji mongolskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • w szerokim aspekcie ukazuje skutki wielkiej schizmy wschodniej • – w szerokim aspekcie wyjaśnia proces sporu o inwestyturę • w szerokim aspekcie ukazuje rolę krucjat dla dziejów politycznych, gospodarczo-społecznych i kulturowych Europy • w szerokim aspekcie wyjaśnia okoliczności powstania i rolę imperium mongolskiego dla dziejów Polski i świata • w szerokim

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • – rozpoznaje i opisuje wojownika mongolskiego • rozpoznaje cechy miasta średniowiecznego • – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>dwupółowka, trójpółowka, ratusz, cech</i> • prawidłowo stosuje pojęcia: <i>zakon, klasztor, herezja</i> • prawidłowo lokuje w czasie wojnę stuletnią • – prawidłowo lokuje w czasie i przestrzeni upadek Konstantynopola • – prawidłowo stosuje pojęcie <i>czarna śmierć</i> • rozróżnia budowle wzniesione w stylu romańskim i 	<ul style="list-style-type: none"> • – wymienia zakony rycerskie powstałe w czasie krucjat • – prawidłowo stosuje pojęcie <i>rekonkwista</i> • wymienia przyczyny i skutki podbojów mongolskich • – wymienia skutki ataku Mongołów na ziemię polskie • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Legnicą • wymienia przyczyny ożywienia gospodarczego w XI–XIII w. • – wymienia zmiany wprowadzone w rolnictwie w okresie pełnego średniowiecza • – wyjaśnia 	<p>zakonów rycerskich</p> <ul style="list-style-type: none"> • – wyjaśnia pojęcia: <i>wyprawa ludowa, handel lewantyński</i> • wyjaśnia znaczenie postaci Urbana II • wyjaśnia znaczenie postaci Czyngis-chana • – wyjaśnia przyczyny sukcesów armii mongolskiej • – za pomocą mapy opisuje proces ekspansji mongolskiej • wyjaśnia okoliczności powstania gospodarki towarowo-pieniężnej • – wyjaśnia znaczenie Hanzy, Wenecji, Genui i jar-marków szampańskich • za pomocą schematów opisuje 	<ul style="list-style-type: none"> • – wyjaśnia znaczenie postaci Marca Polo • wyjaśnia okoliczności powstania i cechy średniowiecznego mieszczaństwa • – opisuje cechy ustrojów miast w średniowieczu • opisuje w porządku chronologicznym przemiany wprowadzane w Kościele katolickim w XI–XIII w. • – wyjaśnia znaczenie postaci św. Tomasza z Akwinu • – wyjaśnia okoliczności niewoli awiniońskiej i wielkiej schizmy zachodniej • – wyjaśnia znaczenie soboru w 	<p>zakresie politycznym, gospodarczo-społecznym oraz kulturowym ukazuje przemiany w średniowiecznej Europie XI–XIII w.</p> <ul style="list-style-type: none"> • – w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie powstania samorządów miejskich dla dziejów Europy • w szerokim aspekcie politycznym, gospodarczo-społecznym, kulturowym wyjaśnia rolę Kościoła dla dziejów Europy • w szerokim aspekcie wyjaśnia przebieg i znaczenie wojny stuletniej dla dziejów Europy • w szerokim zakresie politycznym, gospodarczo-

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	gotyckim <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje najważniejsze zabytki kultury średniowiecznej 	rolę cechów i gildii <ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze miasta średniowiecznej Europy – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>patrycjat</i>, <i>pospólstwo</i>, <i>cech</i> wymienia cechy nowych zakonów (cystersów, dominikanów, franciszkanów) – wyjaśnia znaczenie religii w życiu średniowiecznych społeczeństw wymienia przyczyny i skutki upadku cesarstwa bizantyjskiego – wymienia główne założenia ideologii husyckiej za pomocą schematów opisuje style romański i 	warunki codziennego życia mieszkańców średniowiecznych miast i wsi <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie <i>Biblia pauperum</i> – wyjaśnia znaczenie powstania zakonów żebraczych – wyjaśnia założenia ideowe albigensów – wyjaśnia znaczenie postaci św. Franciszka, św. Dominika – wyjaśnia przyczyny i skutki wojny stuletniej – wyjaśnia rolę czarnej śmierci dla dziejów Europy – za pomocą mapy opisuje przebieg wojny stuletniej i ekspansję Osmanów 	Konstancji <ul style="list-style-type: none"> – opisuje przebieg i skutki wojen husyckich – wyjaśnia przyczyny i skutki ekspansji osmańskiej wymienia i opisuje najważniejsze dzieła sztuki epoki średniowiecza – wyjaśnia rolę uniwersytetów dla dziejów średniowiecznej Europy – wyjaśnia rolę miast dla rozwoju kultury średniowiecznej 	społecznym i kulturowym wyjaśnia przebieg i znaczenie wojen husyckich <ul style="list-style-type: none"> wskazuje współczesne dziedzictwo kultury średniowiecza

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		gotycki <ul style="list-style-type: none"> • – wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>kultura uniwersalna</i> • – wymienia najważniejsze cechy kultury średniowiecznej • – wyjaśnia rolę chrześcijaństwa dla dziejów kultury średniowiecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • – wyjaśnia rolę Joanny d’Arc, Jana Husa • – opisuje cechy malarstwa i rzeźby średniowiecznej • – prawidłowo stosuje pojęcia architektoniczne, typowe dla budowli średniowiecznych (np. portal, nawa, rozeta) • – wymienia najważniejsze uniwersytety średniowieczne • – opisuje system edukacyjny w średniowieczu 		
7. Polska w późnym średniowieczu	<ul style="list-style-type: none"> • – prawidłowo lokuje w czasie okres rozbicia dzielnicowego • – rozpoznaje i opisuje plan wsi i miasta lokowanego na prawie niemieckim 	<ul style="list-style-type: none"> • – wymienia i wskazuje na mapie zewnętrzne zagrożenia dla ziem polskich • – lokalizuje w czasie i przestrzeni sprowadzenie Krzyżaków do Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • – wyjaśnia znaczenie postaci Konrada Mazowieckiego • – opisuje proces lokowania wsi i miast • – prawidłowo 	<ul style="list-style-type: none"> • – wyjaśnia znaczenie zjazdu w Gąsawie dla dziejów Polski • – wyjaśnia znaczenie postaci: Leszek Biały, Henryk Brodaty, Henryk Po- 	<ul style="list-style-type: none"> • – w szerokim aspekcie politycznym, gospodarczo-społeczny i kulturowym wyjaśnia i ocenia skutki rozbicia dzielnicowego dla dziejów Polski

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Marchia Brandenburska, Krzyżacy, Tatarzy</i> • prawidłowo lokuje w czasie koronację Łokietka • – wskazuje na mapie proces zmiany granic państwa Władysława Łokietka • – wymienia główne osiągnięcia Władysława Łokietka • prawidłowo lokuje w czasie panowanie Kazimierza Wielkiego • – rozpoznaje mapę Polski z czasów Kazimierza Wielkiego • wymienia najważniejsze osiągnięcia Kazimierza 	<ul style="list-style-type: none"> • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Legnicą • wymienia skutki najazdu Mongołów na Polskę • – wymienia skutki sprowadzenia Krzyżaków do Polski • – wymienia cechy lokowanych na prawie niemieckim wsi i miast • wymienia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny zjednoczenia ziem polskich • – wyjaśnia rolę postaci Władysława Łokietka • – wymienia przyczyny i skutki wojny Władysława Łokietka z Krzyżakami • – lokuje w 	<p>stosuje pojęcia: <i>immunitet, zasadzka, sołtys, wójt, lan, ratusz, wolnizna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • za pomocą mapy i drzewa genealogicznego opisuje proces walki o zjednoczenie Polski • – wyjaśnia rolę Przemysła II i Wacława II • – lokuje w czasie panowanie Przemysława II i Wacława II • za pomocą mapy opisuje politykę zagraniczną i wewnętrzną Kazimierza Wielkiego • wyjaśnia przyczyny rozwoju gospodarczego Polski w czasach Kazimierza Wielkiego • wyjaśnia przyczyny przejścia 	<p>bożny</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny ożywienia gospodarczego na ziemiach polskich w XIII w. • w porządku chronologicznym opisuje proces zjednoczenia ziem polskich • – wyjaśnia rolę Kościoła dla procesów zjednoczeniowych • – ocenia rolę panowania Przemyslidów w Polsce • – wyjaśnia międzynarodowy kontekst dziejów Polski • w porządku chronologicznym opisuje politykę zagraniczną Kazimierza 	<ul style="list-style-type: none"> • w szerokim aspekcie wyjaśnia przyczyny zjednoczenia ziem polskich • – w szerokim aspekcie wyjaśnia i ocenia panowanie Władysława Łokietka • – zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy • w szerokim aspekcie wyjaśnia i ocenia panowanie Kazimierza Wielkiego • – zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy • w szerokim zakresie wyjaśnia skutki przywileju w Koszycach dla procesu kształtowania się demokracji szlacheckiej

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>Wielkiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo lokuje w czasie unię w Krewie • – rozpoznaje mapę monarchii Jagiellonów • – prawidłowo stosuje pojęcie <i>unia personalna</i> • – wymienia założenia przywileju koszyckiego • – wymienia założenia unii w Krewie • prawidłowo lokuje w czasie i przestrzeni bitwę grunwaldzką • – wymienia skutki bitwy grunwaldzkiej • prawidłowo lokuje w czasie wojnę trzynastoletnią • – wskazuje zmiany terytorialne 	<p>czasie i przestrzeni bitwę pod Płowcami</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia i wskazuje na mapie sąsiadów Polski w czasach panowania Kazimierza Wielkiego • wymienia najważniejsze reformy wewnętrzne Kazimierza Wielkiego • – lokalizuje w czasie powstanie Akademii Krakowskiej • wymienia przyczyny i skutki przywileju w Koszycach • – lokalizuje w czasie przywilej w Koszycach, unię w Krewie • – wymienia przyczyny i skutki unii krewskiej 	<p>władzy w Polsce przez Andegawenów</p> <ul style="list-style-type: none"> • – wyjaśnia polityczne i gospodarczo-społeczne skutki przywileju koszyckiego • – wyjaśnia rolę postaci Ludwika Andegaweńskiego, Jadwigi, Jagiełły, Witolda • lokuje w czasie unię w Horodle • – wymienia przyczyny i skutki unii horodelskiej • za pomocą mapy opisuje przebieg wielkiej wojny z Zakonem • – wyjaśnia rolę postaci Władysława Jagiełły, Ulricha von Jungingena • wyjaśnia przyczyny i skutki 	<p>Wielkiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • – wyjaśnia zmiany ustrojowe w państwie Kazimierza Wielkiego • wyjaśnia międzynarodowy kontekst dziejów Polski • opisuje w porządku chronologicznym dzieje unii polsko-litewskiej • – porównuje założenia unii krewskiej i horodelskiej • – ocenia znaczenie unii krewskiej dla dziejów Polski • – wyjaśnia problem następstwa tronu po Jagiellach • wyjaśnia międzynarodowy kontekst dziejów 	<ul style="list-style-type: none"> • – zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy • w szerokim aspekcie ukazuje dalekosiężne skutki zwycięstwa grunwaldzkiego dla dziejów Polski • – zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy • w szerokim aspekcie międzynarodowym wyjaśnia i ocenia wyprawę warneńską • w szerokim politycznym, gospodarczo-społecznym i kulturowym aspekcie wyjaśnia skutki wojny 13-letniej dla dziejów Polski • w szerokim zakresie wyjaśnia

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>będące skutkiem wojny 13-letniej</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje style architektoniczne średniowiecza – rozpoznaje najważniejsze zabytki kultury średniowiecznej w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>przywilej generalny</i> wskazuje na mapie Żmudź – wymienia przyczyny wojny z zakonem – lokuje w czasie i wymienia skutki I pokoju toruńskiego – za pomocą schematu opisuje przebieg bitwy grunwaldzkiej lokuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Warną – wymienia przyczyny wojny 13-letniej – wymienia skutki II pokoju toruńskiego lokuje w czasie i wymienia postanowienia przywileju cerekwicko- 	<p>bitwy pod Warną</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>Związek Pruski, akt inkorporacji</i> – za pomocą mapy opisuje przebieg wojny 13-letniej wyjaśnia znaczenie postaci Kazimierza Jagiellończyka – prawidłowo stosuje pojęcie <i>polityka dynastyczna</i> opisuje cechy malarstwa i rzeźby średniowiecznej w Polsce – opisuje system szkolnictwa w Polsce – wyjaśnia znaczenie postaci <i>Wita Stwosza, Galla Anonima, Mistrza Wincentego zwanego Kadłubkiem, Jana</i> 	<p>Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie <i>przywilej je-dleński</i> opisuje w porządku chronologicznym przebieg konfliktów z Krzyżakami za panowania Władysława Jagiełły – wyjaśnia międzynarodowy kontekst dziejów Polski – wyjaśnia znaczenie postaci Pawła Włodkowica wyjaśnia międzynarodowy kontekst dziejów Polski – wyjaśnia przyczyny sukcesu Polski w wojnie 13-letniej za pomocą mapy i drzewa gene- 	<p>skutki przywileju cerekwicko-nieszawskiego dla procesu kształtowania się demokracji szlacheckiej</p> <ul style="list-style-type: none"> w szerokim aspekcie ukazuje rolę kultury średniowiecznej dla dziejów Polski – wskazuje współczesne dziedzictwo kultury średniowiecza w Polsce

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		nieszawskiego <ul style="list-style-type: none"> • za pomocą schematów opisuje style romański i gotycki • – wymienia najważniejsze cechy kultury średniowiecznej w Polsce • – wyjaśnia rolę chrześcijaństwa dla dziejów kultury średniowiecznej w Polsce 	<i>Długosza</i>	alogicznego przedstawia politykę dynastyczną Kazimierza Jagiellończyka <ul style="list-style-type: none"> • wymienia i opisuje najważniejsze dzieła sztuki epoki średniowiecza w Polsce • – opisuje dzieje Akademii Krakowskiej i wyjaśnia jej znaczenie 	
8..EUROPA I NOWY ŚWIAT.	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie i przestrzeni wyprawy odkrywcze Krzysztofa Kolumba (1492), Vasco da Gamy (1497–1498), Ferdynanda Magellana (1519–1522) • identyfikuje postacie Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>karawela</i> • – lokalizuje w czasie i przestrzeni wyprawę odkrywczą Bartolomeu Diasa (1488) • – identyfikuje postać Bartolomeu Diasa • – przedstawia osiągnięcia Bartolomeu Diasa, Krzyszto- 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>karaka</i> • – lokalizuje w czasie i przestrzeni wyprawę odkrywczą Vasco Núneza de Balboa (1513) • – lokalizuje w czasie i przestrzeni postanowienia traktatu w Tordesillas (1494) • – identyfikuje 	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie i przestrzeni założenie pierwszej posiadłości portugalskiej w Afryce (1415) • – identyfikuje postacie Juana Sebastiána Elcaño, Amerigo Vespucciego • – przedstawia rolę Izabeli Kastylijskiej i 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia skutki wielkich wypraw odkrywczych dla Europejczyków – • ocenia skutki ekspansji kolonialnej dla Europejczyków i ludów kolonizowanych • – ocenia postępowanie Europejczyków wobec rdzennych mieszkańców

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>Magellana</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny i uwarunkowania organizowania wielkich odkryć geograficznych wymienia skutki wielkich odkryć geograficznych stosuje pojęcia <i>konkwista</i>, <i>konkwistador</i> – lokalizuje w czasie i przestrzeni podboje Hernána Cortésa (1519–151), Francisca Pizarra (1530–1533) – przedstawia osiągnięcia Hernána Cortésa, Francisca Pizarra – wymienia cywilizacje prekolumbijskie 	<p>fa Kolumba, Vasco da Gama, Ferdynanda Magellana</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie zasięg kolonialnych posiadłości Portugalczyków i Hiszpanów wyjaśnia, na czym polegało przełomowe znaczenie wypraw Vasco da Gamy, Krzysztofa Kolumba i Ferdynanda Magellana – przedstawia przebieg pierwszej wyprawy Krzysztofa Kolumba opisuje przebieg wyprawy Ferdynanda Magellana stosuje pojęcia <i>korsarstwo</i>, <i>metropolia</i>, <i>faktoria</i>, <i>handel trójkątny</i> – przedstawia 	<p>postać Vasco Núneza de Balboa</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia wpływ kryzysu gospodarczego w końcu XV w. na organizację wypraw odkrywczych wyjaśnia, dlaczego przyrządy nawigacyjne i nowe rodzaje okrętów były szczególnie ważne podczas wypraw oceanicznych – wyjaśnia, na czym polegała wymiana pomiędzy Starym a Nowym Światem stosuje pojęcia <i>Ameryka Łacińska</i>, <i>Kreole</i> – lokalizuje w czasie i przestrzeni odkrycie Brazylii przez Portugalczyków (1500) – identyfikuje 	<p>Ferdynanda Aragońskiego w organizowaniu wypraw do Nowego Świata</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje przebieg wypraw odkrywczych Portugalczyków i Hiszpanów wyjaśnia znaczenie wyprawy Amerigo Vespucciego dla ekspansji kolonialnej Europejczyków charakteryzuje przyczyny i skutki wielkich odkryć geograficznych uwzględniając ich aspekt polityczny, gospodarczy, społeczny i kulturowy lokalizuje w czasie zakaz czynienia niewolników z Indian (1543) 	<p>Ameryki</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia skutki gospodarcze i społeczne dualizmu gospodarczego w Europie w XVI w. porównuje rozwój sztuki i literatury renesansu w różnych krajach europejskich – ocenia dorobek sztuki i literatury doby renesansu porównuje zasady nowych wyznań: luterńskiego, kalwińskiego i anglikańskiego – ocenia społeczne i polityczne skutki reformacji ocenia rolę soboru trydenckiego w realizacji reformy katolickiej – ocenia sto-

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia skutki ekspansji kolonialnej Europejczyków stosuje pojęcia <i>urbanizacja, bank, kapitalizm, dualizm gospodarczy, gospodarka folwarczno-pańszczyźniana, pańszczyzna</i> – wskazuje na mapie podział Europy będący konsekwencją dualizmu w rozwoju gospodarczym kontynentu – wyjaśnia, dlaczego doszło do zjawiska dualizmu gospodarczego w Europie w XVI w. stosuje pojęcia <i>odrodzenie (renesans), humanizm, teoria heliocentryczna</i> 	<p>osiągnięcia</p> <ul style="list-style-type: none"> Francisa Drake’a – przedstawia przebieg podbojów Hernána Cortésa i Francisca Pizarra wskazuje na mapie zasięg kolonialnych imperiów Hiszpanii i Portugalii – wyjaśnia, na czym polegał handel trójkątny identyfikuje zabytki charakterystyczne dla kultur prekolumbijskich, takie jak pismo, piramidy schodkowe stosuje pojęcia <i>system nakładczy, manufaktura, dom bankiersko-kupiecki, giełda, inflacja, płodozmian, folwark</i> – przedstawia 	<p>postacie Montezumy, Atahualpy</p> <ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje cywilizacje prekolumbijskie w czasie i przestrzeni – omawia osiągnięcia cywilizacji prekolumbijskich wyjaśnia przyczyny sukcesów konkwistadorów w Nowym Świecie – omawia organizację i funkcjonowanie kolonialnego imperium portugalskiego omawia zmiany w handlu wywołane europejską ekspansją kolonialną stosuje pojęcia <i>weksel, latyfundium, ogradzanie</i> – wyjaśnia, dlaczego rozwój miast w Europie 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Tupaca Amaru – przedstawia osiągnięcia Pedra Cabrala – przedstawia etapy hiszpańskich i portugalskich podbojów kolonialnych charakteryzuje skutki ekspansji kolonialnej Europejczyków uwzględniając ich aspekt polityczny, gospodarczy, społeczny i kulturowy charakteryzuje czynniki, które zdecydowały o powstaniu gospodarki wczesnokapitalistycznej – porównuje rozwój gospodarczy dwóch sfer ekonomicznych XVI-wiecznej Europy stosuje pojęcie 	<p>sunek Kościoła katolickiego do reformacji</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia znaczenie panowania Iwana Groźnego dla państwa moskiewskiego

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • – lokalizuje w czasie renesans w Europie (II poł. XV – XVI w.) • – identyfikuje postacie Mikołaja Kopernika, Michała Anioła, Leonarda da Vinci • – przedstawia osiągnięcia • Mikołaja Kopernika, Michała Anioła, Leonarda da Vinci • – wymienia cechy charakterystyczne architektury, malarstwa i rzeźby epoki renesansu • stosuje pojęcia <i>reformacja</i>, <i>luteranizm</i>, <i>kalwinizm</i>, <i>anglikanizm</i> • – lokalizuje w czasie wystąpienie 	<p>zmiany demograficzne, jakie zaszły w Europie w XVI w.</p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia zmiany, jakie zaszły w europejskim handlu w XVI w. • – wymienia czynniki decydujące o powstaniu gospodarki wczesnokapitałistycznej • omawia rozwój gospodarczy Europy zachodniej w XVI w. • – przedstawia funkcjonowanie gospodarki w Europie Środkowo-Wschodniej w XVI w. • stosuje pojęcia <i>mecenat</i>, <i>rewolucja naukowa</i> • – lokalizuje w czasie wynalezienie 	<p>przebiegał nierównomiernie</p> <ul style="list-style-type: none"> • – porównuje różne sposoby produkcji w czasach nowożytnych (warsztat rzemieślniczy, system nakładczy, manufaktura) • – wyjaśnia, dlaczego w Europie Środkowo-Wschodniej wykształcił się inny niż w Europie Zachodniej model funkcjonowania gospodarki • wyjaśnia, jakie skutki gospodarcze i społeczne miało ogradzanie w Anglii • stosuje pojęcie <i>makiawelizm</i> • – identyfikuje postacie Francesca Petrarki, Dantego Alighieri, 	<p><i>manieryzm</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • – lokalizuje w czasie pierwsze wydanie <i>O obrotach sfer niebieskich</i> Mikołaja Kopernika (1543) • identyfikuje postacie Françoisisa Rabelaisa, Miguela de Cervantesa, Miguela Serveta, Andreasa Vessaliusa, Paracelsusa, Donatella, Loena Alberti, Jana van Eycka, Rogera van der Weydena, Hironimusa Boscha, Hansa Memlinga, Lucasa Cranacha Starszego, Hansa Holbeina Młodszy, Pietera Breugela Starszego, Sofonisby Anguissola • – porównuje 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>Marcina Lutra (1517), zawarcie pokoju augsburskiego (1555)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie Marcina Lutra, Jana Kalwina, Henryka VIII – wymienia przyczyny reformacji omawia przyczyny i skutki wojen religijnych w Niemczech – wyjaśnia, jakie były skutki reformacji dla Europy stosuje pojęcia <i>kontrreformacja</i>, <i>inkwizycja</i>, <i>indeks ksiąg zakazanych</i> – lokalizuje w czasie obrady soboru trydenckiego (1545–1563), noc św. Bartłomieja (1572) – wymienia działania podjęte 	<p>druku (ok. 1455)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie Williama Szekspira, Sandro Botticellego, Tycjana, Rafaela Santiago – wyjaśnia, jakie znaczenie miało upowszechnienie się druku dla rozwoju kultury i nauki – identyfikuje zabytki architektury i sztuki renesansu stosuje pojęcia <i>zbór</i>, <i>protestanci</i>, <i>sekularyzacja</i>, <i>predestynacja</i>, <i>akt supremacyjny</i> – lokalizuje w czasie wojnę chłopską w Niemczech (1524–1526), ogłoszenie aktu suprema- 	<p>Giovaniego</p> <ul style="list-style-type: none"> Boccaccia, Donato Bramante, Albrechta Dürera, El Greca, Erazma z Rotterdamu, Jana Gutenberga, Niccola Machiavellego, Jeana Bodina, Thomasa More’a – przedstawia osiągnięcia Erazma z Rotterdamu, Jana Gutenberga, Niccola Machiavellego, Jeana Bodina, Thomasa More’a przedstawia wpływ idei humanizmu na rozwój kultury i sztuki odrodzenia – omawia idee polityczne upowszechnione przez pisarzy politycznych renesansu 	<p>architekturę i sztukę renesansu do osiągnięć epok poprzedzających odrodzenie</p> <ul style="list-style-type: none"> identyfikuje postacie Jana Wiklefa, Jana Husa, Filipa Melanchtona, Miguela Serveta – omawia religijne, polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe uwarunkowania reformacji – opisuje proces rozprzestrzeniania się luteranizmu i kalwinizmu w Europie – przedstawia religijne, polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe następstwa reformacji stosuje pojęcie 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>przez Kościół katolicki wobec reformacji</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia instytucje powołane przez Kościół katolicki do walki z reformacją oraz metody ich działania • stosuje pojęcie <i>Wielka Armada</i> • – lokalizuje w czasie i przestrzeni klęskę Wielkiej Armady (1588) • – wyjaśnia, jakie były przyczyny rywalizacji francusko-habsburskiej i habsbursko-angielskiej • 	<p>cyjnego (1534)</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postać Tomasza Müntzera • – wskazuje na mapie zasięg wyznań reformowanych w Europie w XVI w. • – przedstawia osiągnięcia Marcina Lutra, Jana Kalwina, Henryka VIII • przedstawia okoliczności i konsekwencje wystąpienia Marcina Lutra • – omawia zasady luteranizmu, kalwinizmu i anglikanizmu • wyjaśnia, w jaki sposób wynalazek druku wpłynął na rozprzestrzenianie się idei reformacyjnych • stosuje pojęcia <i>reforma katolicka,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób sztuka renesansu nawiązywała do osiągnięć antyku • stosuje pojęcia <i>anabaptyzm, związek szmalkaldzki, purytanizm, tumult</i> • – lokalizuje w czasie ogłoszenie tzw. Konfesji Augsburskiej (1530), sekularyzację Prus Książęcych (1525), przyjęcie nazwy <i>protestanci</i> (1529) • – identyfikuje postacie Karola V, Albrechta Hohenzollerna, Ulricha Zwingliego • – wyjaśnia, co odróżniało religijność protestancką od katolickiej • przedstawia organizację kościoła 	<p><i>gezowie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • – identyfikuje postacie Giordana Bruna, Tomasa de Torquemady, Andrzeja Boboli • – omawia zamiany w religijności katolickiej po soborze trydenckim • – rozstrzyga, które spośród działań podjętych w celu zahamowania reformacji były najbardziej skuteczne • lokalizuje w czasie i przestrzeni rzeź mieszkańców Nowogrodu Wielkiego (1570) • – identyfikuje postacie Ludwika II Jagiellończyka, Marii Tudor, Marii Stuart, Jermaka Timofiejewicza 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<p><i>hugenoci, jezuici</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • – lokalizuje w czasie powstanie zakonu jezuitów (1534), odnowienie Świętej Inkwizycji (1542), utworzenie indeksu ksiąg zakazanych (1559), ogłoszenie Edyktu nantejskiego (1598) • – identyfikuje postacie Małgorzaty Walezjuszki, Henryka Burbona • – przedstawia osiągnięcia Ignacego Loyoli • przedstawia decyzje soboru trydenckiego • – wyjaśnia, jaką rolę odegrał zakon jezuitów w walce z reformacją • stosuje pojęcia <i>janczarzy, opricznina</i> • – lokalizuje w 	<p>kalwińskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia okoliczności powstania kościoła anglikańskiego • – przedstawia przyczyny, postulaty i skutki wojny chłopskiej w Niemczech • lokalizuje w czasie wojnę w Niderlandach (1566–1648) • – identyfikuje postacie Katarzyny Medycejskiej, Filipa II, Wilhelma Orańskiego • – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny religijnej w Niderlandach • – charakteryzuje działalność zakonu jezuitów • – omawia 	<ul style="list-style-type: none"> • – wyjaśnia, jakie znaczenie dla państwa moskiewskiego miał podbój Syberii 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<p>czasie i przestrzeni bitwę pod Lepanto (1571)</p> <ul style="list-style-type: none"> • – identyfikuje postacie Sulejmana Wspaniałego, Iwana IV Groźnego • – przedstawia politykę wewnętrzną i zewnętrzną Iwana IV Groźnego • – wyjaśnia, jaką rolę odgrywała opricznina w państwie moskiewskim 	<p>przyczyny, przebieg i skutki rywalizacji katolików z hugenotami we Francji</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie wojny włoskiej (1494–1559) • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Pawią (1525), bitwę pod Mohaczem (1526) • – identyfikuje postacie Franciszka I, Karola V Habsburga, Filipa II, Elżbiety I • – opisuje przebieg wojen włoskich i ich konsekwencje • – przedstawia sukcesy i porażki imperium osmańskiego podczas prób podbojów w XVI w. • – omawia przebieg konfliktu 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
			hiszpańsko-angielskiego		
9.ZŁOTY WIEK RZECZYPOSPOLITEJ.	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>hołd pruski</i> • – lokalizuje w czasie hołd pruski (1525) • – identyfikuje postacie Zygmunta Starego, Albrechta Hohenzollerna, Zygmunta Augusta, • – wskazuje główne kierunki polityki zagranicznej Zygmunta Starego • przedstawia polityczne konsekwencje hołdu pruskiego • stosuje pojęcia <i>sejm walny, izba poselska, senat, sejmik, konstytucja, demokracja szlachecka</i> • – lokalizuje w czasie przywileje 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>Dominium Maris Baltici</i> • <i>lokalizuje w czasie zjazd wiedeński (1515), wojnę pruską (1519–1521), I wojnę północną (1563–1570)</i> • identyfikuje postacie Jana Olbrachta, Aleksandra Jagiellończyka, Bony Sforzy • – przedstawia osiągnięcia Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta • – <i>omawia politykę bałtycką prowadzoną przez Zygmunta Augusta</i> • przedstawia przyczyny i skutki I wojny północnej 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>Komisja Morska</i> • lokalizuje w czasie hołd Gottharda Kettlera (1561), pokój w Szczecinie (1570) • – <i>lokalizuje w czasie i przestrzeni wyprawę na Mołdawię (1497)</i> • identyfikuje postacie Maksymiliana I, Gottharda Kettlera • – omawia przyczyny i skutki wypraw Jana Olbrachta na Mołdawię • – opisuje stosunki polsko-habsburskie za panowania Zygmunta Starego • – wyjaśnia, w jakich 	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie pokój wieczysty z Turcją (1533) • lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Koźminem (1497), bitwę pod Orszą (1514), bitwę pod Obertynem (1531) • identyfikuje postacie Stefana Wielkiego, Iwana III Srogięgo • – przedstawia politykę zagraniczną Aleksandra Jagiellończyka • – przedstawia konsekwencje konfliktów zbrojnych toczonych przez Zygmunta Starego z Moskwą, Krzyżakami, Mołdawią i Turcją 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia stosunki Polski z sąsiadami na przełomie XV i XVI w. • ocenia, czy władcy Polski dostrzegali zagrożenie • ze strony Prus • – ocenia działalność polityczną Zygmunta Augusta • wyjaśnia, na czym polegała specyfika rozwiązań ustrojowych przyjętych w Rzeczypospolitej • – ocenia funkcjonowanie demokracji szlacheckiej • ocenia tolerancję wyznaniową w Polsce • ocenia gospodarczą rolę Gdańska w XVI w.

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>cerekwicko-nieszawskie (1454), przywilej radomski (1505)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie Zygmunta Starego, Zygmunta Augusta – wymienia instytucje polskiego parlamentaryzmu – wyjaśnia, jaką rolę w kształtowaniu się demokracji szlacheckiej w Polsce odegrała konstytucja <i>Nihil novi</i> – stosuje pojęcie <i>konfederacja warszawska</i> – lokalizuje w czasie konfederację warszawską (1573) – wymienia wyznania reformowane i mniejszości 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zmiany terytorialne państwa polsko-litewskiego w XVI w. – stosuje pojęcia <i>sejm zwyczajny, sejm nadzwyczajny, elekcyjność tronu, magnateria, szlachta średnia, rokosz, ruch egzekucyjny, wojsko kwarciane</i> – lokalizuje w czasie przywilej koszycki (1374), przywileje jedlneńsko-krakowskie (1430 i 1433), pierwszy sejm walny (1468), sejm egzekucyjny (1562–1563) – wyjaśnia, z czego wynikała uprzywilejowana pozycja szlachty w Rzeczypospolitej – opisuje 	<p>okolicznościach Jagiellonowie utracili wpływy w Czechach i na Węgrzech</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia okoliczności sekularyzacji Inflant – stosuje pojęcia <i>nobilitacja, szlachta zagrodowa, szlachta gołota, królewszczyzny,</i> – lokalizuje w czasie przywilej czerwiński (1422), warecki (1423), piotrkowski (1496) – identyfikuje postać Mikołaja Sienickiego – przedstawia przyczyny wzrostu znaczenia szlachty w XVI w. – omawia najważniejsze przywileje nadane 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>elekcja vivente rege</i> – lokalizuje w czasie przywilej mielnicki (1501), wojnę kokoszą (1537) – wyjaśnia, jakie znaczenie dla szlachty miało sprawowanie urzędów – charakteryzuje rolę szlachty w społeczeństwie Rzeczypospolitej – lokalizuje w czasie rozłam kalwinów i arian (1562–1565) – identyfikuje postacie Jana Łaskiego (młodsze), Piotra z Goniądza, Jakuba Wujka – wyjaśnia, jaki stosunek mieli polscy władcy do rozprzestrzeniania się 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia polską specyfikę w zakresie struktury społecznej i modelu życia gospodarczego (gospodarka folwarczno-pańszczyźniana) na tle europejskim – ocenia skutki unii lubelskiej – ocenia geopolityczną sytuację Rzeczypospolitej Obojga Narodów – ocenia panowanie Henryka Walezego w państwie polsko-litewskim – ocenia panowanie Stefana Batorygo – ocenia osiągnięcia renesansu polskiego – ocenia dorobek polskiej myśli politycznej doby renesansu

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>wyznaniowych w Rzeczypospolitej w XVI w.</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia działania Kościoła katolickiego podejmowane w Rzeczypospolitej w ramach kontreformacji stosuje pojęcia <i>burmistrz</i>, <i>poddaństwo</i>, <i>pańszczyzna</i> – charakteryzuje strukturę społeczną Rzeczypospolitej – przedstawia <i>cechy charakterystyczne gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej w Rzeczypospolitej</i> stosuje pojęcie <i>unia realna</i> – lokalizuje w 	<p>kompetencje sejmu walnego</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia skład i kompetencje stanów sejmujących wchodzących w skład sejmu walnego – wyjaśnia, jaką rolę w polskim parlamentarystyce pełniły sejmiki – przedstawia osiągnięcia ruchu egzekucyjnego stosuje pojęcia <i>bracia polscy (arianie)</i>, <i>unia brzeska</i> lokalizuje w czasie ugodę sandomierską (1570), unię brzeską (1596) – identyfikuje postacie Fausta Socyna, Piotra Skargi – wskazuje na mapie zasięg wyznań reformowanych i mniejszości 	<p>polskiej szlachcie przez królów</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia rodzaje sejmików szlacheckich – omawia rodzaje sejmów – charakteryzuje uwarstwienie stanu szlacheckiego – wyjaśnia, jakie były przyczyny narodzin ruchu egzekucyjnego – wskazuje <i>cele ruchu egzekucyjnego</i> stosuje pojęcia <i>bracia czescy</i>, <i>dysydenci</i>, <i>unicy</i>, <i>dyzunicy</i> lokalizuje w czasie sprowadzenie jezuitów do Polski (1564) – identyfikuje postać Stanisława 	<p>wyznań reformowanych</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia, w jakich okolicznościach zawarto unię brzeską – wyjaśnia, w jaki sposób ustrój Polski wpływał na rozwój reformacji stosuje pojęcie <i>monopol propinacyjny</i> – wyjaśnia, dlaczego miasta w Rzeczypospolitej miały słabszą pozycję niż ośrodki miejskie na zachodzie Europy – omawia rolę Gdańska w gospodarce Rzeczypospolitej w XVI w. omawia sytuację etniczną i wyznaniową w Rzeczypospolitej Obojga Narodów 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia znaczenie rewolucji angielskiej i jej skutków ocenia skutki wojny trzydziestoletniej – ocenia znaczenie wojny trzydziestoletniej dla dziejów Europy w XVII w. ocenia korzyści i zagrożenia, jakie dla państwa niosło skupienie władzy w rękach jednej osoby ocenia konsekwencje zmiany układu sił na świecie w XVII w. – ocenia konsekwencje zmiany układu sił nad Bałtykiem w XVII w omawia różnice między sztuką ba-

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>czasie unię lubelską (1569)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Zygmunta Augusta wymienia postanowienia unii lubelskiej – przedstawia skutki zjednoczenia Korony Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego stosuje pojęcia wolna elekcja, Artykuły Henrykowskie – lokalizuje w czasie pierwszą wolną elekcję (1573) – identyfikuje postać Henryka Walezjusza – wymienia postanowienia artykułów henrykowskich lokalizuje w 	<p>wyznaniowych w Rzeczypospolitej w XVI w.</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia akty prawne kształtujące tolerancję wyznaniową w Rzeczypospolitej – wyjaśnia, dlaczego Rzeczpospolitą nazywano państwem bez stosów charakteryzuje reakcję Kościoła katolickiego na postępy reformac stosuje pojęcia ława, trzeci ordynek – przedstawia sposób funkcjonowania miast w Rzeczypospolitej – omawia rozwój rzemiosła i handlu w Rzeczypospolitej w XVI w. – wyjaśnia, z 	<p>Hozjusza</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, z jakich powodów ludność różnych narodowości oraz wyznań i religii osiedlała się w Rzeczypospolitej – przedstawia rozwój luteranizmu w Polsce – omawia rozwój kalwinizmu w Polsce – przedstawia zasady wiary, przekonania i działalność braci polskich – omawia konsekwencje unii brzeskiej stosuje pojęcia <i>ludzie luźni</i>, <i>partacz</i>, <i>majstersztyk</i> – lokalizuje w czasie statut warecki (1423), przywilej 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje pojęcia <i>konfederacja</i>, <i>kapturowa</i>, <i>sejmik</i>, <i>kapturowy</i>, <i>sąd</i>, <i>kapturowy</i> – omawia sytuację w Rzeczypospolitej w okresie pierwszego bezkrólewia stosuje pojęcie <i>infamia</i> – lokalizuje w czasie powstanie Trybunału Koronnego (1578) – identyfikuje postać Maksymiliana II – podaje przyczyny powstania opozycji wewnętrznej przeciwko Batoremu identyfikuje postacie Tomasza Kłosa, Wojciecha Oczko, Józefa Strusia, Ber- 	<p>roku w krajach katolickich i protestanckich</p>

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>czasie wojnę Stefana Batorego z Rosją (1579–1582)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Stefana Batorego – omawia przyczyny i skutki wojny Stefana Batorego z Rosją · stosuje pojęcia <i>arkada, attyka, arras</i> – lokalizuje w czasie renesans w Polsce (XVI w.) identyfikuje postacie Mikołaja Kopernika, Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego – wymienia charakterystyczne cechy architektury renesansowej w Polsce · stosuje pojęcie <i>monarchia</i> 	<p><i>czego wynikała wyjątkowa pozycja gospodarcza Gdańska w Rzeczypospolitej w Polsce</i></p> <ul style="list-style-type: none"> · stosuje pojęcia <i>bojarzy, polonizacja</i> – wskazuje na mapie terytoria wcielone do Korony w 1569 r., <i>Rzeczypospolitą Obojga Narodów, terytoria wspólne dla Korony i Litwy</i> · przedstawia osiągnięcia Zygmunta Augusta – omawia przebieg sejmu lubelskiego w 1569 r. – opisuje terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów – wyjaśnia, na czym polegała <i>polonizacja i jakie były jej skutki</i> 	<p>piotrkowski (1496), wprowadzenie minimalnego wymiaru</p> <ul style="list-style-type: none"> · pańszczyzny (1520) – omawia rozwój miast w Rzeczypospolitej – omawia sposób funkcjonowania cechów w Rzeczypospolitej szlacheckiej – przedstawia przyczyny rozwoju gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej w Rzeczypospolitej – wyjaśnia, w jaki sposób <i>szlachta tworzyła folwarki</i> · przedstawia sposób funkcjonowania folwarku szlacheckiego 	<p>narda Moranda, Bernarda Wapowskiego, Marcina Bielskiego, Bartosza Paprockiego, Biernata z Lublina</p> <ul style="list-style-type: none"> · przedstawia osiągnięcia polskiej nauki w okresie renesansu – wyjaśnia, dlaczego Zamość jest przykładem tzw. miasta idealnego · stosuje pojęcia <i>diggerzy, lewellerzy</i> – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Naseby (1645) – identyfikuje postać Anny Stuart · omawia napięcia religijne i polityczne w Anglii w przededniu rewolucji – charakteryzuje rolę 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p><i>parlamentarna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie ogłoszenie Deklaracji praw (1689) – lokalizuje w czasie i przestrzeni wojnę domową w Anglii (1642–1648) – identyfikuje postać <i>Olivera Cromwella</i> wyjaśnia, jaką rolę w przebiegu rewolucji odegrał <i>Oliver Cromwell</i> – przedstawia skutki rewolucji angielskiej lokalizuje w czasie wojnę trzydziestoletnią (1618–1648) – wskazuje na mapie państwa uczestniczące w wojnie trzydziestoletniej 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje pojęcia <i>sejm konwokacyjny, elekcja viritim, sejm elekcyjny, sejm koronacyjny, pacta conventa</i> – lokalizuje w czasie ucieczkę <i>Henryka Walezego</i> (1574) – identyfikuje postać <i>Anny Jagiellonki</i> – opisuje przebieg pierwszej wolnej elekcji wymienia etapy wyboru króla podczas wolnej elekcji – wyjaśnia, jakie znaczenie ustrojowe miały artykuły <i>henrykowskie</i> stosuje pojęcie <i>piechota wybraniecka</i> – lokalizuje w czasie elekcję <i>Stefana</i> 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje postać <i>Mikołaja „Czarnego” Radziwiłła</i> – przedstawia relacje polsko-litewskie w czasach unii personalnej – wyjaśnia, dlaczego <i>Zygmunt August</i> dążył do unii realnej z Litwą przedstawia stosunek <i>Litwinów</i> do unii realnej – omawia strukturę administracyjną <i>Rzeczypospolitej Obojga Narodów</i> stosuje pojęcie <i>interrex</i> – lokalizuje w czasie śmierć <i>Zygmunta Augusta</i> (1572) – identyfikuje postacie <i>Jakuba Uchańskiego, Iwana</i> 	<p>parlamentu w rewolucji angielskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie były cele diggerów, a jakie lewellerów stosuje pojęcie <i>list majestatyczny, edykt restytucyjny</i> – identyfikuje postacie <i>Rudolfa II Habsburga, Ferdynanda III Habsburga, Fryderyka V Wittelsbacha</i> przedstawia cele, jakie chciały osiągnąć państwa angażujące się w wojnę trzydziestoletnią w kolejnych etapach jej trwania okazuje w czasie wojnę francusko-hiszpańską (1701–1714) – wyjaśnia, w 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • – przedstawia przyczyny wojny trzydziestoletniej • – <i>omawia skutki wojny trzydziestoletniej</i> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>Stany Generalne, absolutyzm</i> • – lokalizuje w czasie rządu osobiste Ludwika XIV (1661–1715) • – identyfikuje postacie Armanda de Richelieu, Ludwika XIV • – <i>wymienia uprawnienia Ludwika XIV jako władcy absolutnego</i> • lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Wiedniem (1683) • – wymienia kraje, których pozycja w XVII w. wzrosła, i 	<p>Batorego (1575)</p> <ul style="list-style-type: none"> • – lokalizuje w czasie i przestrzeni rozejm w Jamie Zapolskim (1582) i jego postanowienia • – identyfikuje postacie Anny Jagiellonki, Jana Zamojskiego • – przedstawia osiągnięcia Stefana Batorego • – charakteryzuje reformy wewnętrzne przeprowadzone przez Stefana Batorego • identyfikuje postacie Bony Sforzy, Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Stanisława Orzechowskiego • omawia przykłady zabytków sztuki renesansu w Polsce 	<p>IV Groźnego, Jana III Wazę, Albrechta II Hohenzollerna, Ernesta Habsburga</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia i charakteryzuje kandydatów do korony polskiej w 1573 r. • – opisuje panowanie Henryka Walezego <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>banicja</i> • – lokalizuje w czasie konflikt Stefana Batorego z Gdańskiem (1576–1577) • – lokalizuje w czasie i przestrzeni zdobycie Połocka (1579), zdobycie Wielkich Łuków (1580), zajęcie Pskowa (1581) • – identyfikuje postać Samuela 	<p>jaki sposób panowanie Henryka IV Burbona wpłynęło na pozycję Francji w Europie</p> <ul style="list-style-type: none"> • – wyjaśnia, w jaki sposób społeczeństwo francuskie zareagowało na rządy absolutne • przedstawia cechy charakterystyczne sztuki za panowania Ludwika XIV • – wyjaśnia, czym była tzw. polityka reunionów i jak się zakończyła dla Francji • lokalizuje w czasie przybycie purytanów do Ameryki (1620), powstania w Portugalii i Katalonii (1640) • – identyfikuje 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>te, które utraciły w tym czasie status mocarstw w Europie</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia <i>nowe imperia kolonialne i wskazuje zasięg ich wpływów</i> stosuje pojęcie <i>barok</i> – lokalizuje w czasie barok w Europie (k. XVI – p. XVIII w.) – identyfikuje postacie Galileusza, Izaaka Newtona – wymienia cechy charakterystyczne sztuki baroku stosuje pojęcia <i>sejm walny, izba poselska, senat, sejmik, konstytucja, demokracja szlachecka</i> lokalizuje w czasie przywileje 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje system szkolnictwa na ziemiach polskich – omawia rozwój literatury renesansowej w Polsce stosuje pojęcia <i>Armia Nowego Wzoru, Akt nawigacyjny, chwalebna rewolucja</i> lokalizuje w czasie egzekucję Karola I (1649), ogłoszenie się Olivera Cromwella lordem protektorem (1653), wydanie aktu nawigacyjnego (1651), chwalebny rewolucję (1688) identyfikuje postacie Karola I Stuarta, Wilhelma III Orańskiego – wymienia przyczyny rewolucji 	<p>Zborowskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przebieg drugiej wolnej elekcji – omawia przyczyny i skutki konfliktu Stefana Batorego z Gdańskiem – omawia przebieg wojny Stefana Batorego z Rosją – wyjaśnia, jaką rolę w państwie pełnił Jan Zamojski stosuje pojęcie <i>literatura sowizdrzalska</i> – identyfikuje postacie Filipa Kallimacha, Franciszka Florentczyka, Bartolomea Berecciego, Santiego Gucciego, Macieja z Miechowa, Marcina Kromera wyjaśnia, skąd 	<p>postać Karola IX Sudermańskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia proces budowania potęgi Szwecji i Prus w XVII w. identyfikuje postacie Artemisi Gentileschi, Fransa Halsy, Jana Vermeera van Delft, Judith Leyster, Calderona de la Barci, Lope de Vegi, Jerzego Fryderyka Haendela, Claudia Monteverdiego – przedstawia osiągnięcia literatury muzyki i teatru w okresie baroku 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p><i>cerekwicko-nieszawskie (1454), przywilej radomski (1505)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie Zygmunta Starego, Zygmunta Augusta • – wymienia instytucje polskiego parlamentaryzmu • wyjaśnia, jaką rolę w kształtowaniu się demokracji szlacheckiej w Polsce odegrała konstytucja <i>Nihil novi</i> • – stosuje pojęcie <i>konfederacja warszawska</i> • – lokalizuje w czasie <i>konfederację warszawską (1573)</i> • wymienia wyznania reformowane i mniejszości 	<p>angielskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • – przedstawia najważniejsze etapy rewolucji w Anglii • – wyjaśnia, na czym polegała chwalebna rewolucja • – wymienia postanowienia Deklaracji praw • stosuje pojęcia <i>Unia Protestancka, Liga Katolicka, defenestracja praska</i> • – lokalizuje w czasie powstanie Unii Protestanckiej (1608), powstanie Ligi Katolickiej (1609), defenestrację praską (1618) • lokalizuje w czasie i przestrzeni pokój westfalski (1648) i jego postanowienia • – identyfikuje postać Gustawa II 	<p>czerpali wzorce polscy zwolennicy idei renesansowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • – przedstawia okoliczności, jakie sprzyjały rozprzestrzenianiu się idei renesansowych w Polsce • – wyjaśnia, jakim celem służyła literatura społeczno-polityczna czasów renesansu • stosuje pojęcia <i>gentry, torysi, wigowie</i> • – lokalizuje w czasie obrady Krótkiego Parlamentu (1640), restaurację Stuartów (1660), powstanie Wielkiej Brytanii (1707) • identyfikuje postacie Jakuba I Stuarta, Karola II Stuarta, Jakuba II 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>wyznaniowych w Rzeczypospolitej w XVI w.</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia działania Kościoła katolickiego podejmowane w Rzeczypospolitej w ramach kontrreformacji stosuje pojęcia burmistrz, poddaństwo, pańszczyzna charakteryzuje strukturę społeczną Rzeczypospolitej – przedstawia cechy charakterystyczne gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej w Rzeczypospolitej stosuje pojęcie <i>unia realna</i> – lokalizuje w czasie unię lubelską 	<p>Adolfa</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia etapy wojny trzydziestoletniej – wyjaśnia, jaką rolę w wojnie trzydziestoletniej odegrał Gustaw II Adolf – wymienia postanowienia pokoju westfalskiego stosuje pojęcia <i>intendent</i>, <i>merkantylizm</i> – lokalizuje w czasie rządu kardynała Armanda de Richelieu (1624–1642) – identyfikuje postacie Julesa Mazarina, Jeana-Baptista Colberta przedstawia osiągnięcia kardynała Armanda de Richelieu, Ludwika 	<p>Stuarta</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przemiany gospodarcze i społeczne w Anglii na początku XVI w. przedstawia przebieg rewolucji angielskiej – charakteryzuje dyktaturę Olivera Cromwella – omawia okoliczności, w jakich doszło do restauracji Stuartów lokalizuje w czasie etapy wojny trzydziestoletniej: czeski (1618–1624), duński (1624–1629), szwedzki (1630–1635), francuski (1635–1648) lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Białą Górą 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>(1569)</p> <ul style="list-style-type: none"> • – identyfikuje postać Zygmunta Augusta • wymienia postanowienia unii lubelskiej • – przedstawia skutki zjednoczenia Korony Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego • stosuje pojęcia <i>wolna elekcja</i>, <i>Artykuły henrykowskie</i> • – lokalizuje w czasie pierwszą wolną elekcję (1573) • – identyfikuje postać Henryka Walezjusza • – wymienia postanowienia artykułów henrykowskich • lokalizuje w czasie wojnę Stefana 	<p>XIV</p> <ul style="list-style-type: none"> • – charakteryzuje działalność kardynała Armanda de Richeliue • – charakteryzuje rządy osobiste Ludwika XIV • wyjaśnia, na czym polegała polityka merkantylizmu • – wymienia działania, jakie podjął Jean-Baptiste Colbert w celu realizacji polityki merkantylizmu • stosuje pojęcia <i>kompania handlowa</i>, <i>faktoria</i>, <i>Liga Święta</i> • – lokalizuje w czasie zawarcie Ligi Świętej (1684) • – lokalizuje w czasie i przestrzeni pokój w Karłowicach 	<p>(1620), bitwę pod Lützen (1632), bitwę pod Rocroi (1643)</p> <ul style="list-style-type: none"> • – identyfikuje postacie Chrystiana IV, Albrechta von Wallensteina • omawia sytuację w rzeszy Niemieckiej przed wybuchem wojny trzydziestoletniej • – opisuje etapy wojny trzydziestoletniej • stosuje pojęcia <i>fronda</i>, <i>szlachta urzędnicza</i>, <i>polityka reunionów</i> • – lokalizuje w czasie frondę (1648–1653), zniesienia Edyktu nantejskiego (1685) • – lokalizuje w przestrzeni reuniony • – identyfikuje postacie Ludwika 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	Batorego z Rosją (1579–1582) <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Stefana Batorego – omawia przyczyny i skutki wojny Stefana Batorego z Rosją <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>arkada</i>, <i>attyka</i>, <i>arras</i> – lokalizuje w czasie renesans w Polsce (XVI w.) identyfikuje postacie <ul style="list-style-type: none"> • Mikołaja Kopernika, Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego – wymienia charakterystyczne cechy architektury renesansowej w Polsce <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>monarchia parlamentarna</i> 	(1699) i jego postanowienia <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Gustawa II Adolfa przedstawia główne kierunki ekspansji i zdobycze nowych potęg kolonialnych wyjaśnia, jaką rolę w budowaniu imperiów kolonialnych w XVII w. pełniły kompanie handlowe – omawia okoliczności zahamowania ekspansji tureckiej w Europie w XVII w. <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>empiryzm</i>, <i>racjonalizm</i> – identyfikuje postacie Giovanniego Lorenza Berniniego, Petera Paula Rubensa, 	XIII, Anny Austriaczki <ul style="list-style-type: none"> przedstawia, w jaki sposób doszło do powstania we Francji monarchii absolutystycznej <ul style="list-style-type: none"> • – charakteryzuje ustrój Francji za czasów Ludwika XIV <ul style="list-style-type: none"> • – charakteryzuje politykę zagraniczną Ludwika XIV • lokalizuje w czasie zniesienie zależności lennej Prus Książęcych (1657) – identyfikuje postacie Karola X Gustawa, Fryderyka Wilhelma – wyjaśnia, dlaczego w XVII w. Hiszpania i Portugalia utraciły polityczne znaczenie • – wyjaśnia, co 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • – lokalizuje w czasie ogłoszenie Deklaracji praw (1689) • – lokalizuje w czasie i przestrzeni wojnę domową w Anglii (1642–1648) • – identyfikuje postać Olivera Cromwella • wyjaśnia, jaką rolę w przebiegu rewolucji odegrał Oliver Cromwell • – przedstawia skutki rewolucji angielskiej • lokalizuje w czasie wojnę trzydziestoletnią (1618–1648) • – wskazuje na mapie państwa uczestniczące w wojnie trzydziestoletniej • – przedstawia 	<p>Rembrandta van Rijn, Moliera, Jana Sebastiana Bacha, Francisa Bacona, Kartezjusza</p> <ul style="list-style-type: none"> • – wyjaśnia, w jaki sposób sztuka baroku miała wpływać na umacnianie uczuć religijnych katolików • – przedstawia cechy charakterystyczne malarstwa i rzeźby barokowej 	<p>spowodowało, że Szwecja i Prusy stały się liczącą potęgą w rejonie Bałtyku</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny zakończenia tureckiej ekspansji w Europie <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>malarstwo iluzjonistyczne</i>, <i>rokoko</i>, • – identyfikuje postacie Caravaggia, Diega Velázquez, Johannes Keplera • – wyjaśnia, dlaczego barok nazywano epoką przeciwieństw • – charakteryzuje osiągnięcia nauki w okresie baroku • – omawia myśl filozoficzną epoki baroku 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	przyczyny wojny trzydziestoletniej <ul style="list-style-type: none"> • – omawia skutki wojny trzydziestoletniej • – stosuje pojęcia <i>Stany Generalne</i>, <i>absolutyzm</i> • – lokalizuje w czasie rządu osobiste Ludwika XIV (1661–1715) • – identyfikuje postacie Armanda de Richelieu, Ludwika XIV – wymienia uprawnienia Ludwika XIV jako władcy absolutnego <ul style="list-style-type: none"> • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Wiedniem (1683) • – wymienia kraje, których pozycja w XVII w. wzrosła, i 				

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>te, które utraciły w tym czasie status mocarstw w Europie</p> <ul style="list-style-type: none"> • – wymienia nowe imperia kolonialne i wskazuje zasięg ich wpływów • stosuje pojęcie <i>barok</i> • – lokalizuje w czasie barok w Europie (k. XVI – p. XVIII w.) • – identyfikuje postacie Galileusza, Izaaka Newtona • – wymienia cechy charakterystyczne sztuki baroku 				
10.OD POTĘGI DO KRYZYSU RZECZYPOSPOLITEJ.	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>husaria</i> • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Kircholmem (1605), bitwę pod Oliwą (1627) 	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie elekcję Zygmunta III Wazy (1587), rokosz Zebrzydowskiego (1606–1608), wojnę o ujście Wisły (1626–1629) 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>regaliści</i>, <i>popularyści</i> • – lokalizuje w czasie unię polsko-szwedzką (1592–1599), bitwę pod Guzowem (1607) • – lokalizuje w 	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie bitwę pod Byczyną (1588) • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Czarnem (1627) • – identyfikuje 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia zaangażowanie Rzeczypospolitej w wojny ze Szwecją za panowania Zygmunta III Wazy • ocenia skutki wojen

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • – identyfikuje postać Zygmunta III Wazy • – wyjaśnia, jaką rolę w prowadzeniu kampanii wojennych odgrywała husaria • – wymienia cele polityki zagranicznej Zygmunta III Wazę • stosuje pojęcie <i>dymitriady</i> • – lokalizuje w czasie I dymitriadę (1604–1606) • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Kłuszynem (1610) • – identyfikuje postacie Zygmunta III Wazy, Władysława Wazy • – wymienia przyczyny dymitriad • – przedstawia 	<ul style="list-style-type: none"> • – lokalizuje w czasie i przestrzeni rozejm w Starym Targu (1629) i jego postanowienia, rozejm w Sztumskiej Wsi (1635) i jego postanowienia • identyfikuje postacie Jana Zamojskiego, Jana Karola Chodkiewicza, Mikołaja Zebrzydowskiego, Gustawa Adolfa • – przedstawia osiągnięcia Zygmunta III Wazy • – wyjaśnia, jaką rolę podczas elekcji i w pierwszych latach panowania Zygmunta III Wazy odegrał Jan Zamojski • wymienia przyczyny wybuchu 	<p>czasie i przestrzeni bitwę pod Kokenhausen (1601), bitwę pod Białym Kamieniem (1604), bitwę pod Trzcianą (1629)</p> <ul style="list-style-type: none"> • – identyfikuje postać Krzysztofa „Pioruna” Radziwiłła • – omawia okoliczności i przebieg elekcji w 1587 r. • – wymienia atuty kandydatury Zygmunta Wazy do tronu polskiego • omawia przebieg wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją o Inflanty • – przedstawia przebieg i skutki rokoszu Zebrzydowskiego • – opisuje przebieg wojny pol- 	<p>postacie Maksymiliana III, Karola IX Sudermańskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • – wyjaśnia, dlaczego polityka Zygmunta III Wazy budziła niezadowolenie szlachty • – omawia, jak doszło do rokoszu Zebrzydowskiego • stosuje pojęcie <i>lisowczycy</i> • – identyfikuje postać Fiodora I, Dymitra • – wyjaśnia, jak doszło do Wielkiej Smuty w Rosji • – wyjaśnia, w jakich okolicznościach Polacy utracili władzę na Kremlu • – omawia 	<p>Rzeczypospolitej z Moskwą na początku XVII w.</p> <ul style="list-style-type: none"> • – ocenia politykę zagraniczną Zygmunta III Wazy • ocenia skutki konfliktów Rzeczypospolitej z Turcją w I połowie XVII w. • ocenia politykę Rzeczypospolitej wobec Kozaków • – ocenia wpływ powstania Chmielnickiego na sytuację państwa polsko-litewskiego • ocenia postawę magnatów polskich wobec wojny ze Szwecją • – ocenia plany reform Jana Kazimierza Wazy • – ocenia proces oligarchizacji

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>skutki wojen Rzeczypospolitej z Rosją w I połowie XVII w.</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>przedmurze chrześcijaństwa</i> • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Cecorą (1620), bitwę pod Chocimiem (1621) • – wskazuje na mapie obszary Ukrainy • – wymienia przyczyny wojen polsko-tureckich • – wyjaśnia, dlaczego Rzeczpospolitą nazywano przedmurzem chrześcijaństwa • lokalizuje w czasie powstanie Chmielnickiego (1648–1658) 	<p>wojny polsko-szwedzkiej o Inflanty</p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia skutki wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją o Inflanty • – przedstawia skutki wojny polsko-szwedzkiej o ujście Wisły • lokalizuje w czasie wojnę z Moskwą (1609–1619) • – lokalizuje w czasie i przestrzeni rozejm w Dywilinie (1619) i jego postanowienia, oblężenie Smoleńska (1633–1634), pokój w Polanowie (1634) i jego postanowienia • – identyfikuje postacie Dymitra Samozwańca, Stanisława Żółkiewskiego, Michała Romanowa 	<p>sko-szwedzkiej o ujście Wisły</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>patriarchat</i>, <i>Wielka Smuta</i> • – lokalizuje w czasie Wielką Smutę (1598–1613), rządy Polaków w Moskwie (1610–1612) • – identyfikuje postacie Borysa Godunowa, Jerzego Mniszcha, Maryny Mniszchówny, Dymitra II Samozwańca, Wasyla Szujskiego • – omawia przebieg i skutki I dymitriady • – przedstawia przebieg i skutki II dymitriady • wymienia cele polityki wschodniej państwa polsko-litewskiego za rzą- 	<p>zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w wyniku jej wojen ze Szwecją i Rosją w I połowie XVII w.</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia sytuację społeczno-polityczną na kresach Rzeczypospolitej • wyjaśnia, jaki wpływ na bunty kozackie miało poczucie odrębności wyznaniowej i etnicznej • – wyjaśnia, jakie cechy armii kozackiej sprawiły, że była ona pożądaną siłą zbrojną na kresach Rzeczypospolitej • stosuje pojęcie <i>elekcja vivente rege</i> • – lokalizuje w czasie wypędzenie arian (1658), bitwę pod Mątwami (1666) 	<p>życia politycznego Rzeczypospolitej w XVII w.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia konsekwencje polityczne, społeczne i gospodarcze wojen Rzeczypospolitej w XVII w. • ocenia panowanie Jana III Sobieskiego • – ocenia znaczenie bitwy pod Wiedniem dla losów Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Europy • ocenia przejawy sarmatyzmu w mentalności i życiu codziennym szlachty polskiej

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • – identyfikuje postacie Bohdana Chmielnickiego, Jana Kazimierza Wazę • wymienia przyczyny powstań kozackich na Ukrainie • – przedstawia skutki powstania Chmielnickiego <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>oligarchia magnacka, liberum veto</i> • – lokalizuje w czasie pierwsze zastosowanie <i>liberum veto</i> (1652), potop szwedzki (1655–1660) • identyfikuje postacie Jana Kazimierza, Stefana Czarnieckiego • – wymienia przyczyny potopu szwedzkiego 	<ul style="list-style-type: none"> • – opisuje przebieg i skutki wojny Rzeczypospolitej z omawia przebieg i skutki wojny o Smoleńsk Rosją <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>Dzikie Pola, ataman, jasyr</i> • – identyfikuje postacie Stanisława Żółkiewskiego, Jana Karola Chodkiewicza • – omawia okoliczności wybuchu wojny polsko-tureckiej za panowania Zygmunta III Wazy • – przedstawia przebieg i skutki wojny polsko-tureckiej w latach 1620–1624 <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>rejestr kozacki</i> • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwy pod Żółtymi 	<p>dów Zygmunta III Wazy i Władysława IV</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>Zaporoże, Sicz</i> • – lokalizuje w czasie pokój hetmański (1621), pokój wieczysty (1624) • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Ochmatowem (1644) • – wskazuje na mapie Zaporoże, chanat krymski • – przedstawia organizację wewnętrzną Kozaków • – wyjaśnia, jaki wpływ na stosunki polsko-tureckie miała militarna aktywność Tatarów i Kozaków • lokalizuje w czasie i przestrzeni 	<ul style="list-style-type: none"> • – opisuje proces oligarchizacji życia politycznego Rzeczypospolitej Obojga Narodów • charakteryzuje sytuację wyznaniową w Rzeczypospolitej w połowie XVII w. • – wyjaśnia przyczyny kryzysów wewnętrznych oraz załamania gospodarczego Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. • identyfikuje postać Piotra Doroszenki • – wymienia postanowienia rozejmu w Żurawnie • – wyjaśnia, jaką rolę w polityce Jana III Sobieskiego miała współpraca z Francją • opisuje 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> opisuje zniszczenia Rzeczypospolitej po potopie szwedzkim lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Wiedniem (1683) – identyfikuje postać Jana III Sobieskiego – omawia przyczyny, przebieg i skutki wyprawy wiedeńskiej Jana III Sobieskiego stosuje pojęcie <i>sarmatyzm</i> – lokalizuje w czasie barok w Polsce (k. XVI– poł. XVIII w.) i sarmatyzm (XVII w.) – wymienia cechy charakterystyczne kultury sarmatyzmu 	<p>Wodami (1648), bitwę pod Korsuniem (1648), bitwę pod Piławcami (1648), ugodę w Perejasławiu (1654), unię w Hadziaczu (1658), rozejm w Andruszowie (1667) i jego postanowienia</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Jeremiego Wiśniowieckiego przedstawia przyczyny, powstania Chmielnickiego – wyjaśnia, jakie były postanowienia i skutki ugody w Perejasławiu – wymienia postanowienia unii w Hadziaczu i jej konsekwencje stosuje pojęcia <i>wojna partyzancka, wojna</i> 	<p>bitwy pod oblężenie Zbaraża (1649), ugodę zborowską (1649), bitwę pod Beresteczkiem (1651), bitwę pod Białą Cerkwią (1651), bitwę pod Batohem (1652), ugodę w Żwańcu (1653), bitwy pod Połonką i Cudnowem (1660)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Iwana Wyhowskiego – omawia przebieg powstania Chmielnickiego wymienia postanowienia ugody zborowskiej i jej konsekwencje – omawia przebiegi skutki wojny z Rosją o Ukrainę stosuje pojęcie <i>śluby lwowskie</i> – lokalizuje w 	<p>sytuację wewnętrzną i położenie międzynarodowe Rzeczypospolitej Obojga Narodów w latach 1669–1696</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia, jak zmieniały się założenia polityki zagranicznej Jana III Sobieskiego identyfikuje postacie Macieja Kazimierza Sarbieskiego, Anny Stanisławskiej, Elżbiety Drużbackiej, Zbigniewa Morsztyna, Wacława Potockiego, Kaspra Niesieckiego określa, jaki wpływ na architekturę polskiego baroku miał mecenas królewski, kościelny i magnacki – omawia rozwój nauki i oświa- 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<p><i>podjazdowa, ksenofobia</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • – lokalizuje w czasie pokój w Oliwie (1660), abdykację Jana Kazimierza (1668) • lokalizuje w czasie i przestrzeni kapitulację pod Ujściem (1655), ugodę w Kiejdanach (1655), obronę Jasnej Góry (1655), bitwę pod Warką (1656) • identyfikuje postacie Karola X Gustaw, Władysława Sycińskiego • – przedstawia osiągnięcia Jana Kazimierza • – wyjaśnia, dlaczego oblężenie Jasnej Góry stało się momentem przełomowym w przebiegu wojny ze 	<p>czasie traktat w Radnot (1656), śluby lwowskie (1656), traktaty welawsko-bydgoskie (1657), rokosz Lubomirskiego (1665)</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie Janusza Radziwiłła, Hieronima Radziejowskiego, Marii Ludwiki Gonażgi, Jerzego Sebastiana Lubomirskiego • przedstawia przebieg potopu szwedzkiego • – przedstawia okoliczności zawarcia traktatu w Radnot i jego postanowienia • – wymienia postanowienia traktatów welawsko-bydgoskich i wyjaśnia ich konsekwencje dla Rzeczypospolitej 	<p>ty w Rzeczypospolitej w XVII w.</p>	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<p>Szwedami</p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia taktykę, jaką zastosowali Polacy w walce ze Szwedami • przedstawia postanowienia pokoju w Oliwie • – wyjaśnia, jakie znaczenie dla funkcjonowania parlamentaryzmu polskiego miało liberum veto • lokalizuje w czasie powstanie Ligi Świętej (1684) • lokalizuje w czasie i przestrzeni pokój w Buczaczu (1772) i jego postanowienia, bitwę pod Chocimiem (1673), pokój Grzymałtowskiego (1686) i jego postanowienia, pokój w Karłowicach 	<ul style="list-style-type: none"> • – przedstawia plan reform wewnętrznych proponowany przez Jana Kazimierza • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rokoszu Lubomirskiego • stosuje pojęcia <i>malkontenci</i>, <i>fakcja</i> • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Podhajcami (1667), kapitulację Kamieńca Podolskiego (1672), rozejmu w Żurawnie (1676) i jego postanowienia, bitwę pod Parkanami (1683), • – identyfikuje postać Marii Kazimiery d'Arquien • – omawia panowanie Michała Korybuta Wiśni- 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<p>(1699) i jego postanowienia</p> <ul style="list-style-type: none"> • – identyfikuje postać Michała Korybuta Wiśniowieckiego • – przedstawia osiągnięcia Jana III Sobieskiego • – przedstawia rolę Jana Sobieskiego w wojnach polsko-tureckich • wymienia postanowienia pokoju w Buczaczu • – przedstawia międzynarodowe znaczenie Rzeczypospolitej jako przedmurza chrześcijaństwa • wymienia postanowienia pokoju Grzymułtowskiego • – przedstawia postanowienia pokoju w Karłowicach 	<p>wieckiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak doszło do wojny z Turcją w latach 60. XVII w. i omawia jej przebieg • – omawia okoliczności elekcji Jana III Sobieskiego • – charakteryzuje zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w wyniku wojen z Turcją w XVII w. • wyniki wojen z Turcją w XVII w. 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>orientalizacja</i> • – identyfikuje postacie Jana Andrzeja Morsztyna, Jana Chryzostoma Paska • – przedstawia cechy charakterystyczne dla architektury, sztuki i literatury baroku w Polsce • – wyjaśnia, dlaczego sarmatyzm stał się ideologią szlachty polskiej 			
11.EUROPA I ŚWIAT W OKRESIE OŚWIECENIA	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>eksplozja demograficzna, rewolucja przemysłowa, fabryka, urbanizacja</i> • – przedstawia przyczyny eksplozji demograficznej w 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>rewolucja agrarna, liberalizm gospodarczy</i> • – lokalizuje w czasie • opatentowanie maszyny parowej • przez Jamesa 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>arystokracja pieniądza, kameralizm, fiżjokratyzm, leseferizm</i> • lokalizuje w czasie • skonstruowanie • mechanicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie opatentowanie tzw. latającego czółenka (1733) • identyfikuje postacie Johna Kaya, Jamesa • Hargreavesa • – omawia 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia skutki społeczne przemian gospodarczych w XVIII w. • ocenia, czy oczekiwania stawiane w oświeceniu artystom poszerzały, czy ograniczały

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	XVIII w. <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia skutki rewolucji przemysłowej • stosuje pojęcie <i>oświecenie</i> • – lokalizuje w czasie oświecenie w Europie (XVIII w.) • – wyjaśnia, jaką rolę odgrywała edukacja w okresie oświecenia • wymienia cechy charakterystyczne sztuki czasów oświecenia • stosuje pojęcie <i>absolutyzm oświecony</i> • – lokalizuje w czasie wielką wojnę północną (1700–1721) • – identyfikuje postacie Piotra I Wielkiego, Katarzyny 	Watta (1769) <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie Jamesa Watta, Adama Smitha • – wyjaśnia, dlaczego doszło do rewolucji przemysłowej • – wyjaśnia, jakie korzyści i zagrożenia wiązały się z mechanizacją produkcji • – omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój przemysłu w Wielkiej Brytanii • stosuje pojęcia <i>racjonalizm, empiryzm, umowa społeczna, trójpodział władzy, klasycyzm</i> • – identyfikuje postacie Benjamina Franklina, • Johna Locka, Karola Monteskiusza 	przędzarki (1764) <ul style="list-style-type: none"> • – identyfikuje postać • François Quesnaya • – przedstawia skutki społeczne przemian gospodarczych w Wielkiej Brytanii w XVIII w. • – omawia zmiany w sposobach produkcji włókienniczej • – wyjaśnia, dlaczego rewolucja przemysłowa rozpoczęła się w Wielkiej Brytanii • – omawia nowe idee ekonomiczne, które pojawiły się w XVIII w. • stosuje pojęcia <i>deizm, ateizm, prawa naturalne</i> • – identyfikuje 	przemiany gospodarcze w Wielkiej Brytanii w XVIII w. <ul style="list-style-type: none"> • – wyjaśnia, w jaki sposób XVIII-wieczne koncepcje ekonomiczne odbiegały od zasad merkantylizmu • stosuje pojęcia <i>masoneria, sentymentalizm</i> • – identyfikuje postacie Karola Linneusza, Daniela Defoe, Jacquesa i Josepha Montgolfier, • Gabriela Fahrenheita, Jacquesa–Louisa Davida • przedstawia osiągnięcia naukowe epoki oświecenia • – przedstawia, jakiego społeczeństwa oczekiwali oświeceniowi myśli- 	<ul style="list-style-type: none"> • ich możliwość ekspresji • – ocenia poglądy polityczne filozofów i myślicieli oświecenia • ocenia politykę władców rosyjskich w okresie absolutyzmu oświeconego • – ocenia konsekwencje reform oświeceniowych w Austrii i Prusach • – ocenia, czy wskutek zmian wprowadzonych przez władców oświeconych poprawił się poziom życia ich poddanych • ocenia, jaką rolę w toczonych działaniach odegrało ogłoszenie Deklaracji niepodległości • – ocenia znaczenie rewolucji ame-

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>II</p> <ul style="list-style-type: none"> • – wyjaśnia, jaką rolę w państwie miał odgrywać władca oświecony • stosuje pojęcia <i>państwo federacyjne, Kongres, Izba reprezentantów, Senat</i> • – lokalizuje w czasie ogłoszenie Deklaracji niepodległości (4 VII 1776), przyjęcie konstytucji Stanów Zjednoczonych (1787) • – identyfikuje postać Jerzego Waszyngtona • – wymienia przyczyny konfliktu mieszkańców kolonii z władzami brytyjskimi • przedstawia założenia Deklaracji 	<p>Woltera, Wolfganga Amadeusza Mozarta</p> <ul style="list-style-type: none"> • – charakteryzuje główne idee oświeceniowe • – wymienia formy upowszechniania kultury oświeceniowej • – charakteryzuje myśl polityczną epoki oświecenia • stosuje pojęcie <i>józefinizm</i> • – lokalizuje w czasie i przestrzeni powstanie Królestwa Prus (1701), wojnę siedmioletnią (1756–1763) • – identyfikuje postacie Fryderyka Wilhelma I, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy, Józefa II 	<p>postacie Alessandra Volty, Jamesa Cooka, Denisa Diderota, Andersa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Celsjusza • – przedstawia genezę oświecenia • wyjaśnia, jakie cele miała realizować literatura oświecenia • – wyjaśnia, jakie znaczenie miał rozwój prasy w epoce oświecenia • stosuje pojęcia <i>sankcja pragmatyczna, państwo policyjne</i> • – lokalizuje w czasie ogłoszenie sankcji pragmatycznej (1713) • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Połtawą (1709) • – identyfikuje 	<p>ciele</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie wcielenie chanatu krymskiego do Rosji (1763) • – wyjaśnia, w jakich okolicznościach wydano w Austrii sankcję pragmatyczną • – porównuje reformy wdrażane w Rosji, Prusach i Austrii • lokalizuje w czasie ogłoszenie ustawy o herbacie (1773), I kongres Kontynentalny (1774), wybór I prezydenta USA (1787) • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Lexington (1775) • przedstawia, jak były 	<p>rykańskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia stosunek Ludwika XVI do wydarzeń rewolucyjnych • – ocenia, jaki wpływ na prace konstytuandy miały działania podejmowane przez mieszkańców Paryża i prowincji • ocenia znaczenie rewolucji francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>niepodległości</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>Deklaracja praw człowieka i obywatela, monarchia konstytucyjna</i> • – lokalizuje w czasie szturm na Bastylię (14 VII 1789), uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela (VIII 1789) • – identyfikuje postać Ludwika XVI • – wymienia przyczyny rewolucji francuskiej • wymienia postanowienia Deklaracji praw człowieka i obywatela • stosuje pojęcia <i>dyktatura jakobinów, wielki terror, przewrót</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • – wyjaśnia, co skłoniło XVIII-wiecznych władców absolutnych do podjęcia reform w ich państwach • stosuje pojęcie <i>józefinizm</i> • – lokalizuje w czasie i przestrzeni powstanie Królestwa Prus (1701), wojnę siedmioletnią (1756–1763) • identyfikuje postacie Fryderyka Wilhelma I, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy, Józefa II • – wyjaśnia, co skłoniło XVIII-wiecznych władców absolutnych do podjęcia reform w ich państwach • stosuje pojęcia <i>Karta Praw,</i> 	<p>postacie Fryderyka I Hohenzollerna, Karola VI</p> <ul style="list-style-type: none"> • – przedstawia osiągnięcia Piotra I Wielkiego, Katarzyny II, Fryderyka Wilhelma I, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy, Józefa II • wyjaśnia, jakie cele przyświecały Piotrowi I Wielkiemu i Katarzynie II Wielkiej • – opisuje proces budowania państwa absolutyzmu oświeconego w Prusach • stosuje pojęcie <i>ustawa stemplowa</i> • – lokalizuje w czasie wprowadzenie ustawy stemplowej (1765) • – lokalizuje w 	<p>zorganizowane kolonie angielskie w Ameryce Północnej</p> <ul style="list-style-type: none"> • – wyjaśnia, jaką rolę w konflikcie między kolonistami a metropolią odgrywały Kongresy Kontynentalne • stosuje pojęcie <i>sankiuloci</i> • – lokalizuje w czasie marsz na Wersal (X 1789) • – charakteryzuje sytuację wewnętrzną i zewnętrzną Francji za panowania Ludwika XVI • wyjaśnia, w jakich okolicznościach zwołano Stany Generalne • – przedstawia zmiany ustrojowe i społeczne, jakie 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p><i>termidoriański</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie dyktaturę jakobinów (IV 1793–VII 1794), przewrót termidoriański (VII 1794) – identyfikuje postać Maximiliena Robespierre’a – przedstawia cechy charakterystyczne dyktatury jakobinów – przedstawia skutki rewolucji francuskiej 	<p><i>republikanie, demokraci</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie „bostońskie picie herbaty” (1773), wojnę o niepodległość USA (1775–1783) – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Yorktown (1781) identyfikuje postacie Kazimierza Pułaskiego, Tadeusza Kościuszki – wyjaśnia, dlaczego wydarzenia w Bostonie stały się impulsem do otwartego buntu kolonistów przeciwko władzom metropolii – przedstawia rozwiązania ustrojowe przyjęte w konstytucji Stanów Zjednoczonych 	<p>czasie i przestrzeni bitwę pod Saratogą (1777), postanowienia pokoju w Wersalu (1783)</p> <ul style="list-style-type: none"> identyfikuje postać Thomasa Jeffersona, – omawia przebieg wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych – wymienia kompetencje prezydenta określone w konstytucji Stanów Zjednoczonych wyjaśnia, na czym polegał system dwupartyjny w USA stosuje pojęcia <i>Zgromadzenie Konstytucyjne (konstytuanta), wielka trwoga</i> – lokalizuje w czasie otwarcie Stanów Generalnych (V 	<p>wprowadziła konstytucja z 1791 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> lokalizuje w czasie i przestrzeni wybuch powstania w Wandeï (1793) – przedstawia stosunek państw europejskich do rewolucji we Francji – przedstawia reakcję państw europejskich na egzekucję Ludwika XVI 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<ul style="list-style-type: none"> • – omawia założenia Karty Praw • – omawia rolę Polaków w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych • stosuje pojęcia <i>burżuazja, Zgromadzenie Narodowe, jakobini, kordelierzy</i> • <i>lokalizuje w czasie ogłoszenie się przedstawicieli stanu trzeciego Zgromadzeniem Narodowym (VI 1789)</i> • identyfikuje postacie Marii Antoniny, Maximiliena • Robespierre’a, Georgesa Dantona • – omawia strukturę francuskiego społeczeństwa stanowego • – przedstawia 	<p>1789), powstanie Zgromadzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konstytucyjnego/konstytuanty (VII 1789), ogłoszenia pierwszej konstytucji francuskiej (IX 1791) • – identyfikuje postacie Emmanuela–Josepha Sieyès’a, Josepha Marie de La Fayette’a, • Jean–Paula Marata • – wymienia cele polityczne i społeczne stanu trzeciego • – wyjaśnia, w jakich okolicznościach powołano Zgromadzenie Narodowe • – przedstawia obozy polityczne ukształtowane w konstytuancie 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<p>wydarzenia związane z wybuchem rewolucji we Francji</p> <ul style="list-style-type: none"> • – wymienia pierwsze reformy konstytuanty • stosuje pojęcia <i>Konwent Narodowy, Komitet Ocalenia Publicznego, Trybunał rewolucyjny, dyktoriał</i> • lokalizuje w czasie proklamowanie republiki we Francji (IX 1792), utworzenie Komitetu Ocalenia Publicznego (1793) • omawia okoliczności upadku monarchii we Francji • – przedstawia rolę, jaką odgrywał Komitet Ocalenia Publicznego i Trybunał Rewolucyjny • – wyjaśnia, 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>żyrondyści, górale, „bagno”, powstanie w Wandej</i> • – lokalizuje w czasie wybuch wojny Francji z Austrią (IV 1792), ścięcie Ludwika XVI (I 1793), ogłoszenie dekretu o podejrzanych (1793), ogłoszenie konstytucji roku III (1795) • – przedstawia przyczyny wojny rewolucyjnej Francji z Austrią i Prusami • – omawia okoliczności, w jakich doszło do wprowadzenia dyktatury jakobinów 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		jak doszło do przewrotu termidoriańskiego i jakie były jego konsekwencje			
KRYZYS I UPADOK RZECZYPOSPOLITEJ.	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>Collegium Nobilium</i> • – lokalizuje w czasie obrady sejmu niemego (1717) • – identyfikuje postacie Augusta II Mocnego, Stanisława Konarskiego • wymienia cele polityczne, jakie przyświecały Augustowi II Mocnemu • – przedstawia postanowienia sejmu niemego • stosuje pojęcia <i>Szkoła Rycerska</i>, <i>konfederacja barska</i>, <i>Komisja Edukacji Narodowej</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>Sejm Niemy</i>, <i>Familia</i> • – lokalizuje w czasie wielką wojnę północną (1700–1721), zawarcie traktatu Loewenwolda (1732), założenie Collegium Nobilium (1740) • – identyfikuje postacie Augusta III, Stanisława Leszczyńskiego • – przedstawia osiągnięcia Augusta II Mocnego • przedstawia sytuację wewnętrzną w Rzeczypospolitej w okresie wielkiej wojny północnej • – omawia 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>republikanci</i> • – lokalizuje w czasie elekcję Augusta II Mocnego (1697), konfederację warszawską (1704), pokój w Altranstädt (1706), konfederację tarnogrodzką (1715), podwójną elekcję (1733), wojnę o sukcesję polską (1733–1736) • – identyfikuje postać Karola XII • – omawia zaangażowanie Rzeczypospolitej w wielką wojnę północną • – charakteryzuje panowanie Augusta III 	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie bitwę pod Połtawą (1709), pokój w Nystad (1721) • – identyfikuje postać Franciszka Ludwika Contiego • – wyjaśnia, w jakich okolicznościach tron w Rzeczypospolitej objął August II Mocny • – przedstawia okoliczności i skutki podwójnej elekcji w 1733 r. • – porównuje sposób sprawowania władzy przez obu królów z dynastii Wettinów • omawia układ sił politycznych u 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia polityczne konsekwencje sejmu niemego • – ocenia międzynarodowe położenie Rzeczypospolitej za rządów obu Sasów • ocenia reformy sejmu konwokacyjnego i pierwszych lat panowania Stanisława Augusta • – ocenia wpływ Rosji na politykę wewnętrzną w Rzeczypospolitej • – ocenia skutki I rozbioru Rzeczypospolitej • ocenia wpływ Stanisława Augusta

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie i przestrzeni I rozbiór Rzeczypospolitej (1772) • – identyfikuje postacie Stanisława Augusta Poniatowskiego, Katarzyny II • – <i>charakteryzuje reformy pierwszych lat panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego</i> • <i>wymienia prawa kardynalne</i> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>oświecenie stanisławowskie</i> • – lokalizuje w czasie oświecenie w Rzeczypospolitej (poł. XVIII – pocz. XIX w.), powołanie Komisji Edukacji Narodowej (1773) 	<p>zjawisko ingerencji obcych mocarstw w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej w I poł. XVIII w.</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegał kryzys parlamentaryzmu polskiego za panowania Augusta III <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>dysydenci</i>, <i>prawa kardynalne</i>, <i>Rada Nieustająca</i> • – lokalizuje w czasie utworzenie Szkoły Rycerskiej (1765), uchwalenie praw kardynalnych (1768), sejm rozbiorowy (1773–1775) • – identyfikuje postać Józefa Pułaskiego • – przedstawia osiągnięcia Stanisława Augusta Ponia- 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia projekty reform społecznych i politycznych w I połowie XVIII w. <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>konfederacja w Radomiu</i> • – lokalizuje w czasie konfederacji Toruniu, Słucku i Radomiu (1767), tzw. sejm repninowski (1767–1768), powołanie Rady Nieustającej (1775) • – identyfikuje postacie Mikołaja Repnina, Michała Krasińskiego • – omawia przebieg ostatniej elekcji w Rzeczypospolitej • – wyjaśnia, komu i dlaczego zależało na uchwaleniu tzw. praw kardynal- 	<p>schyłku panowania Augusta III</p> <ul style="list-style-type: none"> • – wyjaśnia, dlaczego Katarzyna II zdecydowała się osadzić na polskim tronie Stanisława Poniatowskiego • – opisuje zmiany terytorialne, społeczne i gospodarcze, jakie przyniósł I rozbiór Rzeczypospolitej • identyfikuje postacie Jakuba Fontany, Dominika Merliniego, Jana Piotra Norblina, Franciszka Karpińskiego • – przedstawia rozwój nauki w okresie oświecenia w Polsce • – wyjaśnia, dlaczego idee oświeceniowe pojawiły się 	<p>Poniatowskiego na rozwój kultury oświecenia w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia reformy Sejmu Wielkiego • – ocenia wpływ reform sejmowych z 1791 na ustrój Rzeczypospolitej • ocenia postawę inicjatorów konfederacji targowickiej • – ocenia postawę Stanisława Augusta Poniatowskiego w czasie wojny w obronie konstytucji • – ocenia znaczenie Konstytucji 3 maja dla dalszych dziejów Polski • ocenia znaczenie powstania kościuszkowskiego

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • – identyfikuje postacie Marcella Bacciarellego, Bernarda Belotta Canaletta • – wymienia cechy charakterystyczne oświecenia w Polsce • – wyjaśnia, jaką rolę w rozwoju edukacji odgrywała Komisja Edukacji Narodowej • stosuje pojęcia <i>Sejm Wielki, Sejm Czteroletni</i> • – lokalizuje w czasie początek obrad Sejmu Wielkiego (X 1788) • – identyfikuje postacie Katarzyny II, Stanisława Augusta Poniatowskiego • – wymienia pierwsze reformy Sejmu Wielkiego 	<p>towskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia reformy sejmu konwokacyjnego • – wyjaśnia, w jaki sposób problem dyzunitów wpłynął w Rzeczypospolitej • wymienia postanowienia sejmu porozbiorowego z lat 1773–1775 • stosuje pojęcia <i>Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych, obiady czwartkowe</i> • – lokalizuje w czasie utworzenie Collegium Nobilium (1740), założenie Szkoły Rycerskiej (1765), powstanie Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych (1775) • – identyfikuje 	<p>nych</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki konfederacji barskiej • – omawia okoliczności przeprowadzenia I rozbioru Rzeczypospolite • lokalizuje w czasie założenie Teatru Narodowego (1765) • – identyfikuje postacie Adama Naruszewicza, Franciszka Bohomolca, Stanisława Trembeckiego • – omawia początki oświecenia na ziemiach polskich • – omawia rozwój edukacji w Rzeczypospolitej w czasach oświecenia • – wyjaśnia, 	<p>w Rzeczypospolitej z opóźnieniem</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie spotkanie w Kaniowie (1787) • – charakteryzuje sytuację Rzeczypospolitej po I rozbiornie • – wyjaśnia, jakie znaczenie dla planów reform ustrojowych miał zjazd w Kaniowie • identyfikuje postacie Scipione Piattolego, Fryderyka Augusta • – przedstawia stosunek społeczeństwa Rzeczypospolitej do Konstytucji 3 maja • identyfikuje postacie Ignacego Działyńskiego, 	<p>dla polskiej myśli niepodległościowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • – ocenia szanse na zwycięstwo powstania kościuszkowskiego • – ocenia panowanie Stanisława Augusta Poniatowskiego

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • – wymienia reformy sejmu z 1791 r. • stosuje pojęcie <i>konfederacja targowicka</i> • – lokalizuje w czasie uchwalenie Konstytucji 3 maja (1791), konfederację targowicką (1792) • – lokalizuje w czasie i przestrzeni II rozbiór Rzeczypospolitej (1793) • – identyfikuje postacie Stanisława Augusta Poniatowskiego, Tadeusza Kościuszki • wymienia postanowienia Konstytucji 3 maja • stosuje pojęcie <i>insurekcja</i> • – lokalizuje w czasie powstanie 	<p>postacie Stanisława Konarskiego, Stanisława Staszica, Ignacego Krasickiego, Wojciecha Bogusławskiego, Juliana Ursyna Niemcewicza</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia osiągnięcia Stanisława Augusta Poniatowskiego • charakteryzuje mecenat królewski w okresie oświecenia • – przedstawia osiągnięcia architektury i sztuki klasycyzmu w Polsce • stosuje pojęcia <i>protektorat, ofiara wieczysta</i> • – lokalizuje w czasie uchwalenie tzw. ofiary wieczystej (1789), ustawę o sejmikach (III 1791), Prawo o miastach królewskich (IV 	<p>jakie funkcje miała pełnić literatura w okresie oświecenia w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • – przedstawia działalność i znaczenie Teatru Narodowego • stosuje pojęcia <i>rządy królewsko-ambadorskie, czarna procesja</i> • – lokalizuje w czasie likwidację Rady Nieustającej (1789), tzw. czarną procesję (1789), przymierze z Prusami (1790) • – identyfikuje postacie Stanisława Małachowskiego, Kazimierza Nestora Sapiehy, Stanisława Szczęsnego Potockiego, Franciszka Ksawerego Branickiego, Seweryna Rzewu- 	<p>Fryderyka Wilhelma II</p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia cele i działalność emigracji niepodległościowej • 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>kościuszkowskie (1794–1795)</p> <ul style="list-style-type: none"> • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Racławicami (4 IV 1794), III rozbiór Rzeczypospolitej (1795) • – identyfikuje postać Tadeusza Kościuszki • – przedstawia przyczyny wybuchu powstania kościuszkowskiego • omawia skutki upadku powstania kościuszkowskiego 	<p>1791)</p> <ul style="list-style-type: none"> • – identyfikuje postacie Stanisława Staszica, Hugona Kołłątaja, Ignacego Potockiego • – wyjaśnia, w jakich okolicznościach zwołano Sejm Wielki • – charakteryzuje stronnictwa Sejmu Wielkiego i ich programy • omawia reformy Sejmu Wielkiego • stosuje pojęcie wojna w obronie konstytucji • – lokalizuje w czasie wojnę w obronie Konstytucji 3 maja (1792–1793), sejm rozbiorowy w Grodnie (1793) • – identyfikuje 	<p>skiego, Adama Kazimierza Czartoryskiego, Jana Dekerta</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegały rządy królewsko-ambadorskie • – wyjaśnia, w jakich okolicznościach Sejm Wielki przekształcił się w Sejm Czteroletni • lokalizuje w czasie przystąpienie Stanisława Augusta Poniatowskiego do konfederacji targowickiej (1792) • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Zieleńcami (1792), bitwę pod Dubienką (1792) • – identyfikuje postać • Szymona Kossakowskiego • – przedstawia 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		postaci Ignacego <ul style="list-style-type: none"> • Potockiego, Hugona Kołłątaja, Stanisława Szczęsnego Potockiego, Seweryna Rzewuskiego, Franciszka Ksawerego Branickiego, Józefa Poniatowskiego • charakteryzuje zmiany ustrojowe i społeczne wprowadzone na mocy Ustawy rządowej • wymienia postanowienia sejmu grodzieńskiego z 1793 r. • – opisuje zmiany terytorialne i polityczne, jakie przyniósł II rozbiór Rzeczypospolitej • stosuje pojęcie <i>Uniwersał połaniecki</i> • – lokalizuje w czasie ogłoszenie aktu insurekcji (24 III 	okoliczności uchwalenia Konstytucji 3 maja <ul style="list-style-type: none"> • – wyjaśnia, jaki stosunek do wprowadzanych reform miały państwa ościenne • omawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej • – przedstawia przebieg wojny w obronie Konstytucji 3 maja • – przedstawia okoliczności II rozbioru Rzeczypospolitej • stosuje pojęcie <i>Rada Najwyższa Narodowa</i> • – lokalizuje w czasie wybuch powstania w Warszawie i Wilnie 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		1794), ogłoszenie Uniwersału połanieckiego (V 1794) <ul style="list-style-type: none"> • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Szczekocinami (6 VI 1794), bitwę pod Maciejowicami (10 X 1794), rzeź Pragi (XI 1794) • – identyfikuje postacie Jana Kilińskiego, Jakuba Jasińskiego, Aleksandra Suworowa • przedstawia osiągnięcia Tadeusza Kościuszki • – wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu powstania miał akt insurekcji Tadeusza Kościuszki • wymienia postanowienia Uniwersału 	(IV 1794), powołanie Rady Najwyższej Narodowej (V 1794), abdykację Stanisława Augusta Poniatowskiego (XI 1795) <ul style="list-style-type: none"> • – identyfikuje postać Tomasza Wawrzeckiego • – charakteryzuje sytuację w Rzeczypospolitej po II rozbiórce • – przedstawia okoliczności wybuchu powstania kościuszkowskiego • omawia przebieg insurekcji kościuszkowskiej • – wyjaśnia, jaką rolę w powstaniu kościuszkowskim pełniła Rada Najwyższa Narodowa • 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		połanieckiego <ul style="list-style-type: none"> – opisuje zmiany terytorialne, jakie przyniósł III rozbiór Rzeczypospolitej 			
.EPOKA NAPOLEOŃSKA.	<ul style="list-style-type: none"> stosuje pojęcie <i>Kodeks Napoleona</i> – lokalizuje w czasie wydanie Kodeksu Napoleona (1804), koronację cesarską Napoleona (1804) – identyfikuje postać Napoleona Bonaparte – wymienia reformy Napoleona Bonaparte wyjaśnia, jakie znaczenie miało wprowadzenie Kodeksu Napoleona stosuje pojęcie <i>blokada kontynentalna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje pojęcia <i>dyrektoriat, konsulat, konkordat</i> – lokalizuje w czasie rządu dyrektoriatu (1794–1799), rządu konsulatu (1799–1804), konkordat z papieżem (1801) – przedstawia osiągnięcia Napoleona Bonaparte – charakteryzuje rządy dyrektoriatu – charakteryzuje rządy konsulatu opisuje okoliczności przejęcia władzy przez Napoleona jako cesarza 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje pojęcia <i>zamach stanu 18 brumaire’a, plebiscyt</i> – lokalizuje w czasie pokoju w Campo Formio (1797), bitwę pod piramidami (1798), zamach stanu 18 brumaire’a (1799) – wskazuje na mapie państwa II koalicji antyfrancuskiej – identyfikuje postacie Jeana-François Champolliona, Józefiny przedstawia postanowienia pokoju z Campo Formio 	<ul style="list-style-type: none"> lokalizuje w czasie powstanie II koalicji antyfrancuskiej (1799), konstytucję roku VIII (1799) – wyjaśnia, jaką rolę odegrał Napoleon Bonaparte w okresie rządów dyrektoriatu – przedstawia okoliczności zakończenia wojny Francji z I koalicją antyfrancuską lokalizuje w czasie zawiązanie III koalicji antyfrancuskiej (1805), powstanie IV koalicji 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia rolę i działalność Napoleona Bonaparte w okresie dyrektoriatu i konsulatu ocenia, jaką rolę w koalicjach antynapoleońskich odegrała Wielka Brytania ocenia, która z bitew stoczonych przez Napoleona w latach 1812–1815 najsilniej wpłynęła na losy Europy – ocenia znaczenie epoki napoleońskiej dla losów Francji i Europy ocenia wkład Polaków w budowanie hegemonii Francji

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Austerlitz (1805) • – identyfikuje postać Napoleona I • – wyjaśnia, na czym polegała tzw. blokada kontynentalna i jakie miała przynieść skutki <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>Wielka Armia</i> • – lokalizuje w czasie i przestrzeni wyprawę Napoleona na Moskwę (1812–1813) • – wymienia przyczyny wojny Napoleona I z Rosją • – wymienia konsekwencje klęski Napoleona I w 1814 r. <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>Legiony Polskie</i> • – lokalizuje w 	<p>Francuzów</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie „<i>bitwa trzech cesarzy</i>” • – lokalizuje w czasie ogłoszenie blokady kontynentalnej (1806) • – lokalizuje w czasie i przestrzeni pokój w Tylży (1807) i jego postanowienia • – identyfikuje postacie Franciszka II, Aleksandra I • – wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu wojny miała bitwa pod Austerlitz • wymienia postanowienia pokoju w Tylży • – wyjaśnia, dlaczego Napoleon uchodzi za jednego z najwybitniejszych 	<ul style="list-style-type: none"> • – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wyprawy Napoleona do Egiptu • – opisuje okoliczności przewrotu 18 brumaire’a • stosuje pojęcie <i>Związek Reński</i> • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Trafalgarem (1805), bitwę pod Ulm (1805), pokój w Preszburgu (1805) i jego postanowienia, bitwy pod Jeną i Auerstedt (1806), bitwy pod Iławą Pruską i Frydlandem (1807), bitwę pod Wagram (1809), zajęcia Hiszpanii przez Napoleona (1808) • – identyfikuje 	<p>antyfrancuskiej (1806)</p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia przebieg wojny Francji z III koalicją antyfrancuską • – przedstawia przebieg wojny Francji z IV koalicją antyfrancuską • lokalizuje w czasie powstanie VII koalicji antyfrancuskiej (1815) • – wyjaśnia, dlaczego społeczeństwo francuskie poparło powrót Napoleona w 1815 r. • omawia cele i oczekiwania polskiej emigracji po powstaniu Kościuszkowskim i III rozbiórze Rzeczypospolitej • wyjaśnia, dlaczego spadło zainte- 	<p>napoleońskiej w Europie</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia politykę Napoleona wobec Polaków

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>czasie utworzenie Legionów Polskich we Włoszech (1797)</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego • – omawia organizację Legionów Polskich we Włoszech • lokalizuje w czasie ogłoszenie konstytucji Księstwa Warszawskiego (1807), powstanie Królestwa Polskiego (1815) • – lokalizuje w czasie i przestrzeni Księstwo Warszawskie (1807–1812) • – identyfikuje postać Jana Henryka Dąbrowskiego • 	<p>dowódców w historii</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>taktyka spalonej ziemi</i>, „<i>bitwa narodów</i>” • – lokalizuje w czasie abdykację Napoleona (1814), 100 dni Napoleona (1815) • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Lipskiem (1813), bitwę pod Waterloo (1815) • – identyfikuje postacie Aleksandra I, Michaiła Kutuzowa • – wyjaśnia, na czym polegała potęga Wielkiej Armii • – przedstawia konsekwencje bitwy pod Waterloo • stosuje pojęcie <i>Legia Naddunajska</i> • lokalizuje w czasie utworzenie 	<p>postacie Horacego Nelsona, Marii Ludwiki</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie państwa III i IV koalicji antyfrancuskiej • – przedstawia militarne osiągnięcia Napoleona I • – wymienia postanowienia pokoju w Preszburgu • wyjaśnia, dlaczego w 1809 r. Napoleon osiągnął szczyt swojej potęgi • stosuje pojęcie „<i>druga wojna polska</i>” • – lokalizuje w czasie pokój paryski (1814) • – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Borodino (1812), bitwę nad Berezyną (1812) 	<p>resowanie Francji wykorzystaniem potencjału militarnego Legionów Polskich</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia organizację władz na ziemiach polskich zajętych przez wojska napoleońskie w 1807 r. • – wyjaśnia, czemu Księstwo Warszawskie nie było w pełni suwerennym ośrodkiem państwowości polskiej 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	charakteryzuje ustrój Księstwa warszawskiego <ul style="list-style-type: none"> – wymienia reformy społeczne zrealizowane w Księstwie Warszawskim 	Legii Naddunajskiej (1799), wysłanie polskich oddziałów na Santo Domingo (1802) <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Karola Kniaziewicza – opisuje okoliczności utworzenia Legionów Polskich we Włoszech – przedstawia znaczenie Legionów Polskich we Włoszech – stosuje pojęcie <i>dekret grudniowy</i> – lokalizuje w czasie pokój w Tylży (1807), dekret grudniowy (1807), – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Raszynem (1809), bitwę pod Somosierrą (1809), bitwę pod Lipskiem 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przebieg wyprawy Napoleona I na Moskwę – przedstawia czynniki, które zdecydowały o klęsce wyprawy – wyjaśnia, jakie znaczenie dla walczących stron miała bitwa pod Lipskiem – lokalizuje w czasie utworzenie pokój w Lunéville (1801) – opisuje udział Legionów Polskich w kampaniach wojsk napoleońskich – przedstawia konsekwencje udziału Legionów w walkach na Santo Domingo – stosuje pojęcie <i>Komisja</i> 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		(1813) <ul style="list-style-type: none"> • – identyfikuje postać Józefa Poniatowskiego • – wyjaśnia, jaką rolę w powstaniu Księstwa Warszawskiego odegrał Jan Henryk Dąbrowski • – wyjaśnia, jakie znaczenie dla sprawy polskiej miały postanowienia pokoju w Tylży • – przedstawia sukcesy i problemy funkcjonowania Księstwa Warszawskiego • – omawia okoliczności upadku Księstwa Warszawskiego 	<i>Rządząca</i> <ul style="list-style-type: none"> • – lokalizuje w czasie powołanie Komisji Rządzącej (1807), bitwę pod Frydlandem (1807) • – lokalizuje w czasie i przestrzeni pokój w Schönbrunn (1809) i jego postanowienia • – identyfikuje postacie Stanisława Małachowskiego, Fryderyka Augusta I • – przedstawia okoliczności powstania Księstwa Warszawskiego • – omawia przebieg wojny z Austrią i jej konsekwencje 		
System wiedeński w Europie	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>kongres wiedeński, Święte przymierze</i> • – identyfikuje 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>zasada restauracji, zasada legitymizmu, zasada równowagi</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>system wiedeński, reakcja, „koncert mocarstw”</i> • – lokalizuje w 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaki wpływ na losy Europy miały zasady polityczne ustanowione na 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia rolę, jaką podczas obrad kongresu wiedeńskiego odegrali Klemens

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	postaci Aleksandra I Romanowa, Fryderyka Wilhelma III Hohenzollerna, Franciszka I Habsburga <ul style="list-style-type: none"> - wymienia państwa decydujące na kongresie wiedeńskim - wymienia najważniejsze cechy nowego ładu ustanowionego na kongresie wiedeńskim - wymienia państwa, które stanowiły trzon Świętego Przymierza - stosuje pojęcia <i>risorgimento</i>, <i>karbonariusze</i>, <i>Młode Włochy</i>, <i>monarchia lipcowa</i> - lokalizuje w czasie rewolucję lipcową we Francji 	<i>europaeskiej</i> <ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie kongresu wiedeńskiego (X 1814 – VI 1815), zawarcie Świętego Przymierza (IX 1815) - lokalizuje w przestrzeni państwa, które odgrywały najważniejszą rolę podczas kongresu wiedeńskiego - identyfikuje postacie Klemensa Metternicha, Charlesa Talleyranda - przedstawia cele zwołania kongresu wiedeńskiego - wyjaśnia, na czym polegał i czemu miał służyć system wiedeński - przedstawia podział ziem polskich przeprowadzony na 	czasie „sto dni” Napoleona (III - VI 1815), bitwę pod Waterloo (VI 1815) <ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w przestrzeni zmiany polityczne wywołane decyzjami kongresu wiedeńskiego - identyfikuje postać Roberta Stewarta Castlereagha - charakteryzuje zasady ustalone na kongresie wiedeńskim - wymienia postanowienia kongresu wiedeńskiego w sprawie Niemiec i Włoch - omawia zmiany na mapie politycznej Europy wywołane decyzjami kongresu wiedeńskiego - stosuje pojęcia 	kongresie wiedeńskim <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jakie znaczenie miało Święte Przymierze dla utrzymania porządku wiedeńskiego - wyjaśnia, dlaczego utrzymano podział polityczny Niemiec i Włoch - przedstawia wpływ idei rewolucyjnych na losy Ameryki Południowej - lokalizuje w czasie powstanie karbonariuszy we Włoszech (1820), powstanie Związku Południowego i Związku Północnego (1821), traktat w Adrianopolu (1829), konferencję w Londynie (1831) - przedstawia, 	Metternich i Charles Talleyrand <ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki polityczne decyzji podjętych na kongresie wiedeńskim - ocenia wpływ Świętego Przymierza na losy Europy po kongresie wiedeńskim - ocenia, z jakiego powodu europejskie mocarstwa zaangażowały się w konflikt z imperium osmańskim w sprawie greckiej - ocenia rolę państw Świętego Przymierza w tłumieniu ruchów rewolucyjnych w latach 20. i 30. XIX w. - ocenia skutki rewolucji przemysłowej

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>(1830)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Ludwika Filipa - wymienia państwa, w których w latach 20. i 30. XIX w. doszło do wystąpień rewolucyjnych - wyjaśnia, kto i dlaczego buntował się przeciwko systemowi wiedeńskiemu <ul style="list-style-type: none"> stosuje pojęcia <i>rewolucja przemysłowa</i>, <i>proletariat</i> - lokalizuje w czasie - wyjaśnia, dlaczego transport zyskał w XIX w. tak duże znaczenie - wymienia najważniejsze wynalazki pierwszej 	<p>kongresie wiedeńskim</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia okoliczności i cele powstania Świętego Przymierza <ul style="list-style-type: none"> stosuje pojęcia, <i>dekabryści</i>, <i>ruch filhellenistyczny</i> - lokalizuje w czasie powstanie dekabrystów (1825), powstanie niepodległej Grecji (1829) <ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w przestrzeni kraje, w których w latach 20. i 30. XIX w. doszło do wystąpień rewolucyjnych - identyfikuje postacie Giuseppe Mazziniego i Mikołaja I - przedstawia cele włoskiego ruchu 	<p><i>ruch burszów</i>, <i>Związek Północny</i>, <i>Związek Południowy</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie wybuch powstania Greków przeciwko Turcji (1821), bitwę pod Navarino (1827), powstanie belgijskie (1830) <ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w przestrzeni kraje, w których doszło do interwencji armii państw Świętego Przymierza - identyfikuje postacie Filipa Buonarrotiego, Ottona Wittelsbacha, Karola X, Adolphe'a Thierisa, Wilhelma I, Leopolda I - charakteryzuje działalność włoskiego ruchu odrodzenia 	<p>w jaki sposób europejscy rewolucjoniści w pierwszej połowie XIX w. łączyli postulaty narodowe ze społecznymi</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia przebieg walk o niepodległość Grecji <ul style="list-style-type: none"> stosuje pojęcie <i>luddyci</i> - lokalizuje w czasie wystąpienia luddystów (1811–1813) - identyfikuje postać Neda Ludda - wyjaśnia wpływ eksplozji demograficznej na przemianę w rolnictwie i przemyśle - wyjaśnia, dlaczego rewolucja przemysłowa wzbudziła ogromny sprzeciw społeczny 	<p>wskazując przyniesione przez nią korzyści i straty</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia wynalazki i odkrycia, które miały wpływ na rozwój kolei - ocenia skutki społeczne i polityczne, jakie wywołało pojawienie się nowych idei politycznych - ocenia wpływ działalności związków zawodowych i ruchów politycznych na sytuację społeczną grup pozbawionych wpływu na losy państwa - ocenia, które z przyczyn wybuchu Wiosny Ludów były wynikiem działań ówczesnych władców europejskich, a na które nie mieli oni

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>połowy XIX w.</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia skutki rewolucji przemysłowej · stosuje pojęcia <i>konserwatyzm, liberalizm, socjalizm, komunizm</i> - identyfikuje postacie Adama Smitha, Edmunda Burke'a, Karola Marksa, Fryderyka Engelsa - wymienia idee polityczne, które zdobyły popularność w pierwszej połowie XIX w. · stosuje pojęcie <i>Wiosna Ludów</i> - lokalizuje w czasie Wiosnę Ludów (1848-1849) - lokalizuje w przestrzeni państwa, 	<p>odrodzenia narodowego</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia przyczyny i skutki powstania dekabrystów - omawia przyczyny i przebieg rewolucji lipcowej we Francji · stosuje pojęcia <i>industrializacja, urbanizacja, społeczeństwo industrialne</i> - lokalizuje w czasie opatentowanie maszyny parowej (1769) i otwarcie pierwszej linii kolejowej (1825) - identyfikuje postacie George'a Stephensona, Samuela Morse'a, Samuela Colta - wymienia 	<p>narodowego</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia walkę Belgów o niepodległość · stosuje pojęcie <i>rewolucja agrarna</i> - lokalizuje w czasie pierwszy morski rejs parowca (1813) i założenie Niemieckiego Związku Celnego (1834) - identyfikuje postacie Nicolasa Cugnota, Isaaca Singera - wyjaśnia związek między rewolucją agrarną i rewolucją przemysłową · wyjaśnia, jaki wpływ na rozwój komunikacji miało wynalezienie maszyny parowej - przedstawia 	<ul style="list-style-type: none"> · stosuje pojęcie <i>falanster</i> · - identyfikuje postacie Josepha de Maistre'a, Louisa de Bonalda - wyjaśnia, czym różniły się propozycje dotyczące sprawy robotniczej wysuwane przez związki zawodowe, czartystów i komunistów - przedstawia cele i skutki działalności czartystów · przedstawia powody, dla których konserwatyści krytykowali rewolucje i zmiany społeczne wprowadzane w pierwszej połowie XIX w. · lokalizuje w czasie zarazę ziemniaczaną w 	<p>żadnego wpływu</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocen trwałość reform i zmian ustrojowych wprowadzonych w czasie Wiosny Ludów

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>w których doszło do wystąpienia Wiosny Ludów</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie Ludwika Napoleona Bonaparte (Napoleona III), Franciszka Józefa I, Józefa Bema - omawia przyczyny Wiosny Ludów - przedstawia skutki Wiosny Ludów 	<p>rejony Europy, w których rewolucja przemysłowa postępowała najszybciej</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia rozwój komunikacji w pierwszej połowie XIX w. - wyjaśnia, w jaki sposób upowszechnienie kolei zmieniło życie mieszkańców Europy - stosuje pojęcia <i>burżuazja, socjalizm utopijny, związek zawodowy</i> - lokalizuje w czasie ogłoszenie <i>Manifestu komunistycznego</i> (1848) - identyfikuje postacie Johna Stuarta Milla, Henri de Saint-Simona, Charles'a Fouriera, Roberta Owena 	<p>rozwój gospodarczy i przemiany w Stanach Zjednoczonych w czasie rewolucji przemysłowej</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>utilitaryzm, czartyści</i> - identyfikuje postać François Chateaubrianda - lokalizuje w czasie powstanie pierwszych związków zawodowych (1824), działalność czartyistów w Anglii (1836-1848) - wyjaśnia, które grupy społeczne mogły być zainteresowane realizacją postulatów konserwatystów, liberałów oraz socjalistów i komunistów - omawia okoliczności, w jakich narodził się 	<p>Europie (1845-1847), bitwę pod Custozzą (1848), objęcia tronu przez Franciszka Józefa I (XII 1848), bitwę pod Novarą (1849)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie Henryka Dembińskiego, Wojciecha Chrzanowskiego, Józefa Wysockiego, Franciszka Sznajde - przedstawia, jak zmieniła się sytuacja polityczna we Francji podczas Wiosny Ludów - wyjaśnia, na czym polegała postępowość reform II Republiki Francuskiej - omawia udział Polaków w europejskiej Wiośnie Ludów 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<ul style="list-style-type: none"> • - omawia założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu • - wyjaśnia, dlaczego konserwatyści byli przeciwni gwałtownym zmianom politycznym i społecznym • - przedstawia położenie klasy robotniczej i jego wpływ na rozwój ruchu robotniczego • - omawia cele, jakie stawiały przed sobą związki zawodowe • lokalizuje w czasie rewolucję w Paryżu (II 1848), wybuch rewolucji w Wiedniu (III 1848), wybuch rewolucji w 	<p>ruch robotniczy</p> <ul style="list-style-type: none"> • - omawia postulaty socjalizmu utopijnego i wyjaśnia, dlaczego były one niemożliwe do zrealizowania • lokalizuje w czasie powstanie węgierskie (III 1848 – X 1849), działalność parlamentu frankfurckiego (V 1848 – V 1849), wybranie Ludwika Napoleona Bonaparte prezydentem Francji (XII 1848), wybuch Wiosny Ludów w Państwie Kościelnym (II 1849), zamach stanu we Francji (1851) • - identyfikuje postacie Ludwika Filipa, Ferdynanda I Habsburga, Fryderyka Wilhelma IV 	<ul style="list-style-type: none"> • - wyjaśnia, dlaczego idee zjednoczenia Niemiec i Włoch w czasie Wiosny Ludów nie doczekały się realizacji 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<p>Berlinie (III 1848), wybuch Wiosny Ludów w państwach włoskich (III 1848), ogłoszenie cesarstwa we Francji (1852)</p> <ul style="list-style-type: none"> • - identyfikuje postacie Lajosa Kosutha, Iwana Paskiewicza, Giuseppe Mazziniego, Ludwika Mierosławskiego, Adama Mickiewicza • - wymienia kraje europejskie, w których Wiosna Ludów przyniosła trwałe zmiany • - przedstawia przyczyny, przebieg i skutki Wiosny Ludów we Francji • - wymienia, które z wystąpień Wiosny Ludów były rewolucjami społecznymi, a które ruchami zjednoczeniowymi 	<ul style="list-style-type: none"> • - wyjaśnia, dlaczego Wiosna Ludów we Francji nie przyniosła oczekiwanych rezultatów • - wyjaśnia, dlaczego powstanie węgierskie w czasie Wiosny Ludów poniosło klęskę • omawia rolę parlamentu frankfurckiego w czasie Wiosny Ludów • - opisuje przebieg i skutki Wiosny Ludów w państwach włoskich • przedstawia przebieg i skutki Wiosny Ludów w Prusach 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		lub powstaniem narodowymi • - omawia przebieg i skutki Wiosny Ludów w Austrii i na Węgrzech			
Ziemie polskie w I połowie XIX stulecia	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>Rzeczpospolita Krakowska, Wielkie Księstwo Poznańskie, Królestwo Polskie</i> • - lokalizuje w przestrzeni podział ziem polskich na kongresie wiedeńskim • - omawia decyzje kongresu wiedeńskiego w sprawie polskiej • stosuje pojęcia <i>opozycja legalna, opozycja nielegalna</i> • - lokalizuje w czasie nadanie konstytucji Królestwu Polskiemu (1815) 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>germanizacja, uwłaszczenie ziem zabrane, reforma regulacyjna</i> • - lokalizuje w czasie uwłaszczenie chłopów w zaborze pruskim (1816–1823), zniesienie pańszczyzny w Galicji (1848) • - identyfikuje postacie Aleksandra I, Franciszka I, Wilhelma III • - wyjaśnia, w jaki sposób funkcjonowała ograniczona autonomia w Wielkim Księstwie Poznańskim 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>sejm prowincjonalny</i> • - lokalizuje w czasie nadanie konstytucji Rzeczypospolitej Krakowskiej (1818) • - identyfikuje postacie Antoniego Radziwiłła, Edwarda Flotwella • - przedstawia sytuację społeczną w zaborze rosyjskim, • pruskim i austriackim • - wyjaśnia, co było przyczyną konfliktu między szlachtą i chłopami w Galicji • omawia ustrój Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich pod zaborem pruskim i austriackim • - porównuje sytuację poszczególnych grup społeczeństwa polskiego pod zaborem pruskim i austriackim • - ocenia, czy ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej sprzyjał rozwojowi kultury polskiej • lokalizuje w czasie działalności Towarzystwa Filomatów (1817-1823) 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia, w którym zaborze sytuacja Polaków wyglądała najkorzystniej pod względem swobód politycznych • ocenia, jakie korzyści, a jakie problemy mogło przynieść Królestwu Polskiemu położenie na pograniczu trzech mocarstw • ocenia postawę przywódców powstania wobec problemu kontynuowania walki z zaborcą • - ocenia wpływ decyzji sejmu na przebieg powstania

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • - identyfikuje postacie Aleksandra I, Konstantego Romanowa i Adama Jerzego Czartoryskiego • - wymienia najważniejsze zagłębia przemysłowe w Królestwie Polskim • - wymienia najważniejsze organizacje spiskowe działające w Królestwie Polskim <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>noc listopadowa</i> • - lokalizuje w czasie wybuch powstania listopadowego (29 XI 1830) • - identyfikuje postaci Piotra Wysockiego i Józefa Chłopickiego • - wymienia przyczyny wybuchu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sposób zarządzania Galicją <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>kaliszanie</i>, <i>cenzura rewolucyjna</i> • - lokalizuje w czasie powstanie Wolnomularstwa Narodowego (1819), powstanie Towarzystwa Patriotycznego (1821) • - identyfikuje postacie Mikołaja I, Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego, Adama Mickiewicza i Józefa Zajączka • omawia ustrój Królestwa Polskiego ustanowiony w konstytucji z 1815 r. • wymienia instytucje, które według konstytucji z 1815 r. sprawowały w Króle- 	<p>Krakowskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • - omawia sytuację Polaków na ziemiach zabranych • - omawia proces uwłaszczenia chłopów w zaborze pruskim <ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie powstanie Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego (1825), powstanie Banku Polskiego (1828) • - identyfikuje postacie Wincentego i Bonawentury Niemojowskich, Waleriana Łukasińskiego, Seweryna Krzyżanowskiego • - wyjaśnia, dlaczego konstytucja Królestwa Polskiego należała do najbardziej liberalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • - identyfikuje postać, Tomasza Zana • - opisuje, jak zmieniały się nastroje Polaków względem carskiego panowania w Królestwie Polskim oraz wyjaśnia, czym te zmiany były spowodowane <ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie likwidację polskiego podziału administracyjnego (1837), wprowadzenie rosyjskiego kodeksu karnego (1847) • - identyfikuje postać Michała Radziwiłła i Konstantego Ordona • - omawia rolę sejmu w powstaniu listopadowym • omawia działania Rządu Narodowego w czasie wojny 	<p>listopadowego</p> <ul style="list-style-type: none"> • - ocenia międzynarodową reakcję na powstanie listopadowe • ocenia znaczenie Wielkiej Emigracji dla podtrzymania walki o niepodległość Polski • ocenia wpływ Wiosny Ludów na kształtowanie się świadomości narodowej Polaków • - lokalizuje w czasie i przestrzeni powstanie chochołowskie • ocenia rolę romantyzmu w kształtowaniu się polskiej świadomości narodowej

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>powstania listopadowego</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia represje, jakie spadły na Polaków w Królestwie Polskim po klęsce powstania listopadowego stosuje pojęcie <i>Wielka Emigracja</i> lokalizuje w czasie powstanie postać Adama Jerzego Czartoryskiego wyjaśnia, dlaczego polską emigrację po powstaniu listopadowym nazwano wielką wymienia stronnictwa polityczne Wielkiej Emigracji stosuje pojęcie <i>rabacja</i> 	<p>stwie Polskim władzę ustawodawczą, wykonawczą i sędziowską</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego i ich skutki wymienia cele, jakie stawiała sobie opozycja legalna i nielegalna w Królestwie Polskim wyjaśnia, co odróżniało opozycję legalną i nielegalną w Królestwie Polskim stosuje pojęcia <i>noc paskiewiczowska</i>, <i>katorga</i> lokalizuje w czasie powstanie Sprzysiężenia Podchorążych (1828), uznanie przez sejm powstania listopadowego za narodowe 	<p>ustaw zasadniczych w Europie</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia rozwój rolnictwa i przemysłu w Królestwie Polskim wyjaśnia, kto należał do opozycji legalnej w Królestwie Polskim omawia działalność opozycji nielegalnej w Królestwie Polskim lokalizuje w czasie ogłoszenie Józefa Chłopickiego dyktatorem powstania (5 XII 1830), wybuch wojny z Rosją (II 1831), wprowadzenie stanu wojennego (1833) lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwy pod Stoczkiem i Dobrem (II 1831), bitwy pod Warem i 	<p>polsko-rosyjskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia skutki klęski powstania listopadowego dla mieszkańców ziem zabranych oraz zaborów pruskiego i austriackiego wyjaśnia, dlaczego chłopi w niewielkim stopniu poparli zryw powstańczy lokalizuje w czasie utworzenie Komitetu Narodowego Emigracji Polskiej (1832), powstanie Młodej Polski (1834), założenie Stowarzyszenia Ludu Polskiego (1835), powstanie Związku Narodu Polskiego (1839), powstania Związku Chłopskiego (1840-1844), utworzenie 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie początek Wiosny Ludów w Wielkopolsce (III 1848) - lokalizuje w czasie i przestrzeni rabację galicyjską (II-III 1846) - identyfikuje postać Jakuba Szeli - wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do rabacji galicyjskiej - omawia skutki Wiosny Ludów w Galicji - stosuje pojęcie <i>romantyzm</i> - identyfikuje postacie Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Zygmunta Krasińskiego, Fryderyka Chopina 	<p>(18 XII 1830),), de-tronizację Mikołaja I (25 I 1831) wprowadzenie Statutu Organicznego (1832),</p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Grochowem (25 II 1831), bitwę pod Ostrołęką (26 V 1831), obronę Warszawy (6-8 IX 1831) - identyfikuje postacie Mikołaja I, Konstantego Romaszówna, Adama Jerzego Czartoryskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego, Iwana Paskiewicza - omawia sytuację w Królestwie Polskim przed wybuchem powstania listopadowego - opisuje 	<p>Dębem Wielkim (III 1831), bitwę pod Iganiami (IV 1831)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie Maurycego Mochnackiego, Joachima Lelewela, Iwana Dybicza, Ignacego Prądzyńskiego, Józefa Dwernickiego, Emilii Plater - omawia postawy społeczeństwa polskiego wobec wybuchu powstania - omawia przebieg wojny z Rosją - przedstawia przebieg powstania listopadowego poza granicami Królestwa Polskiego - omawia reakcje państw europejskich na 	<p>Związku Plebejuszy (1842), powołanie Centralizacji Poznańskiej (1844)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie Stanisława Worcella, Seweryna Goszczyńskiego, Karola Levittoux - wyjaśnia, dlaczego inaczej traktowały polskich emigrantów narody, a inaczej rządy państw Europy Zachodniej - porównuje programy organizacji politycznych Wielkiej Emigracji - wyjaśnia, w jaki sposób starano się upowszechnić sprawę narodową w najniższych warstwach społeczeństwa polskiego pod zabarami - lokalizuje w 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • - wymienia cechy romantyzmu • wyjaśnia, jakie wartości były najważniejsze dla twórców okresu romantyzmu 	<p>wydarzenia nocy listopadowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • - wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu wojny z Rosją miały bitwy pod Grochowem i Ostrołęką • przedstawia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miały obrona i kapitulacja Warszawy • - przedstawia przykłady polityki rusyfikacyjnej po powstaniu listopadowym <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>emisariusz</i> • - lokalizuje w czasie powstanie Hôtelu Lambert (1831), Komitetu Narodowego Polskiego (1831), powstanie 	<p>wybuch powstania listopadowego</p> <ul style="list-style-type: none"> • - omawia polityczne następstwa wydania Statutu Organicznego <ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie ogłoszenie <i>Wielkiego manifestu</i> Towarzystwa Demokratycznego Polskiego (1836) • - identyfikuje postacie Wiktora Heltmana, Karola Libelta, Walentego Stefańskiego, Henryka Kamińskiego, Edwarda Dembowskiego, Piotra Ściegiennego • opisuje sytuację Polaków, którzy zdecydowali się na emigrację po powstaniu listopadowym • wyjaśnia, dlaczego mieszkańcy 	<p>czasie pacyfikację Lwowa przez Austriaków (XI 1848)</p> <ul style="list-style-type: none"> • - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Miłosławiem (IV 1848), bitwę pod Sokołowem (V 1848) • identyfikuje postacie Leona Przyłuskiego, Wacława Zaleskiego • - wyjaśnia, dlaczego planowane na 1846 r. polskie powstanie narodowe w trzech zaborach miało w praktyce bardzo ograniczony zasięg <ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie ufundowanie Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817) • - identyfikuje postacie Seweryna 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<p>Towarzystwa Demokratycznego Polskiego (1832)</p> <ul style="list-style-type: none"> • założenie Gromad Ludu Polskiego (1835), • - lokalizuje w przestrzeni kierunku emigracji polskiej w latach 1831–1832 • identyfikuje postacie Joachima Lelewela, Tadeusza Krępowieckiego, Szymona Konarskiego • - charakteryzuje programy organizacji politycznych Wielkiej Emigracji • - wyjaśnia, w jaki sposób organizacje na emigracji utrzymywały kontakt z Polakami pod zabobami • lokalizuje w 	<p>Królestwa Polskiego niechętnie odnosili się do działań spiskowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • - wymienia organizacje spiskowe wskazując obszar ich działania • stosuje pojęcie <i>serwituty</i> • - lokalizuje w czasie ugodę w Jarosławcu (IV 1848), kapitulację sił polskich w Wielkopolsce (V 1848), zniesienie pańszczyzny w Galicji (IV 1848) • identyfikuje postacie Jana Tyssowskiego, Fryderyka Colomba, Franza von Stadion • - omawia plany powstańcze przygotowywane przy współudziale emisariuszy TDP 	<p>Goszczyńskiego, , Roberta Burnsa, Théodore’a Géricault, Stanisława Kostki Potockiego, Tadeusza Czackiego, Józefa Maksymiliana Ossołińskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • - porównuje sytuację kultury i oświaty polskiej w poszczególnych zabobach w pierwszej połowie XIX w. 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<p>czasie powstanie krakowskie (II 1846), likwidację Rzeczypospolitej Krakowskiej (XI 1846)</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie Edwarda Dembowskiego, Ludwika Mierosławskiego • - omawia przebieg i skutki powstania krakowskiego • przedstawia przebieg Wiosny Ludów w zaborze pruskim • - omawia przebieg Wiosny Ludów w zaborze austriackim <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>wieszcz</i> • - lokalizuje w czasie publikację <i>Ballad i romansów</i> Mickiewicza (1822) • - identyfikuje 	<ul style="list-style-type: none"> • - wyjaśnia, dlaczego wystąpienia Wiosny Ludów w Poznaniu poniosły klęskę <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>mesjanizm</i> • - lokalizuje w czasie utworzenie Uniwersytetu Warszawskiego (1816), wprowadzenie obowiązku szkolnego w zaborze pruskim (1825) • identyfikuje postacie Piotra Michałowskiego, Artura Grottgera, Andrzeja Towiańskiego Friedricha Schillera, Stanisława Staszica, Juliana Ursyna Niemcewicza, Samuela Bogumiła Lindego • - wyjaśnia, jaką rolę odegrał 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		postaci Cypriana Norwida, Aleksandra Fredry, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Stanisława Moniuszki, Johanna Wolfganga Goethego, Ludwiga van Beethovena, Adama Jerzego Czartoryskiego <ul style="list-style-type: none"> • - wyjaśnia, dlaczego romantyzm był reakcją na klasycyzm • - omawia osiągnięcia polskiej literatury romantycznej • - wymienia instytucje polskiego życia kulturalnego i oświatowego na ziemiach polskich w pierwszej połowie XIX w. 	mesjanizm w kształtowaniu się polskiej świadomości narodowej <ul style="list-style-type: none"> • - przedstawia rolę Królestwa Polskiego jako centrum życia kulturalnego i oświatowego na ziemiach polskich w latach 1815-1830 		
Europa i świat w II połowie XIX wieku	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie wojnę krymską (1853-1856) 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>odwilż posewa-stopolska</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>panslawizm</i> • - lokalizuje w 	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie pokój w Paryżu (1856) 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia rolę Camilla Cavoura i Giuseppe Garibaldie-

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>ipowstanie Królestwa Włoch (1861)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Giuseppe Garibaldiego i Wiktora Emanuela II wymienia przyczyny i skutki wojny krymskiej - wymienia główne etapy jednoczenia Włoch stosuje pojęcie <i>zjednoczenie „krwią i żelazem”</i> - lokalizuje w czasie utworzenie Cesarstwa Niemieckiego (I 1871) identyfikuje postać Ottona von Bismarcka - wyjaśnia, na czym miał polegać proces jednoczenia Niemiec „krwią i 	<p><i>risorgimento</i></p> <ul style="list-style-type: none"> lokalizuje w czasie wojnę koalicji francusko-sardyńskiej z Austrią (1859), przyłączenie Wenecji do Włoch (1866), przyłączenie Rzymu do Włoch (1870) lokalizuje w czasie i przestrzeni wyprawę „tysiaca czerwonych koszul” (1860) - identyfikuje postać Camilla Cavoura - wyjaśnia, jaką rolę w procesie jednoczenia Włoch odegrał Piemont - opisuje proces jednoczenia Włoch stosuje pojęcia <i>Małych Niemiec</i>, <i>Wielkich Niemiec</i>, <i>Komuna Paryska</i> 	<p>czasie powstania w Toskanii, Modenie, Parmie pierwszą konwencję genewską (1864), powstanie Czerwonego Krzyża (1864)</p> <ul style="list-style-type: none"> lokalizuje w czasie i przestrzeni zdobycie Sewastopola (1855) - lokalizuje w przestrzeni etapy jednoczenia Włoch - identyfikuje postacie Mikołaja I, Aleksandra II, Jeana Henrieo Dunanta i Giuseppe Verdiego - przedstawia przebieg wojny krymskiej - przedstawia okoliczności powstania Czerwonego Krzyża omawia politykę prowadzoną 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwy pod Magentą i Solferino (1859) wyjaśnia, dlaczego wojna krymska może być uważana za koniec porządku wiedeńskiego wyjaśnia, dlaczego zjednoczenie Włoch można nazwać procesem oddolnym - wyjaśnia, jaką rolę odgrywała Francja w procesie jednoczenia Włoch porównuje koncepcje zjednoczenia Włoch proponowane przez Giuseppe Garibaldiego i Camilla Cavoura lokalizuje w czasie pokój w 	<p>go w jednoczeniu państwa włoskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia politykę zjednoczeniową Ottona von Bismarcka - omawia różnice i podobieństwa w procesie zjednoczenia Włoch i Niemiec ocenia, jakie znaczenie dla Stanów Zjednoczonych miała wojna secesyjna - omawia nowatorskie rozwiązania techniczne zastosowane w czasie wojny secesyjnej ocenia postawy kolonizatorów wobec rdzennej ludności Afryki - ocenia skutki ekspansji kolonialnej

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>żelazem”</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia wydarzenia, które składały się na proces jednoczenia Niemiec „krwią i żelazem” • lokalizuje w czasie wojnę secesyjną (1861–1865) • - identyfikuje postać Abrahama Lincolna • - wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej • - wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu wojny secesyjnej miało ogłoszenie dekretu o zniesieniu niewolnictwa • stosuje pojęcia <i>kolonializm</i>, <i>imperializm</i> • - wymienia przyczyny ekspansji 	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie wojnę koalicji • prusko-austriackiej z Danią (1864), wojnę prusko-austriacką (1866), utworzenie • Związku Północnoniemieckiego (1867), wojnę francusko-pruską (1870), pokój we Frankfurcie (V 1871), Komunę Paryską (III – V 1871) • - identyfikuje postacie Wilhelma I Hohenzollerna, Napoleona III • - przedstawia przyczyny i skutki wojny Austrii z Prusami • - omawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej • stosuje pojęcia 	<p>przez rząd Camilla Cavoura</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie utworzenie Niemieckiego Związku Celnego (1834), powstanie Austro-Węgier (1867) • lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Sadową (1866), oblężenie Sedanu i Metz (1870) • - lokalizuje w przestrzeni etapy jednoczenia Niemiec • - identyfikuje postacie Helmutha von Moltke, Franciszka Józefa I • - przedstawia proces budowania potęgi gospodarczej i politycznej Prus w XIX w. • - omawia przyczyny i skutki 	<p>Pradze (1866)</p> <ul style="list-style-type: none"> • - identyfikuje postacie Louisa Adolphe’a Thiersa, Jarosława Dąbrowskiego, Walerego Wróblewskiego • wyjaśnia, jakie znaczenie dla układu sił w Europie miało powstanie Cesarstwa Niemieckiego • - wyjaśnia, na czym polegało rewolucyjne znaczenie Komuny Paryskiej • - wyjaśnia, dlaczego zjednoczenie Niemiec można nazwać procesem odgórnym • omawia rolę polityczną USA w obu Amerykach • - porównuje potencjał 	<p>w Afryce i Azji</p> <ul style="list-style-type: none"> • - ocenia znaczenie XIX-wiecznego kolonializmu dla metropolii i państw kolonizowanych • ocenia wpływ postępu technicznego na życie codzienne • ocenia skutki demokratyzacji ustrojowej na przykładzie Wielkiej Brytanii • - opisuje proces przemian ustrojowych we Francji w drugiej połowie XIX w. • ocenia, jakie znaczenie miał wzrost popularności kultury fizycznej w XIX w.

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	kolonialnej <ul style="list-style-type: none"> • - wymienia skutki ekspansji kolonialnej • - wyjaśnia, dlaczego dochodziło do konfliktów kolonialnych <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>urbanizacja</i> • - lokalizuje w czasie • - identyfikuje postacie Charlesa Darwina, Louisa Pasteura, Wilhelma Roentgena, Alberta Einsteina, Marii Skłodowskiej-Curie, Alexandra Grahama Bella, Thomasa Alvy Edisona • - wymienia wynalazki techniczne przełomu XIX i XX w. <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>demokratyzacja</i>, 	<i>izolacjonizm, secesja, abolicjonizm</i> <ul style="list-style-type: none"> • - lokalizuje w czasie wybór Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), zniesienie niewolnictwa w USA (1863) • - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Gettysburgiem (1863) • - identyfikuje postacie Ulyssesa Granta, Williama Shermana, Roberta Lee • wyjaśnia, jaki wpływ na gospodarkę i społeczeństwo miała migracja z Europy • - omawia kwestię niewolnictwa i jej wpływ na konflikt między Północą a Południem • wyjaśnia, na 	wojny Prus i Austrii z Danią <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie następstwa miała wojna prusko-austriacka dla każdej ze stron • - wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do upadku Komuny Paryskiej • wyjaśnia, na czym polegała rywalizacja Austrii i Prus w procesie jednoczenia państw niemieckich <ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie ogłoszenie doktryny Monroego (1823), powstanie Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861) • - lokalizuje w czasie i przestrzeni atak na Fort Sumter 	gospodarczy, społeczny i polityczny obu stron konfliktu w wojnie secesyjnej <ul style="list-style-type: none"> • - przedstawia sytuację rdzennej ludności Stanów Zjednoczonych w XIX w. • - omawia polityczne, gospodarcze i społeczne skutki wojny secesyjnej <ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie otwarcie Japonii (1854), konferencję berlińską (1884–1885), powstanie Mahdiego (1881–1899), aneksję Hawajów przez USA (1898) • - omawia przykłady zbrodni kolonizatorów w Afryce • - omawia 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p><i>emancypacja</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie przyznanie praw wyborczych kobietom w Polsce (1918) - wymienia nowe ideologie i ruchy społeczne, które powstały w pierwszej połowie XIX w. - wymienia postulaty ruchu emancypacyjnego kobiet <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>pozytywizm, impresjonizm, secesja</i> - identyfikuje postacie Émila Zoli, Honoré de Balzaca, Wiktora Hugo, Claude'a Moneta, Pabla Picassa - wymienia cechy charakterystyczne 	<p>czym polegała polityka izolacjonizmu</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>protektorat, dominium</i> • - lokalizuje w czasie I wojnę opiumową (1839–1841), początek reformy Meiji (1868), otwarcie Kanału Sueskiego (1869) • - lokalizuje w przestrzeni zasięg imperiów kolonialnych mocarstw europejskich w Afryce i Azji • omawia ekonomiczne, polityczne, militarne, społeczne i kulturowe przyczyny ekspansji kolonialnej • - wyjaśnia, dlaczego Japonia w przeciwieństwie do Chin nie uległa kolo- 	<p>(1861)</p> <ul style="list-style-type: none"> • - lokalizuje w przestrzeni rozwój terytorialny USA w XIX w. • - identyfikuje postacie Jamesa Monroego, Jeffersona Davisa, Johna Browna • - przedstawia sytuację społeczną w USA w pierwszej połowie XIX w. <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>półkolonia</i> • - identyfikuje postacie Cecila Johna Rhodesa, Mutsuhito, Ferdinanda de Lessepsa <ul style="list-style-type: none"> • - lokalizuje w czasie powstanie sipajów (1857–1859), powstanie bokserów (1899–1901), I wojnę burską (1880–1881), II wojnę burską 	<p>przykłady oporu rdzennych ludów Afryki i Azji wobec kolonizatorów</p> <ul style="list-style-type: none"> • - omawia proces kolonizacji Indochin <ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie pierwszą Wystawę Światową (1851), opracowanie układu okresowego pierwiastków (1869), opracowanie szczepionki przeciw wściekliznie (1885), powstanie wieży Eiffla (1889) • - identyfikuje postacie Jeana Bernarda Foucaulta, Jamesa Maxwella, Ernesta Rutherforda, Antoine'a Henriego Becquerela, Louisa Blériota • wyjaśnia, jaki wpływ miały 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	pozytywizmu • - wymienia cechy kultury masowej	nizacji • - wyjaśnia, jakie znaczenie miał Kanał Sueski dla polityki kolonialnej i imperialnej w XIX w. • - wymienia przykłady konfliktów kolonialnych • - stosuje pojęcie <i>darwinizm</i> • - lokalizuje w czasie ogłoszenie teorii ewolucji Darwina (1859), wynalezienie telefonu (1876), odkrycie promieni Roentgena (1895) odkrycie polonu i radu (1898) • - identyfikuje postacie Zygmunta Freuda, Dmitrija Mendelejewa, Karola Olszewskiego, Zygmunta Wróblewskiego, Guglielma Marconiego, Aleksandra	(1899–1902) • - opisuje proces kolonizacji Afryki przez Wielką Brytanię, Niemcy i Włochy • - omawia politykę mocarstw europejskich wobec Chin • - stosuje pojęcie <i>antyseptyka</i> • - lokalizuje w czasie pierwsze wręczenie Nagrody Nobla (1901), pierwszy lot samolotem (1903) • - identyfikuje postacie Augusta Comte’a, Gregora Mendla, Iwana Pawłowa, Roberta Kocho, Heinricha Hertza, Maxa Plancka, Pierre’a Curie, Ernsta von Siemensa, Carla Benzla, Gottlieba Daimlera, Rudolfa Diesla • - wymienia	wynalazki na rozwój technologii produkcji • - opisuje, jakie były przyczyny i skutki wzrostu liczby ludności w Europie i na świecie • - lokalizuje w czasie powstanie brytyjskiej Partii Pracy (1900) • - identyfikuje postacie Pierre’a Proudhona, Michaiła Bakunina, Piotra Kropotkina • - omawia skutki rozłamu w ruchu robotniczym po rozwiązaniu I Międzynarodówki • - wyjaśnia, jakie postulaty dzieliły anarchistów od socjalistów • - opisuje proces demokratyzacji ustrojowej Wielkiej Bryta-	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<p>Popowa Orvilla i Wilbura Wrightów, Henry’ego Forda</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jakie skutki miał wszechstronny rozwój nauki w drugiej połowie XIX i na początku XX w. - wyjaśnia, jaki wpływ miały wynalazki na rozwój komunikacji - wyjaśnia, jaki wpływ na życie codzienne miały odkrycia naukowe drugiej połowy XIX i początków XX w. stosuje pojęcia <i>socjaldemokracja, chrześcijańska demokracja, nacjonalizm</i> lokalizuje w czasie przyznanie powszechnego prawa wyborczego we Francji (1848), 	<p>osiągnięcia naukowe w dziedzinie nauk przyrodniczych i ścisłych</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia zmiany w medycynie i higienie przełomu XIX i XX w. omawia wpływ przemian cywilizacyjnych na zmiany ludnościowe na przełomie XIX i XX w. - przedstawia wkład Polaków w rozwój nauki na przełomie XIX i XX w. stosuje pojęcia <i>rewizjonizm (reformizm), anarchizm, syjonizm, sufrażystki, feminizm</i> - lokalizuje w czasie powstanie I Międzynarodówki (1864), powstanie II Międzynarodówki 	<p>nii</p> <ul style="list-style-type: none"> identyfikuje postacie Marka Twaina, Jacka Londona, Carla Collodiego, Edmonda de Amicisa, Berthe Morisot, Camille Claudel, Georges’a Braque’a, Pierre’a de Coubertina, Roberta Baden-Powella przedstawia, jak zmieniło się podejście XIX-wiecznego społeczeństwa do sposobów spędzania wolnego czasu przez dorosłych i młodzież 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		ogłoszenie Encykliki <i>Rerum novarum</i> (1891) <ul style="list-style-type: none"> • - identyfikuje postać Leona XIII\ • omawia postulaty ideologii socjaldemokratycznej • - przedstawia okoliczności powstania ruchu robotniczego • - wymienia przykłady partii politycznych, związanych z ruchem robotniczym • - przedstawia założenia ideologiczne chrześcijańskiej demokracji • omawia podstawy ideologiczne nacjonalizmu • - wskazuje przykłady działań na rzecz równoupraw- 	(1889) <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postać Eduarda Bernsteina • - wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji ustrojowej • - wyjaśnia, jaką rolę w ruchu robotniczym miała odgrywać I i II Międzynarodówka • - wyjaśnia, jakie skutki miała radykalizacja ideologii nacjonalistycznej • stosuje pojęcia <i>postimpresjonizm, historyzm, symbolizm, kubizm, idea olimpizmu, skauting</i> • identyfikuje postacie Charlesa Dickensa, Lwa Tołstoja, Antona Czechowa, Josepha Conrada, Édouarda 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		nienia kobiet <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>scjentyzm, realizm, naturalizm</i> • - identyfikuje postacie Augusta Comte'a, Fiodora Dostojewskiego, Augusta Renoira, Vincenta van Gogha, Augusta Rodina • wymienia cechy charakterystyczne scjentyzmu • - wymienia nowe nurty w sztuce drugiej połowy XIX i początków XX w. • - wyjaśnia, jakie zjawiska i procesy wpłynęły na rozwój kultury masy 	Maneta, Paula Gauguina, Paula Cézanne'a, Augusta i Louisa Lumière, Gustawa Klimta <ul style="list-style-type: none"> • - omawia problematykę literatury pozytywistycznej • - charakteryzuje sztukę i architekturę drugiej połowy XIX i początków XX w. • wyjaśnia, dlaczego impresjonizm stanowił przewrót w XIX-wiecznym malarstwie europejskim 		
Ziemie polskie w II połowie XIX wieku	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>polskie państwo podziemne</i> • - lokalizuje w 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia „<i>biali</i>”, „<i>czerwoni</i>”, <i>branka</i> • lokalizuje w 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>odwilż posewastopolska</i> • lokalizuje w 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>Weltpolitik</i> • - charakteryzuje 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia wpływ sytuacji na Bałkanach na wybuch konfliktu światowego

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>czasie</p> <ul style="list-style-type: none"> wybuch powstania styczniowego i ogłoszenie manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863), objęcie władzy nad powstaniem przez Romualda Traugutta (X 1863) - identyfikuje postać Romualda Traugutta - wymienia przyczyny powstania styczniowego · stosuje pojęcie <i>pozytywizm warszawski</i> - omawia przyczyny upadku powstania - wymienia represje władzy carskiej wobec polskiego szkolnictwa 	<p>czasie</p> <ul style="list-style-type: none"> brankę (14/15 I 1863), wydanie ukazu o uwłaszczeniu (1864), śmierć Romualda Traugutta (VIII 1864) - lokalizuje w przestrzeni tereny, które były objęte działaniami polskich partyzantów - identyfikuje postacie Aleksandra Wielopolskiego, Ludwika Mierosławskiego, Stefana Bobrowskiego, Mariana Langiewicza omawia poglądy „białych” i „czerwonych” na kwestię niepodległości Polski - wymienia wydarzenia, które miały wpływ na upadek powstania styczniowego 	<p>czasie manifestację na placu</p> <ul style="list-style-type: none"> Zamkowym (IV 1861), powołanie Rządu Cywilnego (VI 1862), podpisanie konwencji Alvenslebena (II 1863), powstanie Rządu Narodowego (V 1863) · identyfikuje postacie Andrzeja Zamoyskiego, Leopolda Kronenberga, Jarosława Dąbrowskiego, Zygmunta Padlewskiego, Zygmunta Felińskiego, Teodora Berga, Michaiła Murawjowa - omawia politykę Aleksandra Wielopolskiego w Królestwie Polskim · wyjaśnia, co 	<p>międzynarodowy układ sił na przełomie XIX i XX w.</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jakie skutki miało prowadzenie Weltpolitik przez Niemcy · wyjaśnia, jak polityka Niemiec na przełomie XIX i XX w. wpłynęła na światowy układ sił - opisuje sytuację na Bałkanach na początku XX w. · lokalizuje w czasie przystąpienie Japonii do wojny po stronie ententy (1914), przystąpienie Turcji do wojny po stronie państw centralnych (1914), przystąpienie Bułgarii do wojny po stronie państw centralnych (1915), przystąpienie Rumunii do wojny po 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia skuteczność wojny pozycyjnej i manewrowej ocenia metody stosowane przez bolszewików w celu umocnienia swojej władzy - omawia wpływ rewolucji rosyjskich na układ sił w Europie podczas I wojny światowej ocenia polityczne, ekonomiczne i społeczne skutki I wojny światowej - ocenia wpływ sposobów prowadzenia działań zbrojnych na totalny charakter I wojny światowej ocenia, jakie znaczenie dla Polaków mogła mieć walka w wojnie

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>germanizacja</i> • - lokalizuje w czasie, początek strajku dzieci polskich we Wrześni (1901), • - identyfikuje postać Michała Drzymały • - wymienia decyzje władz pruskich zmierzające do germanizacji szkolnictwa • - wymienia działania Polaków, które były przykładem walki z germanizacją • wymienia instytucje życia politycznego, społecznego i kulturalnego, które były przejawem autonomii galicyjskiej • stosuje pojęcia 	<p>wego</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia okoliczności wybuchu powstania styczniowego • - przedstawia postulaty ogłoszone w Manifeście Tymczasowego Rządu Narodowego • - charakteryzuje przebieg walk powstańczych • - przedstawia okoliczności upadku powstania styczniowego • stosuje pojęcia <i>noc apuchtinowska</i>, <i>lojalizm</i>, <i>trójlojalizm</i> • lokalizuje w czasie wprowadzenie urzędu generał-gubernatora (1874), początek nocy apuchtinowskiej (1879) 	<p>dla mieszkańców Królestwa Polskiego przyniosła odwilż posewastopolska</p> <ul style="list-style-type: none"> • - omawia sytuację w Królestwie Polskim przed wybuchem powstania styczniowego • przedstawia, jaki sposób rozwiązania sprawy chłopskiej zaproponowano w Manifeście Tymczasowego Rządu Narodowego • - wyjaśnia, do kogo Tymczasowy Rząd Narodowy apelował o wspólną walkę przeciwko zaborcy - omawia sposób organizacji i funkcjonowania polskiego państwa podziemnego- omawia rolę, jaką 	<p>stronie ententy (1916), przystąpienie Grecji do wojny po stronie identyfikuje postać Gawriło Principa</p> <ul style="list-style-type: none"> • - omawia zmiany w składzie trójprzymierza i trójporozumienia ententy (1917) • omawia różnice między działaniami zbrojnymi na froncie wschodnim i zachodnim • - opisuje działania wojenne na froncie bałkańskim i włoskim • stosuje pojęcia <i>mienszewicy</i>, <i>eserowcy</i>, <i>kadeci</i> • - identyfikuje postacie Jurija Martowa, Wiktora Czernowa, Pawła Miłu- 	<p>toczonej przez zaborców</p> <ul style="list-style-type: none"> • - ocenia, czy polskie jednostki wojskowe walczące w czasie I wojny światowej spełniły pokładane w nich nadzieje • ocenia znaczenie Aktu 5 listopada dla narodu polskiego • - ocenia rolę, jaką w propagowaniu sprawy polskiej w latach 1914–1919 odegrał Ignacy Jan Paderewski

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p><i>praca organiczna, praca u podstaw</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • - lokalizuje w czasie powstanie Polskiej Macierzy Szkolnej (1905) • - identyfikuje postać, Hipolita Cegielskiego • - wymienia cechy charakterystyczne pracy organicznej i pracy u podstaw • - przedstawia przykłady działań w zakresie pracy organicznej i pracy u podstaw we wszystkich trzech zaborach • lokalizuje w czasie rewolucje socjalistyczną (1905–1907) • - identyfikuje postacie Józefa 	<ul style="list-style-type: none"> • - wyjaśnia, jakie znaczenie miało powstanie styczniowe dla walk Polaków o niepodległość • - omawia represje wobec uczestników powstania • - charakteryzuje represje wobec Królestwa Polskiego <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>Kulturkampf, rugi pruskie</i> • - lokalizuje w czasie Kulturkampf (1871–1878), powstanie Komisji Kolonizacyjnej (1886), rugi pruskie (1885–1890), powstanie Hakaty (1894), • - identyfikuje postacie Mieczysława Ledóchowskiego, Piotra Wawrzyniaka 	<p>odegrał Romuald Traugutt w powstaniu styczniowym</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>tajne komplety</i> • lokalizuje w czasie utworzenie Komitetu Urządzącego (1864), wprowadzenie j. rosyjskiego jako urzędowego (1866) • likwidację Banku Polskiego (1885), założenie Uniwersytetu Latającego (1885), likwidację Szkoły Głównej (1869) • - identyfikuje postacie Władysława Czartoryskiego, Jarsława Dąbrowskiego, Jadwigę Szczawińską-Dawidową • wyjaśnia, w jaki sposób Polacy 	<p>kowa, Antona Denikina, Aleksandra Kołczaka, Piotra Wrangla</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia i porównuje programy rosyjskich stronnictw politycznych • - wyjaśnia, co przyczyniło się do sukcesu Armii Czerwonej w wojnie domowej • wyjaśnia, co skłoniło Lenina do brutalnej rozprawy z carem i jego rodziną • lokalizuje w czasie wysłanie depeszy Zimmermanna (I 1917) • - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę jutlandzką (V-VI 1916) • identyfikuje postaci Arthura Zimmermanna i 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia polskie partie polityczne reprezentujące ruch socjalistyczny, ludowy i narodowy - omawia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich · stosuje pojęcia <i>pozytywizm warszawski</i>, <i>Młoda Polska (modernizm)</i> · - lokalizuje w czasie pozytywizm w kulturze polskiej (1864–1890), okres Młodej Polski w kulturze polskiej (1890–1918) · - identyfikuje postacie Bolesława Prusa, Henryka 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia politykę kulturkampfu w zaborze pruskim · wyjaśnia, w jaki sposób władze pruskie walczyły z polskością w sferze ekonomicznej · omawia postawy Polaków wobec germanizacji szkolnictwa i życia gospodarczego · - przedstawia okoliczności wprowadzenia autonomii w Galicji · stosuje pojęcie <i>asymilacja</i> · - lokalizuje w czasie otwarcie Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej (1845), wynalezienia lampy naftowej (1853) · - identyfikuje postacie Ignacego Łukasiewicza, Elizy 	<p>wyrażali postawę opozycyjną wobec polityki władz zaborczych po powstaniu styczniowym</p> <ul style="list-style-type: none"> · wyjaśnia, w jaki sposób represje popowstaniowe wpłynęły na życie Polaków pod zaborem rosyjskim - omawia postawy Polaków wobec rosyjskich represji po upadku powstania styczniowego · stosuje pojęcie <i>stańczycy</i> · - lokalizuje w czasie wprowadzenie j. niemieckiego jako urzędowego w zaborze pruskim (1876), nadanie Galicji autonomii (1867), uchwalenie noweli osadniczej (1904), strajk szkolny w Wielkopol- 	<p>Heinricha von Eckardta Karola I Habsburga</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia problemy, z jakimi zmagaly się państwa centralne po 1916 r. · omawia przebieg i skutki rewolucji listopadowej w Niemczech · lokalizuje w czasie powstanie Komisji Tymczasowej Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych (1912), powstanie Centralnego Komitetu Narodowego (VII 1914), powstanie Komitetu Narodowego Polskiego (XI 1914), powstanie Komitetu Narodowego Polskiego w Lozannie (1917) · identyfikuje 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>Sienkiewicza, Jana Matejki, Marii Skłodowskiej-Curie</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia przykłady dzieł tworzonych „ku pokrzepieniu serc” 	<p>Orzeszkowej</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia kierunki rozwoju przemysłu w Królestwie Polskim - wyjaśnia, jaką rolę gospodarczą i społeczną odgrywał okręg łódzki - przedstawia postulaty i działania polskich emancypantek - stosuje pojęcie <i>solidaryzm narodowy</i> - lokalizuje w czasie działalność Wielkiego Proletariatu (1882-1885), powstanie Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), powstanie Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), powstanie Ligi Narodowej (1893), powstanie 	<p>sce (1906), ustawę kagańcową (1908), ustawę wywłaszczeniową (1908), wprowadzenia j. polskiego jako urzędowego w Galicji (1859), powołanie Sejmu Krajowego (1861), powstanie Rady Szkolnej Krajowej (1867)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie Ferdynanda Hansemanna, Hermanna Kennemanna, Henryka Tiedemanna, Agenora Gołuchowskiego, Kazimierza Badeniego, Józefa Szujskiego, Stanisława Tarnowskiego - wyjaśnia, jaką rolę odgrywała Hakata - wyjaśnia, 	<p>postacie Tadeusza Kasprzyckiego, Władysława Prażmowskiego ps. Belina</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia proces formowania wojska polskiego we Francji - omawia genezę Legionów Polskich - lokalizuje w czasie powołanie Tymczasowej Rady Stanu (I 1917), powołanie rządu Jana Kucharzewskiego (XI 1917) - charakteryzuje stosunek państw centralnych do sprawy polskiej - omawia przemiany, jakie zachodziły w stosunku Rosji wobec sprawy polskiej 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<p>Stronnictwa Ludowe- go (1895), założenie Stronnictwa Narodo- wo-Demokratycznego (1897), powstanie Polskiego Stronnic- twa Ludowego (1903), krwawą nie- dzielę w Petersburgu (22 I 1905), strajki szkolne na ziemiach polskich (1905–1908)</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie Ludwika Waryńskiego, Bolesława Limanowskiego, Stanisława Wojciechowskiego, Ignacego Daszyńskiego, Wojciecha Korfantego, Mikołaja II • - wymienia postulaty programowe polskiego ruchu 	<p>dłaczego walkę Pola- ków z germanizacją w zaborze pruskim nazywa się najdłuższą wojną nowoczesnej Europy</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia poglądy konserwaty- stów krakowskich zwanych stańczykami • stosuje pojęcie <i>syjoniści</i> • - lokalizuje w czasie zniesienie granicy celnej między Rosją a Królestwem Polskim (1851) • - identyfikuje postacie Dezyderego Chłapowskiego, Karola Marcinkowskiego Franciszka Stefczyka, Narcyzy Żmichowskiej, Piotra Wawrzyniaka • - charaktery- zuje przemiany w 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		socjalistycznego, ludowego i narodowego <ul style="list-style-type: none"> • - wyjaśnia, dlaczego doszło do wybuchu rewolucji 1905-1907 w Rosji i na ziemiach polskich · stosuje pojęcie <i>malarstwo historyczne</i> • - lokalizuje w czasie Nagrodę Nobla z fizyki dla Marii Skłodowskiej-Curie (1903), Literacką Nagrodę Nobla dla Henryka Sienkiewicza (1905), Nagrodę Nobla z chemii dla Marii Skłodowskiej-Curie (1911) • identyfikuje postacie Elizy Orzeszkowej, Stefana Żeromskiego, Władysława Reymonta, 	rolnictwie na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. <ul style="list-style-type: none"> • opisuje rozwój przemysłu w zaborze pruskim i austriackim • - omawia przyczyny i skutki asymilacji Żydów • wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany gospodarcze oraz społeczne i narodowe na polskiej wsi miało uwłaszczenie · stosuje pojęcie <i>serwituty</i> • - lokalizuje w czasie utworzenie Ligi Polskiej (1887), powstanie Polskiej Partii Socjalno-Demokratycznej Galicji i Śląska Cieszyńskiego (1897), powstanie robotnicze w 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		Stanisława Wyspiańskiego, Ignacego Jana Paderewskiego <ul style="list-style-type: none"> • - omawia problematykę polskiej literatury pozytywistycznej • wyjaśnia, jaką rolę odgrywała historia w polskiej kulturze 	Łodzi (VI 1905) <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie Ludwika Kulczyckiego, Juliana Marchlewskiego, Róży Luksemburg, Zygmunta Balickiego, Stanisława Stojłowskiego, Marii i Bolesława Wysłouchów • - omawia proces budowania polskiego ruchu narodowego • - omawia okoliczności powstania ruchu ludowego • - przedstawia przebieg rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich • - przedstawia cele strajków szkolnych w latach 1905–1908 • stosuje pojęcia 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
			<p>warszawska i krakowska szkoła historyczna, etnografia</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie Aleksandra Świętochowskiego, Marii Konopnickiej, Adama Asnyka, Juliusza i Wojciecha Kossaków, Stanisława Przybyszewskiego, Jana Kasprowicz, Kazimierza Przerwy-Tetmajera, Gabrieli Zapolskiej, Stanisława Witkiewicza, Jacka Malczewskiego, Leona Wyczółkowskiego, Józefa Mehoffera, Olgi Boznańskiej, Heleny Modrzejewskiej, Zygmunta Wróblewskiego, Karola Olshewskiego, Kazimierza Funka, Edmunda Biernackiego, Wacława Sierpińskiego 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
			<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaką rolę odgrywała inteligencja w okresie pozytywizmu • - omawia cechy charakterystyczne literatury i sztuki okresu Młodej Polski 		
Świat po I wojnie światowej	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>Liga Narodów</i> • - lokalizuje w czasie traktat wersalski (28 VI 1919), powstanie Ligi Narodów (I 1920) • - lokalizuje w przestrzeni nowe kraje, które powstały w Europie po 1918 r. • wymienia postanowienia traktatu wersalskiego • stosuje pojęcia <i>Nowa Polityka</i>, <i>Ekonomiczna</i>, <i>kult jednostki</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>mały traktat wersalski</i> • lokalizuje w czasie traktat w Saint-Germain z Austrią (IX 1919), traktat w Neuilly z Bułgarią (XI 1919), traktat w Trianon z Węgrami (VI 1920), traktat w Sèvres z Turcją (VIII 1920), traktat w Lozannie (VII 1923) • wymienia postanowienia pokojów z Austrią, Węgrami, Bułgarią i Turcją 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>ruch paneuropejski</i> • - lokalizuje w czasie dołączenia Niemiec do Ligi Narodów (1926), dołączenia ZSRS do Ligi Narodów (1934) • - lokalizuje w przestrzeni postanowienia traktatu wersalskiego • identyfikuje postać Mustafy Kemala Paszy • - wyjaśnia okoliczności, w jakich doszło do rozpadu <i>Austro-Węgier</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie Richarda Coudenhove-Kalergiego, Aristide'a Brianda, Franka Kellogga • - wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do upadku sułtanatu w Turcji • - omawia pierwsze koncepcje zjednoczenia Europy • omawia nowy układ sił w Europie po zakończeniu I wojny światowej • lokalizuje w 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia skutki wprowadzenia tzw. małego traktatu wersalskiego • - ocenia rolę Ligi Narodów w okresie międzywojennym • - ocenia, jakie znaczenie miały w okresie międzywojennym ruchy na rzecz zjednoczenia Europy • ocenia politykę Józefa Stalina wobec przeciwników politycznych i

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • - lokalizuje w czasie utworzenie ZSRS (XII 1922) • - identyfikuje postacie Włodzimierza Lenina, Józefa Stalina • - omawia zasady Nowej Polityki Ekonomicznej • - wyjaśnia, na czym polegał kult jednostki w ZSRS • stosuje pojęcia <i>Wielki Kryzys</i>, <i>New Deal</i>, • - lokalizuje w czasie Wielki Kryzys (1929-1933), wprowadzenie planu New Deal (1933) • wymienia zjawiska i procesy charakterystyczne dla Wielkiego Kryzysu • - omawia 	<ul style="list-style-type: none"> • - wyjaśnia przyczyny powstania Ligi Narodów • stosuje pojęcia <i>komunizm wojenny</i>, <i>czystki</i>, <i>łagier</i>, <i>Gulag</i> • - lokalizuje w czasie funkcjonowanie NEP (1921–1928), traktat w Rapallo (IV 1922), początek rządów Stalina (1924), , pakt Ribbentrop–Mołotow (23.08.1939) • - identyfikuje postacie Lwa Trockiego, Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa • omawia okoliczności powstania ZSRS • - wyjaśnia, na czym polegał komunizm wojenny i jakie niósł ze sobą skutki gospodarcze 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia strukturę organizacyjną Ligi Narodów • - wyjaśnia, dlaczego doszło do przyjęcia tzw. małego traktatu wersalskiego • stosuje pojęcia <i>Międzynarodówka Komunistyczna (Komintern)</i>, <i>kolektywizacja rolnictwa</i>, <i>sowchoz</i>, <i>kolchoz</i>, <i>front ludowy</i> • - lokalizuje w czasie wielką czystkę (1936–1938), Wieli Głód na Ukrainie (1932–1933), operację polską NKWD (1937–1938) • lokalizuje w przestrzeni obszar głodu w latach 1932–1933; regiony, w których znalazły się naj- 	<p>czasie powołanie Kominter-nu (1919)</p> <ul style="list-style-type: none"> • - identyfikuje postacie Grigorija Zinowiewa, Lwa Kamieniewa, Nikołaja Bucharina • - omawia działalność Kominternu • - przedstawia metody, jakimi Józef Stalin pozbywał się swoich przeciwników politycznych • wyjaśnia, dlaczego Józef Stalin zdecydował się na zbliżenie polityczne z III Rzeszą • wyjaśnia, na czym polegał fasadowy charakter ZSRS jako państwa federalcyjnego • lokalizuje w czasie epidemię grypy hiszpanki (1918– 	<p>własnego narodu</p> <ul style="list-style-type: none"> • - ocenia, jakie skutki przyniosło zrealizowanie w praktyce planu budowy państwa komunistycznego • ocenia rolę keynesizmu w wychodzeniu USA i państw europejskich z Wielkiego Kryzysu • - ocenia skutki Wielkiego Kryzysu • ocenia, które założenia ideologii nazistowskiej mogły prowadzić do zbrodniczej działalności jej zwolenników • - wymienia działania włoskich faszystów i niemieckich nazistów, które świadczą o totalitarnym charakterze stworzonych przez

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopelniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>założenia New Deal</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>faszizm, ruch narodowosocjalistyczny (nazizm), Führer</i> • - lokalizuje w czasie początek rządów Mussoliniego (1922), początek rządów Hitlera (I 1933) • - identyfikuje postacie Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera • - wymienia założenia doktryny faszyzmu i nazizmu • stosuje pojęcia <i>demokratyzacja, społeczeństwo masowe</i> • - omawia społeczne, polityczne i kulturowe skutki emancypacji kobiet • - wymienia 	<ul style="list-style-type: none"> • - wyjaśnia, w jakim celu wprowadzono kult Józefa Stalina w ZSRS • - wyjaśnia, na czym polegał i jak działał system łagrów w ZSRS • - opisuje relacje radziecko-niemieckie w okresie międzywojennym • stosuje pojęcia <i>inflacja, hiperinflacja, koniunktura, "czarny czwartek", nacjonalizacja, interwencjonizm</i> • - lokalizuje w czasie „czarny czwartek” (24 X 1929) • identyfikuje postacie Franklina Delano Roosevelta • - • - charakteryzuje 	<p>większe skupiska łagrów</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia i opisuje etapy przebudowy gospodarki ZSRS • - wyjaśnia, jakie cele gospodarcze przyświecały władzy radzieckiej po 1928 r. • - omawia skutki kolektywizacji rolnictwa w ZSRS • - przedstawia przykłady zbrodni sowieckich przed II wojną światową • - charakteryzuje sposób sprawowania władzy przez Józefa Stalina • stosuje pojęcia <i>bańka kredytowa, deflacja, autarkia, handel barterowy, etatyzm, monopol, keynesizm</i> 	<p>1920)</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia, w jaki sposób państwa europejskie próbowały chronić swoją gospodarkę przed Wielkim Kryzysem • lokalizuje w czasie powstanie Narodowej Partii Faszystowskiej we Włoszech (1921), powstanie obozów koncentracyjnych w Niemczech (1933), podpalenie Reichstagu (II 1933) • - identyfikuje postać Alfreda Rosenberga • - omawia proces tworzenia się faszyzmu we Włoszech • charakteryzuje sytuację wewnętrzną i politykę zagraniczną Republiki Weimarskiej 	<p>nich państw</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia skutki społeczne demokratyzacji życia po I wojnie światowej • - ocenia, które wynalazki upowszechnione w okresie międzywojennym najbardziej zmieniły życie ludzi • ocenia postawę państw europejskich wobec wojny domowej w Hiszpanii • - ocenia skutki stosowania polityki <i>appeasementu</i> wobec Adolfa Hitlera

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	cechy kultury masowej <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>Anschluss</i>, <i>państwa osi</i> • - lokalizuje w czasie ukształtowanie się osi Rzym–Berlin–Tokio (1936–1937), <i>Anschluss Austrii</i> (III 1938), aneksję Czechosłowacji przez Niemcy (III 1939) • lokalizuje w przestrzeni zdobycze Niemiec po przejęciu władzy przez Hitlera • - identyfikuje postacie Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera 	gospodarcze i społeczne skutki I wojny światowej <ul style="list-style-type: none"> • - przedstawia działania podjęte w ramach realizacji New Deal • stosuje pojęcie <i>Duce</i> • - lokalizuje w czasie marsz na Rzym (1922), traktaty w Locarno (1925), „noc długich noży” (1934), ustawy norymberskie (1935), „noc kryształową” (1938) • - identyfikuje postacie Heinricha Himmlera, Josefa Goebbelsa • omawia działania, jakie podjął Benito Mussolini w celu utworzenia państwa faszystowskiego we Włoszech • omawia 	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie hiperinflację w Europie (1923), okupację Zagłębia Ruhry przez aliantów (1923–1925) • identyfikuje postać Johna Keynesa • - wyjaśnia, z jakiego powodu po I wojnie światowej pojawiło się zjawisko hiperinflacji • - wyjaśnia, jakie skutki gospodarcze miała tzw. bańka kredytowa w USA • stosuje pojęcia <i>protekcjonizm gospodarczy</i>, <i>eugenika</i> • - lokalizuje w czasie powstanie ruchu faszystowskiego we Włoszech (1919), pucz monachijski (1923), pakt laterań- 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia grupy, które zostały wykluczone ze społeczeństwa niemieckiego i przedstawia stosowane wobec nich metody represji • - wyjaśnia, jakie znaczenie naziści przypisywali eugenicie • - porównuje założenia ideowe włoskiego faszyzmu i niemieckiego nazizmu • wyjaśnia, w jaki sposób naziści pozbyli się opozycji politycznej w Niemczech • stosuje pojęcie <i>Karta ateńska</i> • - identyfikuje postacie Le Corbusiera, Waltera Gropiusa 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		przyczyny narodzin nazizmu w Niemczech <ul style="list-style-type: none"> • - wyjaśnia, w jakich okolicznościach Adolf Hitler przejął władzę w Niemczech • - omawia proces tworzenia niemieckiego państwa nazistowskiego • - omawia metody, które stosowali naziści w celu stworzenia posłusznego sobie społeczeństwa • przedstawia rolę, jaką odgrywała propaganda w nazistowskich Niemczech • - wymienia działania nazistów, które miały prowadzić do eksterminacji Żydów w Niemczech • stosuje pojęcia 	skie (1929), Republikę Weimarską (1919–1933), rozpoczęcie zbrojeń przez Niemcy (1935), remilitaryzację Nadrenii (1936) <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie Wiktora Emanuela III, Paula von Hindenburga • wyjaśnia, dlaczego Europa w końcu lat 20. i na początku lat 30. XX w. przeżywała kryzys demokracji • - wyjaśnia, jaką rolę odegrali Benito Mussolini i Adolf Hitler w budowaniu państwa totalitarnego we Włoszech i Niemczech • - wyjaśnia, z czego wynikał antysemityzm nazistowski i jakie 	<ul style="list-style-type: none"> • - porównuje rozwój kultury masowej w państwach demokratycznych i totalitarnych • lokalizuje w czasie wystąpienie Włoch z Ligi Narodów (1936), rzeź nankińską (1937/1938), zniszczenie Guerniki (1937) • - identyfikuje postacie Hajle Sella-szego, Emila Hachy • omawia przyczyny wojny domowej w Hiszpanii • wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny w Hiszpanii miało wsparcie niemieckie i włoskie udzielone gen. Francisco Franco • - wyjaśnia, kto i dlaczego 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<p><i>mass media, społeczeństwo konsumpcyjne, socrealizm, modernizm</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • - omawia przyczyny i skutki powstania kultury masowej • - wyjaśnia, na czym polegał socrealizm • - omawia cechy charakterystyczne architektury okresu międzywojennego <ul style="list-style-type: none"> · stosuje pojęcia <i>Blitzkrieg, appeasement</i> · - lokalizuje w czasie wojnę domową w Hiszpanii (VII 1936 – III 1939), układ monachijski (IX 1938) • - identyfikuje postać Francisca Franco 	<p>miał konsekwencje</p> <ul style="list-style-type: none"> • - omawia okoliczności i skutki puczu monachijskiego • wyjaśnia, dlaczego Adolf Hitler rozprawił się z przywódcami SA • wymienia przykłady zbrodni hitlerowskich w latach 30. XX w. <ul style="list-style-type: none"> · stosuje pojęcie <i>funkcjonalizm</i> · - lokalizuje w czasie pierwszą audycję telewizyjną (1928), ogłoszenie Karty ateńskiej (1933) • - wyjaśnia, dlaczego w okresie międzywojennym pogłębiło się zjawisko laicyzacji • - charakteryzuje kierunki w rozwoju techniki w okre- 	<p>opowiedział się po stronie wojsk republikańskich w wojnie domowej w Hiszpanii</p> <ul style="list-style-type: none"> • - porównuje politykę podbojów Włoch i III Rzeszy w okresie międzywojennym 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<ul style="list-style-type: none"> • wymienia działania Adolfa Hitlera zmierzające do uczynienia z Niemiec potęgi militarnej • wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do zwołania międzynarodowej konferencji w Monachium • - wymienia postanowienia konferencji monachijskiej • - wyjaśnia, na czym polegała polityka appeasementu • - omawia przyczyny i skutki Anschlusu Austrii • wymienia etapy ekspansji terytorialnej nazistowskich Niemiec w latach 30. XX w. 	<p>się międzywojennym</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>pakt antykominternowski</i> • lokalizuje w czasie powstanie cesarstwa Mandżukuo (1931), początek niemieckich zbrojeń (1935), napaść Włoch na Etiopię (X 1935 – V 1936), remilitaryzację Nadrenii (1936), napaść Japonii na Chiny (1937), , zajęcia Albanii przez Włochy (1939), aneksję Kłajpedy przez Niemcy (III 1939) • - identyfikuje postacie Neville'a Chamberlaina, Edouarda Daladiera • - omawia ekspansję terytorialną Japonii w Azji i jej skutki • - przedstawia 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
			<p>podboje Włoch w Afryce i Europie</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje proces militaryzacji Niemiec przedstawia proces budowania sojuszy polityczno-militarnych przez III Rzeszę - omawia losy Czechosłowacji po konferencji monachijskiej 		
II Rzeczpospolita	<ul style="list-style-type: none"> lokalizuje w czasie przejęcie przez Józefa Piłsudskiego władzy wojskowej w Polsce (11 XI 1918), uchwalenie małej konstytucji (20 II 1919) identyfikuje postacie Józefa Piłsudskiego, Ignacego Jana Paderewskiego - wyjaśnia, 	<ul style="list-style-type: none"> lokalizuje w czasie działalność Rady Regencyjnej (X 1917 – XI 1918), objęcie przez Józefa Piłsudskiego funkcji Tymczasowego Naczelnika Państwa (XI 1918), otwarcie obrad Sejmu Ustawodawczego (II 1920) lokalizuje w przestrzeni siedziby pierwszych ośrodków 	<ul style="list-style-type: none"> lokalizuje w czasie powstanie Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej (XI 1918), rząd Jędrzeja Moraczewskiego (XI 1918 – I 1919), wybory do Sejmu Ustawodawczego (I 1919), rząd Ignacego Jana Paderewskiego (I – XII 1919) porównuje 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia i ocenia reformy rządu Jędrzeja Moraczewskiego - przedstawia zniszczenia wojenne na ziemiach polskich stosuje pojęcie <i>konwencja górnośląska</i> - lokalizuje w czasie rozejmu w Trewirze (II 1919), podział Śląska 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia rolę Józefa Piłsudskiego w procesie kształtowania się początków niepodległości wyjaśnia, jakie znaczenie dla odrodzonego państwa polskiego miało objęcie urzędu premiera przez Ignacego Jana Paderewskiego ocenia, czy podział Górnego

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>dlaczego dzień 11 listopada 1918 r. jest uważany za datę odzyskania przez Polskę niepodległości</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>plebiscyt</i> • - wymienia tereny, który były przedmiotem sporu między Rzeczpospolitą a Niemcami po I wojnie światowej • - lokalizuje w przestrzeni obszary plebiscytowe, skutki plebiscytów na Warmii, Mazurach, Powiślu i Górnym Śląsku • - identyfikuje postacie Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego, Ignacego Jana Paderewskiego • omawia 	<p>władzy na ziemiach polskich</p> <ul style="list-style-type: none"> • - identyfikuje postacie Ignacego Daszyńskiego, Wincentego Witosa, Jędrzeja Moraczewskiego • - omawia wydarzenia, które doprowadziły do odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 r. • - wymienia lokalne ośrodki polskiej władzy powstałe w 1918 r. • opisuje problemy, na jakie napotykała integracja ziem wchodzących w skład odrodzonego państwa • stosuje pojęcia <i>koncepcja inkorporacyjna</i>, <i>koncepcja federacyjna</i> 	<p>programy lokalnych ośrodków polskiej władzy powstałych w 1918 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • - omawia ustrój II Rzeczypospolitej wynikający z małej konstytucji • - omawia kolejne etapy odradzania się państwa polskiego • lokalizuje w czasie przybycie I.J. Paderewskiego do Poznania (26 XII 1918), podpisanie traktatu wersalskiego (VI 1919), zaślubiny Polski z morzem (II 1920) • - identyfikuje postacie Stanisława Taczaka, Józefa Dowbora-Muśnickiego • - przedstawia 	<p>Cieszyńskiego (VII 1919), podział Górnego Śląska (X 1921)</p> <ul style="list-style-type: none"> • - porównuje i ocenia koncepcje polityczne dotyczące kształtu odrodzonej Rzeczypospolitej • - wymienia uprawnienia, jakie przyznano Polsce w Wolnym Mieście Gdańsku • lokalizuje w czasie zawarcie traktatu brzeskiego z URL (II 1918) • - identyfikuje postacie Feliksa Dzierżyńskiego, Juliana Marchlewskiego, Siemiona Budionnego • - przedstawia proces tworzenia się państwowości ukraińskiej w Galicji 	<p>Śląska po III powstaniu śląskim był korzystny dla Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> • - omawia problemy, które mogły wynikać z podziału Górnego Śląska oraz zapisów traktatu wersalskiego dotyczących Pomorza • ocenia polityczne i militarne znaczenie Bitwy Warszawskiej • - ocenia sposób rozwiązania polsko-litewskiego sporu o Wilno • ocenia rządy parlamentarne w II Rzeczypospolitej • ocenia wpływ kryzysu wewnętrznego na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej • ocenia decyzję Józefa Piłsudskiego o

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>założenia koncepcji inkorporacyjnej i federacyjnej</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>cud nad Wisłą</i> • - lokalizuje w czasie wojnę polsko-bolszewicką (14 II 1919 – 18 III 1921), pokój ryski (18 III 1921) • lokalizuje w czasie i przestrzeni Bitwę Warszawską (13-15 VIII 1920) • - identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego • - wyjaśnia, dlaczego Bitwę Warszawską nazwano <i>cudem nad Wisłą</i> • - wymienia postanowienia pokoju ryskiego • lokalizuje w czasie uchwalenie konstytucji marcowej 	<p>(<i>koncepcja jagiellońska</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> • - lokalizuje w czasie powstanie wielkopolskie (27 XII 1918 – 16 II 1919), I powstanie śląskie (VIII 1919), plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu (VII 1920), II powstanie śląskie (VIII 1920), plebiscyt na Górnym Śląsku (III 1921), III powstanie śląskie (V-VII 1921) • lokalizuje w przestrzeni zasięg powstania wielkopolskiego, miejsce symbolicznych zaślubin Polski z morzem, Wolne Miasto Gdańsk, zasięg powstań śląskich • lokalizuje w przestrzeni zasięg powstania wielkopolskiego 	<p>okoliczności wybuchu powstania wielkopolskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób rozstrzygnięto polsko-niemiecki spór o Pomorze • - przedstawia międzynarodowe decyzje, jakie zapadły w kwestii podziału Górnego Śląska po III powstaniu śląskim • stosuje pojęcie <i>linia Curzona</i> • - lokalizuje w czasie zawarcie sojuszu II RP z URL (IV 1920), utworzenie Rady Obrony Państwa (VII 1920) • - lokalizuje w czasie i przestrzeni zajęcie Kijowa przez wojska polskie i ukraińskie (V 1920) • - lokalizuje w 	<p>Wschodniej</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia konferencji w Spa • - omawia skutki polityczne i militarne konferencji w Spa • - przedstawia pertraktacje polsko-sowieckie w Mińsku i ich konsekwencje • omawia proces wyboru pierwszego prezydenta II Rzeczypospolitej • - ocenia zakres kompetencji prezydenta zapisanych w konstytucji marcowej • lokalizuje w czasie • założenie obozu w Berezie Kartuskiej (1934), powstanie OZN (1937), powstanie Frontu Mor- 	<p>dokonaniu przewrotu politycznego w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • - ocenia politykę rządów sanacji wobec opozycji • ocenia politykę II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych • ocenia skuteczność reform gospodarczych podejmowanych w II Rzeczypospolitej • ocenia dorobek kulturalny i naukowy II Rzeczypospolitej • ocenia międzynarodową pozycję Polski w okresie międzywojennym • - ocenia sposób rozwiązania problemu Zaolzia w

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>(17 III 1921), zabójstwo prezydenta G. Narutowicza (16 XII 1922)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Gabriela Narutowicza - omawia ustrój II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej <ul style="list-style-type: none"> stosuje pojęcia <i>sanacja</i>, <i>autorytaryzm</i> - lokalizuje w czasie przewrót majowy (12-15 V 1926), konstytucję kwietniową (24 IV 1935) - identyfikuje postacie Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego - wymienia skutki polityczne 	<p>skiego, miejsce symbolicznych zaślubin Polski z morzem, Wolne Miasto Gdańsk, zasięg powstań śląskich</p> <ul style="list-style-type: none"> 	<p>przeźrzeni linię Curzona</p> <ul style="list-style-type: none"> identyfikuje postacie Symona Petlury, Władysława Grabskiego, Wincentego Witosa - omawia walki Polaków o Lwów, Galicję Wschodnią i Wołyń w latach 1918-1919 wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do zawarcia sojuszu polsko-ukraińskiego - wyjaśnia, jakie skutki polityczne i militarne miała ofensywa bolszewików w 1920 r. - omawia etapy Bitwy Warszawskiej - porównuje 	<p>ges (1936), powstanie ONR (1934)</p> <ul style="list-style-type: none"> identyfikuje postać Bronisława Pierackiego - porównuje pozycję i uprawnienia prezydenta w konstytucji marcowej i kwietniowej - przedstawia przejawy antysemityzmu na polskich uczelniach w II Rzeczypospolitej omawia sytuację prawną mniejszości narodowych w Polsce - omawia realizację reform gospodarczych przez rząd Władysława Grabskiego identyfikuje postacie Hugona Steinhausa, Mariana Rejewskiego, Henryka 	<p>latach 30. XX w.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawę władz polskich wobec żądań wysuwanych przez III Rzeszę w 1938 r. ocenia postawę polskiego społeczeństwa w obliczu zbliżającej się wojny

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>przewrotu majowego</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie <i>Polska A i B</i> • - lokalizuje w czasie wprowadzenie reformy walutowej (1924), budowę Centralnego Okręgu Przemysłowego (1936–1939) • - lokalizuje w przestrzeni Centralny Okręg Przemysłowy, podział na Polskę A i B • - identyfikuje postać Eugeniusza Kwiatkowskiego • - wymienia mniejszości narodowe i wyznaniowe w społeczeństwie II Rzeczypospolitej • wyjaśnia, dlaczego Gdynia była nazywana polskim oknem na świat • lokalizuje w 		<p>siły obu armii biorących udział w Bitwie Warszawskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób rozwiązano polsko-litewski spór o Wilno • lokalizuje w czasie utworzenie Komisji Konstytucyjnej (II 1919), wybory do Sejmu I kadencji (XI 1922) • - identyfikuje postacie Władysława Sikorskiego, Maurycego Zamoyskiego, Ignacego Daszyńskiego, Jana Baudouina de Courtenay, Władysława Grabskiego • przedstawia proces prac nad konstytucją marcową • - charakteryzuje scenę polityczną 	<p>Zygalskiego, Jerzego Różyckiego, Stanisława Wigury, Franciszka Żwirki, Zofii Kossak-Szczuckiej, Juliusza Kadena-Bandrowskiego, Sergiusza Piaseckiego, Kazimierza Wierzyńskiego, Jarosława Iwaszkiewicza, Tadeusza Peipera, Jerzego Lieberta, Karola Rostworowskiego, Juliusza Osterwy, Leona Schillera, Haliny Konopackiej, Jadwigi Jędrzejowskiej, Stanisława Marusarza</p> <ul style="list-style-type: none"> • - omawia rozwój teatru i muzyki w okresie międzywojennym • - przedstawia rozwój kina i radia w międzywojennej Polsce - omawia sukcesy polskich sportowców 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>czasie reformę edukacji Janusza Jędrzejewicza (1932)</p> <ul style="list-style-type: none"> • - identyfikuje postacie Janusza Jędrzejewicza, Stefana Żeromskiego, Władysława Reymonta • - wymienia reformy szkolnictwa przeprowadzone w II Rzeczypospolitej • wymienia dziedziny naukowe, w których polscy uczeni zyskali uznanie w latach 20. i 30. • stosuje pojęcie <i>polityka równej odległości (równowagi)</i> • lokalizuje w czasie układ o nieagresji między Polską i ZSRS (1932), układ o 		<p>II Rzeczypospolitej</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia <i>wybory brzeskie, getto ławkowe, numerus clausus</i> • - lokalizuje w czasie powstanie BBWR (1928), Kongres Obrony Prawa i Wolności Ludu (VI 1930), proces brzeski (1931–1932) • - identyfikuje postacie Kazimierza Bartla, Walerego Sławka, Adama Koca • omawia przejawy kryzysu politycznego w Polsce w połowie lat 20. XX w. • - wyjaśnia, jaką rolę miał odgrywać BBWR w polskim życiu politycznym • - omawia przebieg przewrotu 	<p>w okresie międzywojennym</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie Józefa Lipskiego, Neville’a Chamberlaina • - charakteryzuje położenie międzynarodowe II Rzeczypospolitej w latach 20. XX w. • - wyjaśnia, dlaczego idea Międzymorza i polityka prometejska poniosły fiasko • wyjaśnia, jak władze Wolnego Miasta Gdańska odebrały niemieckie żądania wobec Polski • omawia skutki polskiej polityki zagranicznej prowadzonej w okresie sanacji 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	niestosowaniu przemocy między Polską a Niemcami (1934), przemówienie J. Becka w sejmie (V 1939), pakt Ribbentrop–Mołotow (23 VIII 1939) <ul style="list-style-type: none"> • - identyfikuje postać Józefa Becka • - wymienia żądania wobec Polski wysuwane przez III Rzeszę w 1938 r. • - przedstawia postawę polskich władz wobec żądań III Rzeszy 		majowego <ul style="list-style-type: none"> • - wymienia ugrupowania opozycyjne wobec rządów sanacji • - wyjaśnia, w jaki sposób sanacja rozprawiła się w opozycją polityczną • lokalizuje w przestrzeni województwa, w których dominowali przedstawiciele mniejszości narodowych • charakteryzuje mniejszości narodowe zamieszkujące II Rzeczpospolitą • - przedstawia okoliczności budowy portu w Gdyni • - wymienia przykłady inwestycji zrealizowanych w ramach COP 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
			<ul style="list-style-type: none"> • - przedstawia zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego dla rozwoju polskiej gospodarki • lokalizuje w czasie Nagrodę Nobla dla Władysława Reymonta (1924) • identyfikuje postacie Ludwika Hirszfelda, Marii Dąbrowskiej, Tadeusza Dołęgi-Mostowicza, Tadeusza Boya-Żeleńskiego, Antoniego Słonimskiego, Jana Lechonia, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Karola Szymanowskiego, Jana Kiepury, Poli Negri, Janusza Kusocińskiego • omawia problemy polskiej oświaty w początkach niepodległości 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
			<ul style="list-style-type: none"> • - omawia osiągnięcia nauki polskiej w okresie międzywojennym • charakteryzuje sztukę i architekturę w II Rzeczypospolitej <ul style="list-style-type: none"> · stosuje pojęcia <i>Międzymorze</i>, <i>polityka prometejska</i> · - lokalizuje w czasie podpisanie konkordatu (1925), traktat w Locarno (1925), udzielenie gwarancji Polsce przez Wielką Brytanię (III 1939) • - wyjaśnia, jaki wpływ na międzynarodową pozycję Polski miał traktat w Locarno • wyjaśnia, jaką rolę w polskiej polityce zagranicznej miał odgrywać sojusz z 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
			Francją i Rumunią <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia, na czym miała polegać idea Międzymorza i polityka prometejska • - omawia proces zacieśniania współpracy Polski z Wielką Brytanią i Francją w przededniu wybuchu II wojny światowej • - wyjaśnia, na czym polegała polityka równowagi i omawia sposób jej realizacji 		
II WOJNA ŚWIATOWA	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: <i>Blitzkrieg (wojna błyskawiczna), Schleswig-Holstein,</i> • – charakteryzuje wkroczenie wojsk sowieckich na terytorium Polski w 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: <i>bitwa graniczna, dziwna wojna, „polskie Termopile”</i> • – porównuje potencjał militarny stron konfliktu • – omawia 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: <i>provokacja gliwicka, „Fall Weiss”, Luftwaffe, Einsatzgruppen (Grupy Specjalne), przedmoście rumuńskie</i> • – wymienia 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia polityczne i militarne założenia planu obrony Polski w 1939 r., omawia wydarzenia związane z datami: 9 września 1939 r., 12 września 1939 r., 28 września 1939 r., 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje założenia polityki Wielkiej Brytanii i Francji wobec konfliktu polsko-niemieckiego • – podaje przykłady zbrodni wojennych dokonanych przez agresorów, m.in. w Wieluniu, Bydgoszczy, okoli-

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>kontekście paktu Ribbentrop–Mołotow oraz przykłady współpracy niemiecko-sowieckiej – omawia działalność postaci: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia wydarzenia związane z datami: 1 września 1939 r., 17 września 1939 r., 6 października 1939 r. stosuje pojęcia: pakt Ribbentrop–Mołotow, kolaboracja, bitwa o Anglię – omawia działalność postaci: Józefa Stalina, Adolfa Hitlera – wymienia sojuszników III Rzeszy, którzy przystąpili do 	<p>działalność postaci: Ignacego Mościckiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Stefana Starzyńskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia decyzje polityczne władz II Rzeczypospolitej na tle wydarzeń militarnych podczas kampanii polskiej stosuje pojęcia: wojna zimowa, republiki bałtyckie, państwo Vichy, Komitet Wolnej Francji, RAF – omawia działalność postaci: Benita Mussoliniego, Winstona Churchilla charakteryzuje cele polityki Hitlera i Stalina w Europie 	<p>wydarzenia związane z datami: 1–3 września 1939 r., 3 września 1939 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje główne etapy kampanii polskiej – omawia działalność postaci: Henryka Sucharskiego i Franciszka Dąbrowskiego wyjaśnia przyczyny przegranej Polski w wojnie we wrześniu 1939 r. stosuje pojęcia: „Fall Gelb”, operacja „Lew morski”, linia Mannerheima, Linia Maginota omawia działalność postaci: Charles’a de Gaulle’a, Philippe’a Pétaina, Josipa Broza-Tito, Carla Gustafa Mannerheima, Vidkuna Quislinga, Hermanna Göring, Ante Pavelicia, Lé- 	<p>2 października 1939 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia działalność postaci: Tadeusza Kutrzeby, Władysława Bortnowskiego, Władysława Raginisa, Władysława Langnera, Józefa Unruga, Stanisława Dąbka omawia działalność postaci: Josipa Broza-Tito, Ante Pavelicia, Léona Degrelle – szczegółowo opisuje kolejne etapy agresji Niemiec w latach 1940–1941, wskazując zmiany na mapie politycznej opisuje przebieg bitwy o Anglię, uwzględniając uzbrojenie 	<p>cach Wejherowa</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia sposób przejęcia kontroli nad republikami bałtyckimi przez ZSRS w 1940 r. – charakteryzuje sytuację na Bałkanach w 1941 r. opisuje potencjał wojenny stron konfliktu, ich taktykę oraz uzbrojenie porównuje sytuację w okupowanych przez Niemców krajach zachodnich i w Polsce omawia działalność postaci: Wandy Krahelskiej, Matyldy Getter, Adama Sapiehy

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>współpracy w latach 1939–1941</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie zwycięstwa Wielkiej Brytanii i jej sojuszników w bitwie o Anglię • stosuje pojęcia: plan „Barbarossa”, wielka wojna ojczyzniana, Lend-Lease Act, koalicja antyhitlerowska • – omawia działalność postaci: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina, Gieorgija Żukowa • – charakteryzuje przyczyny nawiązania współpracy Wielkiej Brytanii i ZSRS oraz USA • – omawia stosunek ludności do 	<p>w latach 1939–1941 oraz przykłady ich współpracy</p> <ul style="list-style-type: none"> • – wskazuje na mapie: kierunki agresji sowieckiej, niemieckiej i włoskiej oraz obszary okupowane przez agresorów • omawia wydarzenia związane z agresją sowiecką i niemiecką z: listopada 1939 r. marca 1940 r., maja 1940 r., lipca–października 1940 r. • – przedstawia główne przyczyny klęski Francji w 1940 r. • stosuje pojęcia: Lend-Lease Act, • – wymienia 	<p>ona Degrelle</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia wydarzenia związane z datami: • 12 marca 1940 r., 9 kwietnia 1940 r., 10 maja 1940 r., 22 czerwca 1940 r., 28 października 1940 r., 6 kwietnia 1941 r.–1 czerwca 1941 r., 10 kwietnia 1941 r. • stosuje pojęcia: Lebensraum (‘przestrzeń życiowa’), blokada Leningradu, „droga życia” • charakteryzuje zróżnicowanie polityki niemieckiej na terenach okupowanych • – omawia 	<p>obu stron konfliktu oraz sytuację ludności cywilnej Wielkiej Brytanii</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie zawarcia zawieszenia broni w Compiègne w czerwcu 1940 r • omawia działalność postaci: Friedricha von Paulusa, Stepana Bandery • – wymienia wydarzenia związane z datami: • 6 grudnia 1941 r., listopad 1942 r., wrzesień 1941 r. styczeń 1944 r. • – omawia znaczenie klęski stalingradzkiej dla 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje uzbrojenie stron konfliktu i ocenia ich potencjał militarny • opisuje strategię oraz uzbrojenie stron konfliktu • przedstawia okoliczności zamachu na Hitlera

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>okupanta na zajmowanych terenach przez Niemców,</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia politykę III Rzeszy wobec ludności cywilnej ZSRS i wobec jeńców • stosuje pojęcia: polityka rasowa, ruch oporu, podludzie, nadludzie, partyzantka • – omawia działalność postaci: Adolfa Hitlera • – wymienia kraje, w których powstały rządy kolaborujące z Niemcami, oraz kraje, gdzie rozwinął się ruch oporu • stosuje pojęcia: gwiazda Dawida, getto 	<p>wydarzenia związane z datami:, marzec 1941 r., 22 czerwca 1941 r., 12 lipca 1941 r., luty 1943 r., lipiec 1943 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • – opisuje przebieg wojny i analizuje przyczyny klęski niemieckiego Blitzkriegu w ZSRS • wskazuje na mapie przełomowe bitwy wojny na froncie wschodnim: Leningrad, Moskwa, Stalingrad, • ocenia znaczenie pomocy w ramach Lend-Lease Act dla wyniku wojny na froncie wschodnim • - podaje 	<p>postawy ludności okupowanej Europy</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: Szoah, „Żegota”, Żydowski Związek Wojskowy, Endlösung (‘ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej’) • – omawia działalność postaci: Juliusza Grobelnego, Władysława Bartoszewskiego, • – wymienia miejsca eksterminacji: Chełmno nad Nerem, Babi Jar, Jedwabne, Ponary • stosuje pojęcia: operacja „Torch”, Kriegsmarine, U-Boot, Royal Navy • – wymienia wydarzenia 	<p>Niemiec</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: Résistance, Rote Kapelle, polityka „piernika i pejcza” • omawia działalność postaci: Juliusza Grobelnego, Władysława Bartoszewskiego, Zofii Kossak-Szczuckiej, Wandy Krahelskiej, Matyldy Getter, Adama Sapiehy, Jana i Antoniny Żabińskich, Jurgena Stroppa • – wymienia miejsca eksterminacji: Chełmno nad Nerem, Babi Jar, Jedwabne, Ponary • stosuje pojęcia: operacja „Torch”, operacja, Kriegsmarine, U- 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • – przedstawia założenia i metody polityki hitlerowskiej wobec Żydów oraz etapy i metody jej realizacji (od dyskryminacji do zagłady) • przedstawia sposób organizacji i cel działania sieci obozów koncentracyjnych oraz obozów zagłady, wyjaśnia różnice pomiędzy nimi, rozpoznaje główne miejsca eksterminacji (Auschwitz-Birkenau, Sobibór, Treblinka, Bełżec) • stosuje pojęcia: wojna na Pacyfiku, U-Boot, Pearl Harbor, lotniskowiec • – omawia działalność postaci: 	<p>przykłady podjęcia współpracy z Niemcami i wyjaśnia ich przyczyny</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: pakt trzech, polityka rasowa, przestrzeń życiowa, Generalny Plan Wschodni, ruch oporu, podludzie, nadludzie, partyzantka • – omawia działalność postaci: Charles’a de Gaulle’a, Philippe’a Pétaina • stosuje pojęcia: Żydowska Organizacja Bojowa, medal „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata” • – omawia działalność postaci: 	<p>związane z datami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • – szczegółowo omawia przebieg walk w Afryce i Azji • – przedstawia specyfikę wojny na Pacyfiku i wymienia przełomowe starcia zbrojne na tym obszarze podczas II wojny światowej • stosuje pojęcia: operacja „Overlord”, operacja „Market Garden”, • – podaje główne założenia polityki zagranicznej wielkich mocarstw w czasie II wojny światowej • stosuje pojęcia: projekt „Manhattan”, 	<p>Boot, Royal Navy</p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia działalność postaci: Bernarda Montgomery’ego, Erwina Rommla, Karla Dönitza, Isoroku Yamamoto • – wymienia wydarzenia związane z datami: 13 września 1940 r., grudzień 1940 r., listopad 1941 r., sierpień 1942 r., luty 1943 r., październik–listopad 1942 r., 13 maja 1943 r. • stosuje pojęcia: operacja „Cytadela”, Włoska Republika Socjalna • – omawia działalność postaci: George’a Pattona, Douglasa MacArthura, Pietra Badoglio • wymienia 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera <ul style="list-style-type: none"> • - wskazuje na przyczyny zwycięstwa aliantów • stosuje pojęcia: Karta atlantycka, Wielka Trójka, Wielka Koalicja • - omawia działalność postaci: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla • przedstawia znaczenie wydarzeń: bitwy na Łuku Kurskim oraz powstania drugiego frontu w Normandii • stosuje pojęcia: porządek jałtański, atak atomowy • - omawia 	Adolfa Eichmanna, Heinricha Himmlera, Reinharda Heydricha, Mordechaja Anielewicza, Marka Edelmana, Jana Karskiego, Witolda Pileckiego, Janusza Korczaka, rodziny Ulmów, Ireny Sendlerowej <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z datami: 20 stycznia 1942 r., kwiecień 1943 r. • - wymienia wydarzenia związane z datami: 20 stycznia 1942 r., kwiecień 1943 r. • omawia bilans Holokaustu • - przedstawia formy pomocy Żydom niesione przez 	kamikadze <ul style="list-style-type: none"> • - omawia działalność postaci: Dwighta Eisenhowera, Alfreda Jodla, Wilhelma Keitla, Hirohito • - omawia przebieg działań wojennych w Europie i na Dalekim Wschodzie w 1945 r. 	wydarzenia związane z datami: <ul style="list-style-type: none"> • 14 stycznia 1943 r., 10 lipca 1943 r., 19 sierpnia 1943 r., 8 września 1943 r., 23/24 czerwca 1944 r., październik 1944 r. • stosuje pojęcia: projekt „Manhattan”, kamikadze • - omawia działalność postaci: George’a Pattona, Douglasa MacArthura • - wymienia wydarzenia związane z datami: <ul style="list-style-type: none"> • 14 stycznia 1943 r., 10 lipca 1943 r., 19 sierpnia 1943 r., 8 września 1943 r., 23/24 czerwca 1944 r., październik 1944 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>działalność postaci: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia wydarzenia związane z datami: 8 maja 1945 r. 6 i 9 sierpnia 1945 r. – opisuje okoliczności i skutki wynalezienia oraz pierwszego użycia broni atomowej 	<p>ludność krajów okupowanych</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: wilcze stada, U-Boot, Pearl Harbor – omawia działalność postaci: Franklina Delano Roosevelta – wymienia wydarzenia związane z datami: 7 grudnia 1941 r., 4–7 czerwca 1942 r., październik–listopad 1942 r. – wymienia cele strategiczne państw Osi w walkach poza Europą – omawia przebieg wojny w Afryce w latach 1941–43, wskazuje na przyczyny zwycięstwa aliantów 		<p>r., 12 stycznia 1945 r., 16 kwietnia 1945 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie udziału Wojska Polskiego w operacji berlińskiej 1945 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: Karta atlantycka, Wielka Trójka, D-Day, Wielka Koalicja • – omawia działalność postaci: Dwighta Eisenhowera • wymienia wydarzenia związane z datami: 14 sierpnia 1941 r., 28 listopada–1 grudnia 1943 r., 4–11 lutego 1945 r., 6 czerwca 1944 r. • – wyjaśnia genezę powstania Wielkiej Koalicji oraz omawia znaczenie zasad sformułowanych w Karcie atlantyckiej • – przedstawia znaczenie wydarzeń: 			

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		kapitulacji Włoch, bitwy o Monte Cassino – omawia znaczenie konferencji w Teheranie <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: porządek jałtański, naloty dywanowe, taktyka „żabich skoków”, atak atomowy • – omawia działalność postaci: Harry’ego Trumana, Clementa Attlee • – wymienia wydarzenia związane z datami: 22 czerwca 1944 r., 24 kwietnia 1945 r., • – omawia znaczenie operacji „Bagration • przedstawia ustalenia oraz znaczenie konferencji Wielkiej 			

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopelniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		Trójki w Jałcie oraz Poczdamie			
POLACY PODCZAS II WOLNY ŚWIATOWEJ	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: Generalne Gubernatorstwo, łapanka, deportacja, • – omawia działalność postaci: Maksymiliana Marii Kolbego, Hansa Franka • – omawia i wskazuje na mapie podział ziem polskich okupowanych przez ZSRS i III Rzeszę oraz zmiany wprowadzone po 1941 r. • – podaje przykłady zbrodni niemieckich dokonanych na ludności polskiej • – wskazuje grupy społeczne 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: Generalne Gubernatorstwo, łapanka, Volkslista, kontyngent, „gadinówka”, deportacja, • – omawia działalność postaci: Wandy Wasilewskiej • – wymienia wydarzenia związane z datami: kwiecień–maj 1940 r., maj–czerwiec 1940 r. • – omawia przebieg deportacji Polaków • z Kresów Wschodnich w głąb ZSRS • – charakteryzuje przebieg oraz znaczenie zbrodni katyńskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: Sonderaktion „Krakau”, akcja AB, sowietyzacja „granatowa policja”, paszportyzacja • omawia działalność postaci: Stanisława Mikołajczyka, • – wymienia wydarzenia związane z datami: 13 listopada 1939 r., 13 kwietnia 1943 r., 30 czerwca 1943 r., • – charakteryzuje postawę Wielkiej Trójki wobec ZSRS • stosuje pojęcia: BIP, Związek Odwetu, organizacja „Wachlarz”, Kedyw, Gwardia Ludowa, • – omawia działalność postaci: 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z datami: październik 1939 r., 1–2 listopada 1939 r., 5 marca 1940 r., marzec 1941 r. • stosuje pojęcie: Rada Narodowa RP • – omawia działalność postaci: Bolesława Bieruta i Władysława Gomułki, Kazimierza Sosnkowskiego, Cyryla Ratajskiego, Pawła Findera, Marcelego Nowotki • wymienia wydarzenia związane z datami: 31 grudnia 1943 r./1 stycznia 1944 r., styczeń 1944 r. • wymienia tworzące się w ZSRS i w kraju ośrodki przyszyłych polskich władz komunistycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę okupantów w zaognianiu trudnych relacji polsko-litewskich i polsko-ukraińskich • przedstawia okoliczności utworzenia polskiego rządu emigracyjnego (w tym umowę paryską oraz antysanacyjny charakter rządu) • ocenia znaczenie śmierci gen. Władysława Sikorskiego • omawia działalność postaci: Zygmunta Berlinga, Bolesława Bieruta, • omawia działalność postaci: Oskara Dirlewangera, Mieczysława Kamińskiego, • ocenia decyzję władz polskiego podziemia dotyczącą wybuchu powstania, uwzględniając sytuację międzynarodową i wewnętrzną • omawia działalność

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>najbardziej narażone na prześladowania niemieckie i sowieckie</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: rząd emigracyjny, armia Andersa, katastrofa gibraltarska • – omawia działalność postaci: Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa • – wyjaśnia okoliczności zerwania przez ZSRS stosunków dyplomatycznych z polskim rządem • stosuje pojęcia: Polskie Państwo Podziemne, Związek Walki Zbrojnej, Armia Krajowa, 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: układ Sikorski–Majski, katastrofa gibraltarska • – wymienia wydarzenia związane z datami: 30 września 1939 r., 30 lipca 1941 r., 14 lutego 1942 r., 25 kwietnia 1943 r., 4 lipca 1943 r. • omawia założenia układu Sikorski–Majski • – opisuje okoliczności wyjścia z ZSRS armii gen. Władysława Andersa • stosuje pojęcia: cichociemni, Delegat Rządu RP na Kraj, sabotaż, dywersja, „krwawa niedziela”, • – omawia 	<p>Franza Kutschery, Tadeusza Komorowskiego ps. Bór, Jana Karskiego, Michała Karaszewicza-Tokarzewskiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • – wymienia wydarzenia związane z datami: 11 lipca 1943 r., 1 lutego 1944 r. • stosuje pojęcia: RONA • – prezentuje polskie organizacje partyzanckie, uwzględniając ich stosunek do rządu na uchodźstwie • – opisuje przebieg walk oraz bilans powstania warszawskiego • wymienia wydarzenia związane z datami: sierpień– 	<p>(od powstania PPR do utworzenia KRN)</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: Rada Jedności Narodowej, Narodowa Organizacja Wojskowa, WRN • – omawia działalność postaci: Cyryła Ratajskiego, • – wymienia wydarzenia związane z datami: 9 stycznia 1944 r., 26 marca 1943 r., 30 czerwca 1943 r., • omawia działalność postaci: Ericha von dem Bacha-Zelewskiego, Ludwiga Fischera, Oskara Dirlewangera, Mieczysława Kamińskiego, Edwarda Osóbki-Morawskiego • charakteryzują przebieg walk na ziemiach polskich w 1945 r. 	<p>ność postaci: Michała Żymierskiego ps. Rola, Karola Świerczewskiego</p>

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	partyzantka, rzeź wołyńska, tajne komplety <ul style="list-style-type: none"> - wymienia wydarzenia związane z datami: 27 września 1939 r., 14 lutego 1942 r. - omawia cele i przebieg akcji „Burza” - stosuje pojęcia: akcja „Burza”, godzina „W”, Rząd Tymczasowy - omawia działalność postaci: Tadeusza Komorowskiego ps. Bór, - wymienia wydarzenia związane z datami: 1 sierpnia 1944 r., 2 października 1944 r. - prezentuje postawę wielkich mocarstw wobec 	działalność postaci: Stefana Roweckiego ps. Grot, Augusta Emila Fieldorfa <ul style="list-style-type: none"> - wymienia konspiracyjne struktury wojskowe (SZP, ZWZ, AK, Bataliony Chłopskie) - opisuje najważniejsze akcje ZWZ-AK - przedstawia genezę i przebieg rzezi wołyńskiej - stosuje pojęcia: Manifest PKWN, - omawia działalność postaci: Antoniego Chruściela - omawia przyczyny decyzji o wybuchu powstania w Warszawie, uwzględniając 	wrzesień 1940 r., 5 maja 1945 r. <ul style="list-style-type: none"> - omawia działalność postaci: Władysława Kopańskiego, Stanisława Sosabowskiego, - opisuje dokonania polskich pilotów podczas II wojny światowej oraz losy polskiej floty wojennej 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia sposób funkcjonowania Polskiego Państwa Podziemnego - wymienia najważniejsze akcje oddziałów polskiego podziemia - wymienia wydarzenia związane z datami: styczeń 1940 r., maj 1940 r., sierpień 1940 r., 1942 r., październik 1943 r., wrzesień 1944 r., 21 kwietnia 1945 r., - omawia działalność postaci, Zygmunta Berlinga, 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>powstania warszawskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie, Enigma, • – omawia działalność postaci: Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa, • – omawia wydarzenia związane z datami: 18 maja 1944 r. • 	<p>sytuację na froncie i w okupowanej Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z datami: 22 lipca • – prezentuje postawę wielkich mocarstw wobec powstania warszawskiego • stosuje pojęcia: Armia Polska w ZSRS, Wojsko Polskie w ZSRS, „szczury Tobruku” • – omawia działalność postaci: Mariana Rejewskiego, Henryka Zygałskiego oraz Jerzego Różyckiego, Stanisława Maczka • podaje miejsca oraz 			

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		formacje biorące udział w najważniejszych bitwach II wojny światowej z udziałem Polaków (walki o Narwik, bitwa o Anglię, oblężenie Tobruku, Monte Cassino, Arnhem) oraz wskazuje miejsca na mapie			
ŚWIAT PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: układ dwubiegunowy, supermocarstwo, • – przedstawia bilans II wojny światowej dotyczący strat ludności i zniszczeń materialnych • – omawia politykę mocarstw wobec okupowanych Niemiec i Austrii 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: zasada 4D, proces norymberski, doktryna Trumana, plan Marshalla • – omawia działalność postaci: Harry’ego Trumana, George’a Marshalla • – wymienia wydarzenia związane z datami: 1944–1948, 26 czerwca 1945 r., 17 lipca–2 sierpnia 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje genezę, cele oraz strukturę ONZ • – stosuje pojęcia: taktyka salami, Kominform • – wyjaśnia przyczyny spadku wpływów Wielkiej Brytanii i Francji • – przedstawia przejawy wzrostu znaczenia komunizmu w Europie • stosuje 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z datami: 25 kwietnia 1945 r., 20 listopada 1945 r. –1 października 1946 r., czerwiec 1947 r., 27 września 1947 r. • – opisuje znaczenie doktryny Trumana oraz planu Marshalla dla procesu integracji europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przebieg i wynik wojny domowej w Grecji • omawia działalność postaci: Józsefa Mindszentyego, Pála Malétera • przedstawia przykłady konfliktów postkolonialnych w Azji • przedstawia przykłady konfliktów

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: żelazna kurtyna, zimna wojna, NRD, RFN, NATO, Układ Warszawski, • – omawia działalność postaci: Nikity Chruszczowa, • – wymienia wydarzenia związane z datami: 5 marca 1946 r., 5 marca 1953 r., • – omawia znaczenie tajnego referatu Chruszczowa • charakteryzują cechy stalinizmu w państwach Europy Środkowo-Wschodniej • – omawia formy kultu jednostki w krajach komunistycznych • stosuje 	<p>1945 r., marzec 1947 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • – wymienia najważniejsze postanowienia konferencji w Poczdamie • – charakteryzuje przyczyny wzrostu znaczenia ZSRS oraz USA • stosuje pojęcia: strefy okupacyjne, Bizonia, Trizonia, blokada Berlina Zachodniego, most powietrzny, EWWiS, Beneluks • – omawia działalność postaci: Konrada Adenauera, Roberta Schumana • wymienia wydarzenia związane z datami: czerwiec 1948 r.–maj 1949 r., 4 kwietnia 1949 r., 14 maja 1955 r., luty 1956 r. • charakteryzują 	<p>pojęcia: powstanie berlińskie, Rada Europy</p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia działalność postaci: Imre Nagya, Ławrientija Berii, • – wymienia wydarzenia związane z datami: 20 września 1949 r., 7 października 1949 r., 23 lipca 1952 r., 16 czerwca 1953 r., 23 października–4 listopada 1956 r. • – charakteryzuje przebieg integracji europejskiej w latach 50. XX w. • – wyjaśnia genezę powstania dwóch państw niemieckich • – podaje przyczyny wystąpień na Węgrzech w 1956 r. • stosuje pojęcia: 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: powstanie berlińskie, tajny referat, Rada Europy • – omawia działalność postaci: Wilhelma Piecka, Waltera Ulbrichta, Janosa Kadara, Alcide de Gasperiego, • podaje przyczyny powstania berlińskiego z 1953 r. • – opisuje przebieg i skutki wydarzeń na Węgrzech w 1956 r. • stosuje pojęcia: Kuomintang, Czerwona Gwardia, hunwejbini, Czerwoni Khmerzy • – omawia działalność postaci: Denga Xiaopinga 	<p>tów postkolonialnych w Azji</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia działalność postaci: Daniela Ortegi, Salvadora Allende, • – omawia okoliczności przejęcia władzy przez Pinocheta • ocenia znaczenie reform soboru watykańskiego II • – ocenia znaczenie zamachu na prezydenta USA J. F. Keneddy'ego • – określa znaczenie festiwalu w Woodstock

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>pojęcia: taktyka biernego oporu, Wielki Skok, rewolucja kulturalna,</p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia działalność postaci: Mahatmy Gandhiego, Mao Zedonga, • – wskazuje na mapie: Indie, Pakistan, Chiny, • – przedstawia postulaty, przebieg i skutek Wielkiego Skoku i rewolucji kulturalnej w Chinach • stosuje pojęcia: Bliski Wschód, apartheid, państwa Trzeciego Świata 	<p>e różnice w podejściu mocarstw do kwestii niemieckiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • – przedstawia przebieg i rezultat sowieckiej blokady Berlina • – omawia genezę powstania NATO oraz podaje nazwy najważniejszych państw, które przystąpiły do NATO oraz Układu Warszawskiego • – omawia znaczenie tajnego referatu Chruszczowa • stosuje pojęcia: czerwona książeczka • – omawia 	<p>Kuomintang, Czerwona Gwardia, hunwejbini,</p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia działalność postaci: Douglasa MacArthura, Kim Ir Sena, • – wymienia wydarzenia związane z latami: 1954 r., 1955–1975, 1971 • – opisuje proces dekolonizacji Azji oraz ocenia jego następstwa • – opisuje przebieg walki o niepodległość Indii • charakteryzuje komunistyczne reżimy w Chinach, Korei Północnej, Wietnamie i Kambodży, uwzględniając szczególnie stosunek władzy do jednostki • stosuje 	<ul style="list-style-type: none"> • – wskazuje na mapie: Laos, Kambodżę, Kaszmir • – opisuje proces dekolonizacji Azji oraz ocenia jego następstwa • podaje przykłady państw Dalekiego Wschodu współpracujących z USA • stosuje pojęcia: wojna sześciodniowa, wojna Jom Kippur, kibuc, • – omawia działalność postaci: ajatollaha Ruhollaha Chomejniego • – wskazuje na mapie: Zachodni Brzeg Jordanu, wzgórze Golan, Kuwejt, Biafrę, Katangę • – wymienia wydarzenia związane z datami: 1954 r., 1979 r., 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • – wskazuje na mapie: Izrael, Egipt, Iran, Irak, Kanał Sueski, Jerozolimę • – charakteryzuje konflikt izraelsko-palestyński, dostrzegając rolę światowych mocarstw • – w konflikcie na Bliskim Wschodzie • – stosuje pojęcia: kryzys kubański, Praska Wiosna, mur berliński • – omawia działalność postaci: Fidela Castro, Leonida Breżniewa, • – podaje przykłady dziedzin i miejsc rywalizacji pomiędzy ZSRS a USA 	<p>działalność postaci: Ho Chi Minha, Czang Kaj-szeka</p> <ul style="list-style-type: none"> • – wymienia wydarzenia związane z latami: 1947 r., 1949 r., 1950–1953 • – wskazuje na mapie: Tajwan, Japonię, Koreę Północną i Południową, Wietnam • – opisuje przemiany w Chinach w latach 40. XX w. • – przedstawia postulaty, przebieg i skutek Wielkiego Skoku i rewolucji kulturalnej w Chinach • – wymienia 	<p>pojęcia: wojna sześciodniowa, wojna Jom Kippur, bantustan, kibuc, ajatollah</p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia działalność postaci: Gamala Abdela Nasera, • – wskazuje na mapie: półwysep Synaj, Jerozolimę, Tel Awiw, • – wymienia wydarzenia związane z datami: 14 maja 1948 r., • – opisuje znaczenie rewolucji islamskiej w Iranie • – stosuje pojęcia: „socjalizm z ludzką twarzą”, • – omawia wydarzenia związane z datami: 1959 r., 1961 r., 	<p>1980–1988, 1990–1991</p> <ul style="list-style-type: none"> • – stosuje pojęcia: „socjalizm z ludzką twarzą”, operacja „Dunaj”, Vietcong • – omawia działalność postaci: Augusto Pinocheta, Gustáva Husáka, Ernesto Che Guevary • – charakteryzuje przyczyny i przebieg wojny w Wietnamie • – omawia wydarzenia związane z datami: 12 kwietnia 1961 r., 17 kwietnia 1961 r., 1975 r. • – stosuje pojęcia: Euratom, EFTA, egzystencjalizm, teatr absurdu, festiwal Woodstock, Czarne Pantery • – omawia 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: traktaty rzymskie, rewolucja seksualna, feminizm, segregacja rasowa, • – omawia działalność postaci: Martina Luthera Kinga, • – omawia przyczyny i początki procesu integracji europejskiej, • – prezentuje poglądy ruchu feministycznego w drugiej połowie XX wieku 	<p>komunistyczne kraje Dalekiego Wschodu</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: syjonizm, kryzys sueski, Rok Afryki, • – omawia działalność postaci: Dawida Ben Guriona, Jasera Arafata, Saddama Husajna, Nelsona Mandeli • – wymienia wydarzenia związane z latami: 1948 r., 1956 r., 1967 r., 1973 r. • – wskazuje na mapie: Izrael, Egipt, Iran, Irak, Kanał Sueski, Jerozolimę • – omawia przyczyny i skutki dekolonizacji Afryki • stosuje pojęcia: doktryna 	<p>1968 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia działalność postaci: Alexandra Dubčeka, Ryszarda Siwca, • – charakteryzuje przyczyny i przebieg wojny w Wietnamie • stosuje pojęcia: Euratom, EFTA, festiwal Woodstock, • – omawia działalność postaci: Jana XXIII, Pawła VI Betty Friedan, • – wymienia wydarzenia związane z datami: grudzień 1965 r., 15–18 sierpnia 1969 r., • – podaje przykłady dotyczące kultury lat 60.: Elvisa Presleya, Marilyn Monroe, Brigitte Bardot, 	<p>działalność postaci: Malcolma X, Rosy Parks,</p> <ul style="list-style-type: none"> • – wymienia wydarzenia związane z datami: grudzień 1965 r., 15–18 sierpnia 1969 r., • – wyjaśnia genezę terroru środowisk skrajnie lewicowych 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		Breżniewa, gorąca linia, <ul style="list-style-type: none"> • – omawia działalność postaci: Johna F. Kennedy’ego, • – opisuje przyczyny i przebieg kryzysu kubańskiego, • – przedstawia przyczyny i przebieg Praskiej Wiosny, • – podaje przykłady dziedzin i miejsc rywalizacji pomiędzy ZSRS a USA, • opisuje przyczyny, przebieg i skutki Praskiej Wiosny, • – omawia przebieg rywalizacji amerykańsko-sowieckiej w dzie- 	Jamesa Deana, Marlona Brando <ul style="list-style-type: none"> • – podaje główne założenia przyjęte na soborze watykańskim II 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<p>dzinie podboju kosmosu</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: EWG, Euratom, feminizm, dzieci kwiaty, ruch hipisowski, pacyfizm, • – omawia działalność postaci: Johna F. Kennedy’ego, • – wymienia wydarzenia związane z latami: 1962–1965, 1964 r., maj 1968 r., • – omawia przyczyny i początki procesu integracji europejskiej, • – przedstawia główne przyczyny pojawienia się nowych tendencji w kulturze w latach 60. XX w., 			

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopelniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		<ul style="list-style-type: none"> - opisuje walkę o równouprawnienie ludności czarnoskórej w USA 			
POLSKA I POLACY PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ	<ul style="list-style-type: none"> stosuje pojęcia: Manifest PKWN, żołnierze niezłomni, PSL, - wymienia wydarzenia związane z datami: 22 lipca 1944 r., 4-11 lutego 1945 r., - omawia działalność postaci: Stanisława Mikołajczyka, Danuty Siedzikówny ps. Inka, Witolda Pileckiego omawia działalność żołnierzy niezłomnych, podaje przykłady postaci stosuje pojęcia: Ziemie 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje pojęcia: TRJN, proces szesnastu, kwatera na Łączce, PSL, referendum ludowe - wymienia wydarzenia związane z datami: czerwiec 1945 r., 30 czerwca 1946 r., 19 stycznia 1947 r omawia działalność postaci: Stanisława Mikołajczyka, Leopolda Okulickiego, Bolesława Bieruta, - charakteryzuje znaczenie referendum 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje pojęcia: WiN, Testament Polski Walczącej, odchylenie prawicowo-nacjonalistyczne - omawia działalność postaci: Władysława Gomułki, - wymienia wydarzenia związane z datami: 27 lipca 1944 r., 16 sierpnia 1944 r., 1 grudnia 1944 r., 31 grudnia 1944 r., 19 stycznia 1945 r., stosuje pojęcia: bitwa o handel, CUP, repatriacja dóbr kultury 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje pojęcia: obława augustowska, WiN, Blok Demokratyczny, odchylenie prawicowo-nacjonalistyczne, omawia działalność postaci: Jana Stanisława Jankowskiego, Kazimierza Pużaka, - wymienia wydarzenia związane z datami: 27 marca 1945 r., 1 lipca 1945 r., 1946 r., 28 kwietnia 1947 r., 1958 r. omawia działalność postaci: Karola Świerczewskiego, Eugeniusza Kwiatkowskiego i Piotra Zaremby - wymienia wydarzenia związane z datami: listopad 1945 r., 	<ul style="list-style-type: none"> omawia działalność postaci: Edwarda Osóbki-Morawskiego, Antoniego Hedy, Stefana Bembińskiego - przedstawia przebieg i złożone okoliczności pogromu kieleckiego ocenia okres odbudowy oraz charakteryzuje projekty reformy rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu i handlu omawia działalność postaci: Jana Padewskiego, Bolesława Piaseckiego - przedstawia nurt współpracy z komunistami części przedwojennych środo-

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>Odzyskane, gospodarka planowa, PGR,</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia działalność postaci: Bolesława Bieruta - przedstawia bilans polskich strat wojennych - wskazuje na mapie: granice Polski po II wojnie światowej, linię Curzona, Ziemie Odzyskane, Kresy Wschodnie - charakteryzuje założenia planu trzyletniego i sześcioletniego - opisuje przyczyny i przebieg kolektywizacji rolnictwa w Polsce - wymienia 	<p>ludowego</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady postaci - opisuje metody walki komunistów z opozycją - przedstawia wybrane miejsca pamięci ofiar reżimu komunistycznego (Łączka). - wymienia przykłady wyborów sfałszowanych przez komunistów (referendum ludowe, wybory 1947 r.) - stosuje pojęcia: linia Curzona, nacjonalizacja przemysłu, gospodarka planowa, „wyścig pracy”, akcja „Wisła”, - omawia działalność postaci: 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia działalność postaci: Wincentego Pstrowskiego, - określa społeczne i polityczne konsekwencje wprowadzenia dekretów o reformie rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu - podaje konsekwencje wymiany pieniędzy w 1950 r. - stosuje pojęcia: ZMP, Służba Polsce, ZWM, ZSL, SD, ruch księży patriotów, Stowarzyszenie PAX - omawia działalność postaci: Witolda Pileckiego, - wymienia wydarzenia 	<p>1949 r., 28 października 1950 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: nomenklatura, ruch księży patriotów, Stowarzyszenie PAX - omawia działalność postaci: Czesława Kaczmarska, Zenona Kliszki, Michała Żymierskiego ps. Rola - wymienia wydarzenia związane z datami: wrzesień 1947 r., czerwiec 1948 r., 22 lipca 1952 - stosuje pojęcia: puławianie, natolińczycy, Klub Krzywego Koła, „Po Prostu”, Kluby Młodej Inteligencji, - prezentuje poglądy natolińczyków oraz puławian, - ocenia postawy Józefa Cyrankiewicza i Władysława Gomułki 	<p>wisk politycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje znaczenie wydarzeń październikowych 1956 r. z uwzględnieniem złożonej sytuacji międzynarodowej; - stosuje pojęcia: List 34, - omawia działalność postaci: Jana Józefa Lipskiego, Karola Modzelewskiego, Adama Rapackiego, Piotra Jaroszewicza - omawia działalność postaci: Kazimierza Świtonia, Zbigniewa Romaszewskiego, Edwarda Lipińskiego, Romualda Szeremietiewa, Aleksandra Halla, Bogdana Borusewicza, Kazimierza Wyszowskiego, Leszka

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>przykłady gospodarczej zależności Polski od ZSRS</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: PZPR, PRL, • – omawia działalność postaci: Bolesława Bieruta, kard. Stefana Wyszyńskiego, Augusta Emila Fieldorfa ps. Nil • – omawia zmiany ustrojowe wprowadzane na mocy Konstytucji PRL z 1952 r. • – podaje przykłady socrealizmu w Polsce • – przedstawia przypadki mordów sądowych w okresie stalinizmu na 	<p>Hilarego Minca,</p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia powojenne przesiedlenia ludności na ziemiach polskich • – omawia znaczenie dekretów o reformie rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu • wyjaśnia znaczenie terminów: PZPR, PRL, stalinizm, socrealizm, Pałac Kultury i Nauki, demokracja ludowa, • – omawia działalność postaci: Józefa Cyrankiewicza, Jakuba Bermana, Hilarego Minca, Władysława Gomułki, • – wymienia wydarzenia związane z datami: 	<p>związane z datami: wrzesień 1947 r., czerwiec 1948 r., 22 lipca 1952 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • – przedstawia proces sowietyzacji kraju na płaszczyźnie ustrojowej, gospodarczo-społecznej i kulturowej • stosuje pojęcia: Klub Krzywego Koła, „Po Prostu”, Kluby Młodej Inteligencji • – omawia działalność postaci: Józefa Światły, Józefa Cyrankiewicza, Romana Strzałkowskiego • – wymienia wydarzenia związane z datami: 28–30 czerwca 1956 r., 19–20 października 1956 r., 1957 r • wyjaśnia, jakie było znaczenie VIII 	<p>wobec wydarzeń poznańskich na podstawie tekstów źródłowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje przebieg i skutki polskiego Czerwca i Października 1956 z powstaniem węgierskim z 1956 r. • opisuje pierwsze reakcje i działania tworzącej się opozycji • – charakteryzuje przyczyny i narastanie konfliktu władz z Kościołem katolickim po umocnieniu się władzy Władysława Gomułki • – opisuje najważniejsze wydarzenia procesu normalizacji relacji Polska–RFN 	<p>Moczulskiego, Wandy Rutkiewicz porównuje podobieństwa i różnice polityki władz PRL w stosunku do Kościoła za rządów Gomułki i Gierka</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę płk. Ryszarda Kuklińskiego w kształtowaniu polityki Zachodu wobec Polski w okresie 1980–1981 • omawia rosnące różnice w stanowiskach działaczy „Solidarności” wobec władz komunistycznych • i planu porozumień politycznych w kraju w latach 1988–1989

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>przykładzie sprawy gen. Fieldorfa</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: odwilż, poznański Czerwiec, polski Październik, • – omawia działalność postaci: Władysława Gomułki, kard. Stefana Wyszyńskiego, • – wymienia wydarzenia związane z datami: 1953 r., czerwiec 1956 r., październik 1956 r. • – podaje przykłady odwilży w Polsce po r. 1956 • stosuje pojęcia: mała stabilizacja, , obchody Millennium Chrztu Polski, Grudzień '70, • – omawia 	<p>1948–1956, 15 grudnia 1948 r., 1952 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • – opisuje formy i skutki prześladowania Kościoła katolickiego w okresie stalinizmu, • – opisuje metody sowietyzacji młodego pokolenia Polaków przedsiębrane przez władze komunistyczne • stosuje pojęcia: aparat bezpieczeństwa, destalinizacja, ZOMO • – omawia działalność postaci: Konstantego Rokossowskiego • wyjaśnia przyczyny, przebieg i następstwa poznańskiego Czerwca • – wymienia wydarzenia związane z datami: 1953 r., czerwiec 1956 r., paździer- 	<p>Plenum KC PZPR</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: plan Rapackiego, polska szkoła filmowa, dogmatycy, rewizjoniści, „Znak”, „komandosi”, list biskupów polskich do niemieckich, Marzec '68, „bananowa młodzież” • – omawia działalność postaci: Jerzego Giedroycia, Zbigniewa Cybulskiego, Andrzeja Wajdy, Kazimierza Dejmka, kard. Stefana Wyszyńskiego, • – wymienia wydarzenia związane z datami: listopad 1965 r., 1966 r., styczeń 1968 r., 7 grudnia 1970 r. • ocenia zachowanie władz PRL i 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia rolę Kościoła katolickiego w kształtowaniu oporu wobec władz PRL • wyjaśnia znaczenie terminów i skrótów: Uniwersytet Latający, Kluby Inteligencji Katolickiej, KPN, RMP, Studencki Komitet „Solidarności” • – wymienia wydarzenia związane z latami: 1975 r., 1977 r. • – omawia działalność postaci: Piotra Jaroszewicza, Zbigniewa Romaszewskiego, Edwarda Lipińskiego, Adama Michnika, • przytacza 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>działalność postaci: Władysława Gomułki, Edwarda Gierka</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia wydarzenia związane z datami: marzec 1968 r., 17 grudnia 1970 r., - przedstawia okoliczności i bezpośrednio przyczyny wydarzeń Marca '68 - przedstawia, jak przebiegały obchody Tysiąclecia Państwa Polskiego i tysięcznej rocznicy chrztu Polski stosuje pojęcia i wyjaśnia skróty: „maluch”, „Pewex”, „KOR”, drugi obieg, wiza, - omawia 	<p>nik 1956 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> prezentuje okoliczności powrotu Władysława Gomułki do władzy po śmierci Stalina - charakteryzuje zakończenie procesu odwilży w Polsce stosuje pojęcia: opozycja wewnątrzpartyjna, paryska „Kultura”, antysemityzm, „czarny czwartek” - omawia działalność postaci: Willy’ego Brandta, Antoniego Słonimskiego, Jacka Kuronia, Adama Michnika, - wymienia wydarzenia związane z datami: 15-17 grudnia 1970 r. 	<p>ZSRS w obliczu wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> prezentuje okoliczności objęcia i umocnienia władzy Edwarda Gierka - wyjaśnia genezę oraz skutki przemian gospodarczych w czasach rządów Edwarda Gierka - omawia cechy ustroju politycznego i ekonomicznego Polski w czasie rządów Edwarda Gierka opisuje genezę, przebieg i skutki wydarzeń czerwcowych w 1976 r. omawia działalność postaci: Jacka Kuronia, Leszka Moczulskiego, Andrzeja Gwiazdy, Antoniego Macierewicza, Jana 	<p>przykłady działań opozycyjnych w latach 70. XX w.</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia osiągnięcia polskich sportowców w okresie rządów Gierka omawia działalność postaci: Wojciecha Jagielskiego, Stanisława Kani, Mieczysława Rakowskiego, opisuje wpływ sytuacji międzynarodowej na działalność „Solidarności” w Polsce w latach 1980-1981 stosuje pojęcia: spotkanie w Magdalence, Pomarańczowa Alternatywa, ustawa Wilczka 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>działalność postaci: Leonida Breżniewa, Edwarda Gierka, Jana Pawła II,</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia cechy ustroju politycznego i ekonomicznego Polski w czasie rządów Edwarda Gierka, – przedstawia prześladowania opozycji na przykładzie sprawy Stanisława Pyjasa, – omawia rolę pierwszej pielgrzymki papieża Jana Pawła II do Polski stosuje pojęcia: porozumienia sierpniowe, 21 postulatów, strajk 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia sytuację gospodarczą z lat 1956–1970 – określa stosunek władz PRL do inteligencji i młodzieży studenckiej ocenia rolę Kościoła katolickiego w kształtowaniu oporu wobec władz PRL – wyjaśnia genezę Grudnia '70 oraz opisuje przebieg wydarzeń stosuje pojęcia i wyjaśnia skróty: propaganda sukcesu, Czerwiec '76, ROPCiO, Wolne Związki Zawodowe, konklawe, – wymienia wydarzenia związane z datami: czerwiec 1976 r., 16 	<p>Lityńskiego, Adama Michnika, Aleksandra Halla, Bogdana Borusewicza, omawia oraz wskazuje na mapie najważniejsze inwestycje gospodarcze z lat 1970–1980</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia działalność postaci: Czesława Kiszczaka, Ryszarda Kuklińskiego, Adama Michnika, Bronisława Geremka, Lecha Kaczyńskiego, Andrzeja Gwiazdy, Tadeusza Mazowieckiego wymienia wydarzenia związane z datami: 17 września 1980 r., wrzesień–październik 1981 r. stosuje pojęcia: wydarzenia bydgoskie, Pomarańczowa Alternatywa, – omawia działalność postaci: 	<ul style="list-style-type: none"> omawia działalność postaci: Wojciecha Jagielskiego, Stanisława Kani, Czesława Kiszczaka, Ryszarda Kuklińskiego, Zbigniewa Messnera, Alfreda Miodowicza, Mieczysława Rakowskiego, Heleny Łuczywo, Waldemara Fydrycha, opisuje przebieg wydarzeń polityczno-społecznych w Polsce w latach 1981–1989 na tle sytuacji międzynarodowej 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	solidarnościowy, <ul style="list-style-type: none"> – omawia działalność postaci: Wojciecha Jaruzelskiego, Lecha Wałęsy, Jana Pawła II, stosuje pojęcia: stan wojenny, Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego, internowanie, – omawia działalność postaci: Wojciecha Jaruzelskiego, Lecha Wałęsy, – wymienia wydarzenia związane z datami: 13 grudnia 1981 r. – przedstawia okoliczności i przebieg wprowadzenia stanu wojennego, 	października 1978 r., czerwiec 1979 r. <ul style="list-style-type: none"> – omawia działalność postaci: Stanisława Pyjasa, Anny Walentynowicz, – tłumaczy, jakie były przyczyny powstania masowej opozycji antykomunistycznej w latach 70. XX w. stosuje pojęcia: NSZZ „Solidarność”, „karnawał »Solidarności«” omawia działalność postaci: Michała Gorbaczowa, Anny Walentynowicz, Jerzego Popiełuszki, Czesława Miłosza – podaje daty podpisania porozumień w Szczecinie, Gdańsku i Jastrzębiu-Zdroju 	Czesława Kiszczaka, Ryszarda Kuklińskiego, Adama Michnika, Bronisława Geremka, Władysława Frasyniuka, Przemysława Gintrowskiego, Jacka Kaczmarskiego <ul style="list-style-type: none"> – wymienia wydarzenia związane z datami: 22 lipca 1983 r., 1983 r., 19 października 1984 r., 1988 r., omawia plany reform gospodarczych podejmowanych przez władze komunistyczne 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<ul style="list-style-type: none"> • – omawia znaczenie pielgrzymek Jana Pawła II do Polski, • – przedstawia sytuację gospodarczą lat 80. w PRL 	<ul style="list-style-type: none"> • – przedstawia przebieg procesu powstawania NSZZ „Solidarność” • – przedstawia ewolucję postawy władz komunistycznych do opozycji solidarnościowej w latach 1980–1981 • stosuje pojęcia: OPZZ, internowanie, pacyfikacja kopalni „Wujek” • – omawia działalność postaci: Jerzego Popiełuszki, Tadeusza Mazowieckiego • – wymienia wydarzenia związane z datami: 1980 r., 1983 r. i 1987 r. • – przedstawia okoliczności i przebieg 			

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		wprowadzenia stanu wojennego, <ul style="list-style-type: none"> • – charakteryzuje społeczne i polityczne skutki wprowadzenia stanu wojennego, • – przedstawia sytuację gospodarczą lat 80. w PRL, 			
ŚWIAT PO UPADKU KOMUNIZMU	<ul style="list-style-type: none"> • – stosuje pojęcia: program „gwiazdnych wojen”, pierestrojka, • – omawia działalność postaci: Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa, • – przedstawia przejawy kryzysu ZSRS w latach 80. • – prezentuje program reform Michaiła Gorbaczowa • – stosuje pojęcia: Jesień 	<ul style="list-style-type: none"> • – stosuje pojęcia: głośność, katastrofa czarnobylska, rakiety batalistyczne • – wymienia wydarzenia związane z datami: 1979 r., 1981–1989 • – przedstawia przejawy kryzysu ZSRS w latach 80. • – prezentuje polityczne następstwa katastrofy czarnobylskiej • – opowiada o 	<ul style="list-style-type: none"> • – stosuje pojęcia: mudżahedini, talibowie, układy Salt 1 i Salt 2 • – omawia działalność postaci: Helmuta Kohla, Margaret Thatcher • – wymienia wydarzenia związane z datami: 1985 r., 1986 r. • – omawia międzynarodowe skutki kryzysu władzy w ZSRS • – przedstawia rolę polityki zbrojeń USA 	<ul style="list-style-type: none"> • – stosuje pojęcia: mudżahedini, talibowie, układy Salt 1 i Salt 2 • – omawia działalność postaci: Jimmiego Cartera, Jurija Andropowa, Konstantina Czernienki, • – omawia międzynarodowe skutki kryzysu władzy w ZSRS • – stosuje pojęcia: Węgierskie Forum Demokratyczne, Trójkątny Stół, • – porównuje burzliwy przebieg upad- 	<ul style="list-style-type: none"> • – charakteryzuje zmiany społeczne i gospodarcze w Chinach po śmierci Mao Zedonga z uwzględnieniem masakry na placu Tiananmen • – przedstawia przebieg konfliktu azersko-ormiańskiego o Górski Karabach • – przedstawia przyczyny i skutki terroryzmu Czeczenów • – charakteryzuje różne koncepcje integracji Unii Europejskiej: „Europa ojczyzn” i federacja • – omawia wpływ kapitału na

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>Narodów, upadek muru berlińskiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia działalność postaci: Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa, – charakteryzuje najważniejsze wydarzenia procesu jednoczenia Niemiec – stosuje pojęcia: WNP, wojny czeczeńskie, – omawia działalność postaci: Borysa Jelcyna, Alaksandra Łukaszenki – omawia zmiany polityczne na terenie Ukrainy i kształtowanie się silnej, niezależnej od Rosji państwowości ukraińskiej, – wskazuje na 	<p>reformach wewnętrznych ZSRS wprowadzonych przez Gorbaczowa (głośność i pieriestrojka)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę konfliktu afgańskiego w procesie słabnięcia ZSRS – stosuje pojęcia: aksamitna rewolucja, „aksamitny rozwód”, masakra na placu Tiananmen – omawia działalność postaci: Václava Havla, Helmuta Kohla, Nikolae Ceaușescu – wymienia wydarzenia związane z datami: 25 grudnia 1989 r., 9 listopada 1989 r.–3 października 1990 r. – charakteryzuje najważniejsze wydarzenia procesu jednoczenia Niemiec 	<p>i projektu „wojen gwiazdnych” dla załamania potencjału zbrojeniowego ZSRS</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia wydarzenia związane z datami: 1 stycznia 1993 r., 22 maja 1988 r., 29 grudnia 1989 r., czerwiec 1990 r. – ocenia wpływ przemian politycznych w Polsce na proces rozpadu komunizmu w Europie – omawia przyzyny upadku komunizmu w Europie w latach 1989–1991 – omawia działalność postaci: Stanisława Szuszkiewicza, Leonida Kuczmy, – wymienia wydarzenia związane z datami: 1988–1994, 1990, 	<p>ku reżimu komunistycznego w Rumunii i Albanii z pokojowymi przemianami w Czechosłowacji i na Węgrzech,</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje okoliczności i skutki rozpadu Czechosłowacji – omawia działalność postaci: Achmada i Ramzana Kadyrowów, Słobodana Miloševicia prezentuje zróżnicowane losy państw postsowieckich i próby stworzenia rosyjskiej strefy wpływów – omawia genezę oraz przebieg konflikt pomiędzy Tutsi i Hutu – wymienia wydarzenia związane z datami: 26 marca 1995 r., 16 grudnia 1991 r., 8 kwietnia 1994 r., 16 kwietnia 2003 r. 	<p>politykę we współczesnym świecie,</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia udział Polaków w wojnie w Iraku i w Afganistanie

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>mapie: Jugosławię, Serbię, Słowenię, Chorwację, Bośnię i Hercegowinę, Macedonię, Czeczenię. Mołdawię</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje <p>pojęcia: Unia Europejska, układ z Schengen,</p> <ul style="list-style-type: none"> • – wymienia wydarzenia związane z latami: 2004 r., • – podaje przyczyny integracji europejskiej • – przedstawia etapy tworzenia Unii Europejskiej • – omawia symbole UE • stosuje <p>pojęcia: <i>internet, telefonia komórkowa, komercjalizacja,</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje <p>pojęcia: pomarańczowa rewolucja, Euromajdan,</p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia działalność postaci: Giennadija Janajewa, Dżohara Dudajewa, • – wymienia wydarzenia związane z datami: 8 grudnia 1991 r., 26 grudnia 1991 r. • – <p>charakteryzuje proces rozpadu ZSRS i określa jego następstwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • – <p>przedstawia przebieg wojen czeczeńskich i ich rezultaty</p> <ul style="list-style-type: none"> • – wskazuje na mapie: Czarnogórę, Kosowo, 	<p>1999, 2000, 2004, 11 marca 1990 r.,</p> <ul style="list-style-type: none"> • – <p>charakteryzuje postanowienia umowy z Dayton i układu paryskiego z 1995 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • – opisuje konflikty na terenie byłej Jugosławii i podaje ich wyniki • ocenia przyczyny i znaczenie brexitu • – wymienia podstawowe instytucje Unii Europejskiej • stosuje <p>pojęcia: <i>Anonymous, protokół z Kioto, slumsy, bogata Północ i biedne Południe, fundamentalizm,</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • – <p>przedstawia główne społeczno-</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia postulatory antyglobalistów i je ocenia, • – omawia przebieg konfliktu na Bliskim Wschodzie po 2001 r. 	

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p><i>popkultura, Al-Kaida, Państwo Islamskie (ISIS),</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia działalność postaci: George’a W. Busha, Osamy bin Ladena, • – wymienia wydarzenia związane z datami: 11 września 2001 r, • – wskazuje cechy współczesnej kultury masowej, • – omawia zagrożenia wynikające z działalności Państwa Islamskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: Komisja Europejska, Parlament Europejski, grupa helsińska • – wymienia wydarzenia związane z latami: 1993 r., 2020 r. • – wskazuje na mapie państwa należące do różnych wspólnot europejskich • omawia proces stopniowego rozszerzania UE • – charakteryzuje znaczenie układu z Schengen • stosuje pojęcia: <i>amerykanizacja, „globalna wioska”, antyglobaliści, slumsy</i> • - omawia znaczenie wydarzeń z 11 marca 2004 r. i 	<p>gospodarcze problemy współczesnego świata</p> <ul style="list-style-type: none"> • – prezentuje zagrożenia ekologiczne współczesnego świata, • – ocenia rozwój kultury masowej, prezentując jej wady i zalety 		

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
		7 lipca 2005 r., <ul style="list-style-type: none"> • – omawia zalety i wady nowych środków komunikacji • – charakteryzuje zagrożenia współczesnego terroryzmu, • – omawia ataki terrorystyczne na WTC, kolej w Madrycie i londyńskie metro, • – wymienia czynniki związane ze współczesną gospodarką światową, które negatywnie wpływają na stan środowiska naturalnego 			
III RZECZPOSPOLITA	<ul style="list-style-type: none"> • – stosuje pojęcia: Okrągły Stół, • – omawia działalność postaci: Lecha Wałęsy, • – podaje główne założenia 	<ul style="list-style-type: none"> • – stosuje pojęcia: sejm kontraktowy, wybory czerwcowe, • – omawia działalność postaci: Tadeusza Mazowieckiego, • – wymienia wy- 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega znaczenie powstania niezależnej prasy, • – zna okoliczności objęcia stanowiska prezydenta przez Wojciecha 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia działalność postaci: Czesława Kiszczaka, Andrzeja Gwiazdy, Kornela Morawieckiego, Leszka Moczulskiego, Adama Michnika • stosuje pojęcia i rozwija 	<ul style="list-style-type: none"> • – przedstawia podział obozu solidarnościowego i różne oceny przemian z 1989 r. • omawia i ocenia zmiany w strukturach resortów siłowych

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>porozumień Okrągłego Stołu</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje <p>pojęcia: lustracja, dekomunizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia <p>działalność postaci: Tadeusza Mazowieckiego, Leszka Balcerowicza, Lecha Wałęsy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • – <p>charakteryzuje zmiany ustrojowe wprowadzone w grudniu 1989 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • – opisuje <p>okoliczności wycofania wojsk sowieckich z Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje <p>pojęcia: hiperinflacja,</p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia <p>działalność postaci: Leszka Balcerowicza</p> <ul style="list-style-type: none"> • – 	<p>darzenia związane z datami: 5 kwietnia 1989 r., 4 czerwca 1989 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • – stosuje <p>pojęcia: „wojna na górze”,</p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia <p>działalność postaci: Lecha Kaczyńskiego, Aleksandra Kwaśniewskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • – charakteryzuje <p>zmiany ustrojowe wprowadzone w grudniu 1989 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje <p>pojęcia: reformy Balcerowicza, gospodarka wolnorynkowa, popiwek, bezrobocie strukturalne</p> <ul style="list-style-type: none"> • – <p>przedstawia założenia planu Balcerowicza</p> <ul style="list-style-type: none"> • – charakteryzuje <p>pozytywne i negatywne skutki transformacji</p>	<p>Jaruzelskiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • – prezentuje <p>zasady i najważniejsze skutki wyborów,</p> <ul style="list-style-type: none"> • z 4 czerwca 1989 r. • wymienia <p>wydarzenia związane z datami: 22 grudnia 1990 r., 1991 r., 1992 r., 2 kwietnia 1997 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • – <p>przedstawia scenę polityczną III RP</p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia <p>przebieg i znaczenie reformy samorządowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • – przedstawia <p>reformę administracyjną kraju z 1999</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje <p>pojęcia: gospodarka wielosektorowa, biedaszyby, denominacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • – umiejscawia 	<p>skrótów: PC, BBWR, KPN, UOP, WSI, SDRP, SLD</p> <ul style="list-style-type: none"> • – omawia <p>działalność postaci: Czesława Kiszczaka, Floriana Siwickiego, Zbigniewa Bujaka, Jarosława Kaczyńskiego, Leszka Millera, Waldemara Pawlaka, Ryszarda Kaczorowskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia <p>znaczenie prywatyzacji i skutki reform społeczno-gospodarczych</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia <p>znaczenie funkcjonowania Polski w ramach strefy Schengen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • – opisuje <p>proces transformacji polskiej lewicy i przyczyny jej zwycięstwa wyborczego w latach 90.</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia <p>związek reform gospodarczych z aferami gospodarczymi w latach 90. w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje <p>pozytywne i negatywne skutki integracji Polski z UE</p>

Dział programu	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
	<p>charakteryzuje zjawisko hiperinflacji i metody walki z nią</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wydarzenia związane z datami: 12 marca 1999 r., 1 maja 2004 r., 2007 r. • – omawia proces przyjmowania Polski do struktur NATO oraz rolę w strukturach tej organizacji • – wymienia kraje wchodzące w skład Trójkąta Weimarskiego i Grupy Wyszehradzkiej 	<p>społeczno-gospodarczej</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia działalność postaci: Jerzego Buzka, Leszka Millera, Aleksandra Kwaśniewskiego, Bronisława Geremka, • – przedstawia proces rozpadu instytucji dawnego bloku wschodniego w Europie Środkowo-Wschodniej 	<p>w czasie: reformy Balcerowicza, wprowadzenie denominacji</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcia: Grupa Wyszehradzka, Trójkąt Weimarski, strefa Schengen, traktat akcesyjny, program płat bezpośrednich 		